

forum

Birth of Christ

The Event
that Changed the
History of the
World

Features
p. 12-17

Armenian
Cultural Month
p. 31-39

Evangelism
p. 40-41

Our Community
p. 42-53

IN THIS ISSUE:

- 3-4 How the Birth of Jesus Christ Changed the World for the Better by Rev. Kevork George Terian
- 5-6 Ինչպես Յիսուս Բրիսպոսի Օնունդը Փոխեց Աշխարհը Դէպի Լաւը by Rev. Kevork George Terian
- 7-8 Honoring God with Our Lives by Rev. Hendrik Shanazarian
- 8-9 Աստուծոյ Ընտրիներու Բարի Տնտեսներ by Rev. Hendrik Shanazarian
- 10-11 Mighty in a Manger by Rev. Ron Tovmassian

Features

- 12-14 Jesus' Three Offices: Prophet, Priest, King by Rev. Kevork George Terian
- 14-15 Two Natures of Jesus Christ by Rev. Kevork George Terian
- 16 The Refining Influence of Jesus' Teachings on Ancient Rome by Rev. Kevork George Terian
- 17 Hymn of Promise by Natalie Sleeth
- 17-18 Two Parables by Rev. Dr. Avedis Boynerian
- 19 The Nicene Creed and the Armenian Faith Today by Catherine Momjian-Preuhs
- 20-23 Shifts of Perspectives in Christmas Carols & Songs by Doris & Arda Melkonian
- 24-25 The Inconvenient Light by Harout Nercessian
- 26-27 A Baby Who Changed the Lives of People by Rev. Dr. Vahan H. Tootikian
- 28-30 Հիսուս Բրիսպոսի Ծննդյան վայրը by Rev. Hovhannes Hovsepyan

Armenian Cultural Month

- 31-33 Armenian Holy Translators' Day: The Word Became Light for the Nation by Rev. Serop Megerditchian
- 33-35 Սրբոց Թարգմանչաց: Խօսքը՝ Լոյս Ազգին by Rev. Serop Megerditchian
- 35 180th Anniversary for AEC: Marking a Milestone in Armenian Evangelical History by Doris Melkonian
- 36-39 Թարգմանչաց եւ Հայոց Գիրերու Գիւրի 1620 Ամեակ by Hagop Janbazian

Evangelism

- 40-41 B.L.E.S.S. and Be Blessed: Ararat Church's Comeback Story by Jaclyn (Janigian) Hagopian

Our Community

- 42 Glendale Armenian Church of the Nazarene Update by Andy Magdesian
- 43 AEWC Convenes in Glendale, CA
- 44-46 AEUNA West Coast: 2025 Youth Year in Review by Rev. Razmig Minassian & Vars Megerditchian
- 47 Camp Arevelk 2025: A Powerful Week of Growth, Faith, and Fellowship by Sylvia Jizmejjan
- 48-49 AEWf-Eastern Region 2025 by Catherine Momjian-Preuhs
- 50-51 AMAA's 106th Annual Meeting Banquet by Louisa Janbazian
- 52-53 Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութեան 106-րդ Տարեկան Ժողովի Հաշկերոյթը by Louisa Janbazian

Giving, p. 54

In Memoriam, p. 55-59

FORUM is the journal of, and published by, the **Armenian Evangelical Union of North America**
411 East Acacia Avenue, Suite 200, Glendale, CA 91205, U.S.A. | Phone: 818.500.8839
Email: aeuna@aeuna.org

The AEUNA is a tax-exempt, not for profit organization under IRS Code Section 501(c)(3)

FORUM is also available online at: aeuna.org
For additions, deletions, or modifications to the mailing list or email list, contact the AEUNA at:
Phone: 818.500.8839 | Email: aeuna@aeuna.org

Publication Committee and Editorial Board:
Rev. Kevork George Terian—*Editor-in-Chief*
publication@aeuna.org

Rev. Hendrik Shanazarian—*Minister to the Union*
mttu@aeuna.org

Rev. Serop Megerditchian
rev.seropmegerditchian@yahoo.com

Elise Kalfayan
communications@aeuna.org

Jennifer Telfeyan-LaRoe
jennifer.laroe@gmail.com

Catherine Momjian-Preuhs
catherine@momjian.us

Doris Melkonian
dkmucla@yahoo.com

Arda Melkonian
arda.melkonian@gmail.com

Jean Bedrosian
cloudscape70@gmail.com

Opinions expressed are those of the authors and do not imply the official endorsement of the AEUNA, nor of any of its constituent churches. We do consider unsolicited articles for publication. However, before preparing a manuscript for submission, please contact the Chair or Editor to obtain author guidelines. Accepted manuscripts are subject to editorial review and may be modified before publication.

Production: Print Solutions Inc.,
320 South Dean Street, Englewood, NJ, 07631
201-567-9622 | printsolutions.info

Image on Cover: Mesrop of Khizan (Armenian, active 1605 - 1651), illuminator. The Nativity with the Adoration of the Shepherds and Magi, 1615

From the Editor's Desk
By Rev. Kevork George Terian

How the Birth of Jesus Christ
Changed the World
for the Better

A little boy was drawing a picture when his mother asked, “Whose picture are you drawing?” Without any hesitation, he said he was drawing God’s picture. When the astonished mother commented, “But nobody knows what God looks like,” the boy smiled and said, “They will know when I am done!”

That’s exactly what God did through Jesus’ incarnation. He expressed Himself in human form. In other words, He revealed His nature and character to us in a way that we can understand. The Famous British theologian, **John Stott**, the acknowledged leader of the world-wide Evangelical Movement, and whom Time Magazine ranked among the 100 most influential people in 2005, says, **“In Jesus of Nazareth, the divine revelation is personal, historical, visible, audible and tangible.”**

Let us explore how this profound statement is true and study its implications for us today.

1. Jesus is God’s Personal Revelation

God did not send to us an abstract idea couched in a philosophy; nor did He send us a rulebook. Instead, He came to us in a Person who is approachable, easily accessible and to Whom we can relate. When someone sends us a letter or a textbook, we get information, but when someone visits us personally, we get to know their heart, their character and the essence of their nature. When the incarnate Son of God, visited our world, we have had a personal encounter with Him because He plainly states, “Anyone who has seen Me, has seen the Father”(John 14:9). In Christianity, we are not just following a religion; we are walking with a Person who knows us by our personal name and Who cares for us individually.

2. Jesus Is Rooted in History

Jesus lived in a specific time period, place and culture. He was born in Bethlehem, raised in Nazareth and crucified in Jerusalem, under

CONTINUED ON NEXT PAGE

"Jesus Christ is the fullest, most complete and final revelation of God in human history."

Pontius Pilate, the Roman Governor of the Province of Judea. His life is recorded, not only in the Bible, but is also acknowledged by non-Christian historians, such as Josephus, Tacitus, Pliny the Elder and others. This proves that Christianity is neither a legend nor a myth. Archaeological excavations have unearthed the synagogue of Capernaum, the Pool of Bethesda, the old city of Jericho, the home of Joseph and Mary in Nazareth, and other locations that are associated with Jesus’ life and ministry. Our faith is not blind because it is built on solid historical facts.

3. Jesus Made God Visible

People saw Jesus, touched Him and witnessed His actions. They saw Him calm storms, give sight to the blind, heal lepers, feed hungry people and raise up the dead. On the Mount of Transfiguration, the privileged disciples saw His full divine glory unveiled. He did not hide in a cave like a hermit, but publicly revealed Himself and disclosed the reason for His incarnation: He came to seek and to save the lost. God allowed Himself to be seen by human eyes.

The statement that "Jesus is the exact representation of the invisible God" is a core Christian belief found in Colossians 1:15 and Hebrews 1:3 that states, "Jesus is the radiance of God's glory and the exact picture, or icon, of His being." Because God is transcendent and invisible, Jesus acts as the ultimate and perfect revealer of His being and character. Jesus is not a partial reflection of God, but His "exact" imprint. This means that there are no distortions or missing pieces; all of God's divine nature is fully present in Jesus. Through His life and ministry, Jesus makes all of God's attributes of unselfish love, compassion, holiness, purity, humility and justice fully visible and comprehensible to people. The Bible affirms the truth that "in Christ, all the fullness of the Deity was pleased to dwell" (Colossians 1:19). This verse reinforces the undeniable truth that Jesus is not a lesser Deity because He shares the very essence of God's nature in its fullness.

4. Jesus Made God's Message Audible

People heard Jesus teach, preach, pray, comfort, rebuke and proclaim the arrival of the Kingdom of God. Jesus didn't just talk about truth; He declared the truth because He was the embodiment of all truth. In total amazement, the people said, "No one ever spoke the way this Person speaks"(John 7:46). At His baptism and transfiguration, "the Father's voice was heard saying. "This is My beloved Son in whom I am well pleased,"

Just think how much comfort and joy we experience

whenever we hear the voice of a loved one, especially in times of hardship! Hearing the voice of Jesus, through the Gospels, floods our hearts with genuine joy and inner peace, and gives us direction and guidance as we journey through life. Are we listening everyday to the thousands of confusing and misleading voices on the **internet** but neglecting the one voice that really matters?

5. Jesus Made God a Tangible Reality

Jesus had a physical body—He touched and was touched. He held children in His arms, washed feet and broke bread, with His hands. After His glorious resurrection He said, "Touch Me and see, a ghost does not have flesh and bones as you see Me have"(Luke 24:39). Jesus showed His hands and feet that bore the marks of the crucifixion to a group of bewildered disciples to prove to them that they were not seeing an apparition, but a real and tangible person.

In and through Jesus, God didn't just speak about Himself; He actually revealed Himself. He entered our world in a way that could be personally known, historically verified, seen, heard and personally experienced. Therefore, John Stott's statement is true because Jesus Christ is the fullest, most complete and final revelation of God in human history.

The positive impact of Jesus' sinless life and His matchless teachings has been unsurpassed in the history of our world. By introducing the concepts of unconditional love, unlimited forgiveness, the dignity and intrinsic value of every human life, He exerted a tremendous influence on the formation of a new series of sublime moral and ethical standards that transformed the social fabric of the ancient world and demolished its violent, inhuman and demeaning practices. The emphasis on showing compassion, caring for the poor and helping the marginalized, reshaped our entire legal system that regulated human behavior and interactions on the basis of justice and unbiased fairness.

God is no longer distant and far away. Through Jesus' incarnation, He came near and dwelt among us. Today, you and I can feel and enjoy His presence with us in worship, prayer, Bible study and the love of His people.

Խմբագրի Գրասեղանէն

Ինչպէս Յիսուս Քրիստոսի Ծնունդը Փոխեց Աշխարհը Դէպի Լաւը

Մինչ Ինչպէս փոքրիկ տղայ մը կը գծէր Նկար մը , իր մայրը հարցուց, «Որո՞նք պատկերը կը գծես»: Առանց որևէ վարանումի ան պատասխանեց, «Աստուծոյ պատկերը կը գծեմ»: Երբ զարմացած մայրը ըսա, «Բայց ոչ մէկը գիտէ թէ Աստուած ի՞նչ տեսակ կերպարանք ունի»: Տղան ժպտալով ըսաւ, «Մարդիկ պիտի գիտնան, երբ ես գործս աւարտեմ»:

Աստուած Նոյն բանը կատարեց Յիսուսի մարդեղութեան միջոցով: Ա՛ն իր անձը արտայայտեց մարդկային կերպարանքով: Այլ խօսքով՝ Ա՛ն մեզ յայտնեց Իր բնութիւնը եւ Նկարագիրը ձեւով մը որ մենք կարող ենք հասկնալ: Հռչակաւոր Անգլիացի աստուածաբան **Ճոն Սթոթը**, որ Համաշխարհային Աւետարանչական Շարժման ճանչցուած առաջնորդն էր և որուն Time ամսագիրը 2005 թուականին դասել է 100 ամէնաազդեցիկ մարդկանց շարքին, կ'ըսէ. **«Նազովրեցի Յիսուսով աստուծային յայտնութիւնը՝ անձնական, պատմական, տեսանելի, լսելի և շօշափելի իրականութիւն մը եղաւ»:**

Եկեք միասին ուսումնասիրենք այս խորիմաստ յայտարարութեան ճշմարիտ նշանակութիւնը և ըմբռնենք անոր կարեւորութիւնը մեզ համար այսօր:

1. Յիսուսը Աստուծոյ անձնական յայտնութիւնն է

Աստուած մեզ չղրկեց փիլիսոփայութեան մեջ արտայայտուած վերացական գաղափար մը: Ա՛ն մեզ կանոններով լեցուն գիրք մը չուղարկեց: Փոխարէնը, Ա՛ն մեր մօտ եկաւ Անձնաւորութեան մը միջոցով որ դիւրամադէլի է, հեշտութեամբ հասանելի և որուն հետ մենք կարող ենք կապ հաստատել: Երբ անձ մը մեզ նամակ մը կամ գիրք մը ղրկէ, մենք տեղեկութիւններ կը ստանանք անոր մասին, բայց երբ մէկ մը անձամբ այցելէ մեզ, մենք կը ճանչնանք անոր սիրտը, բնաւորութիւնը, նկարագրի յարկութիւնները և անոր էութիւնը: Երբ Աստուծոյ մարմնացած Որդին այցելէ մեզ, մենք անձնական հանդիպում մը կ'ունենանք Ա՛նոր հետ, քանի որ Ա՛ն յստակօրէն կ'ըսէ . «Ով որ ինձ տեսնէ, զԱստուած տեսած կ'ըլլայ» (Յովհաննէս 14:9): Քրիստոնէութեան մէջ՝ մենք ոչ թէ միայն կը հետեւինք կրօնքի մը, այլ նաեւ կը քալենք Ա՛նձի մը հետ, որ մեզ կը ճանչնայ մեր անձնական անունով և մեզ կը հոգայ եւ կը խնամէ անհատապէս:

2. Յիսուսը արմատացած է պատմութեան մէջ

Յիսուս ապրեցաւ որոշ ժամանակաշրջանի մը եւ վայրի մը մէջ՝ որ ունէր իր ինքնուրոյն մշակույթը: Ա՛ն ծնաւ Բեթղեհէմի մէջ, մեծցաւ Նազարէթ քաղաքին մէջ և խաչուեցաւ Երուսաղէմի մէջ՝ Հրէաստանի Հռովմիացի կառավարիչ՝ Պոնտփի Պիղատոսի իշխանութեան օրերուն ընթացքին: Անոր կենսագրութիւնը արձանագրուած է ոչ միայն Աստուածաշունչ մատենին մէջ, այլև յիշուած է ոչ- Քրիստոնեայ պատմաբաններու կողմէ: Օրինակի համար ունինք Յովսէփիոսը, Թասիդոսը, Պլինիոս Աւագը, Սիսերոն և ուրիշներ: Այս կ'ապացուցանէ թէ Քրիստոնէութիւնը ոչ հեքիաթ է, ոչ ալ առասպել: Հնագիտական պեղումները յայտնաբերած են Կափառնայումի Սինակոկը, Բեթետայի աւագանը, Երիքովի հին քաղաքը, Յովսէփի և Մարիամի տունը Նազարէթի մէջ և այլ վայրեր որոնք առնչութիւն ունին Յիսուսի կեանքին և ծառայութեան հետ: Մեր հաւաքը կոյր չէ, քանի որ ան հիմնուած է ամուր պատմական փաստերու վրայ:

3. Յիսուսը զԱստուած տեսանելի դարձուց

Մարդիկ տեսան Յիսուսին, դաչեցան Անոր մարմնին և ականատես եղան Անոր կատարած գործերուն: Ա՛նոնք տեսան թէ ինչպէս Ա՛ն հանդարտեցուց փոթորիկները, տեսողութիւն պարգեւեց կոյրերուն, բուժում շնորհեց բորոպներուն, կերակրեց անօթի մարդկանց և յարութիւն տուաւ մեռեալներուն: Պայծառակերպութեան լեռան վրայ, մենաշնորհեալ աշակերտները տեսան Անոր կատարեալ աստուծային փառքին բացայայտումը: Ա՛ն չպահուրդեցաւ քարայրներու մէջ ձգնաւորներու նման, այլ հրապարակաւ յայտնեց Իր մարդեղութեան գլխաւոր պատճառը. Ա՛ն եկաւ փնտրելու և փրկելու մեղքի մէջ կորսուածները: Աստուած թոյլատրեց իր արարածներուն որ Իրեն տեսնեն մարդկային աչքերով:

Սուրբ Գրոց յայտարարութիւնը որ կ'ըսէ **«Յիսուս անտեսանելի Աստուծոյ Ճշգրիտ պատկերն է»**, Քրիստոնէական հիմնական համոզումն է որ կը գտնուի Կողոսացիներու Թուղթի 1:15ի և Եբրայեցիներու Թուղթի 1:3 համարներուն մէջ, ուր կը կարդանք թէ «Յիսուսը Աստուծոյ փառքին ճառագայթումն է և Անոր Էութեան Ճշգրիտ պատկերը»: Քանի որ Աստուած անտեսանելի է, Յիսուսը Անոր Էութեան և Նկարագրի յայտնութիւններուն կարարեալ բացայայտողն է: Յիսուս Աստուծոյ բնութեան մասնակի արտացոլումը չէ, այլ Անոր Էութեան «Ճշգրիտ» եւ կարարեալ պատկերացումն է: Այս կը նշանակէ թէ Անոր բնութեան մէջ չկան աղաւղումներ կամ բացակայող ստորորոգելիներ: **Աստուծոյ լիակատար բնութիւնը իր ամբողջական կազմով ներկայ է Յիսուսի անձնաւորութեան մէջ:** Իր կեանքի և ծառայութեան միջոցով, Յիսուս՝ Աստուծոյ բոլոր յարկանիշները, ներառեալ անձնուրաց սէրը, կարեկցութիւնը, սրբութիւնը, արդարութիւնը, խոնարհութիւնը և վեհութիւնը, լիովին տեսանելի և հասկանալի դարձուց մարդկանց համար: Աստուծաշունչը կը հաստատէ այն ճշմարտութիւնը, որ «Քրիստոսի մէջ Աստուածութեան ամբողջ լիութիւնը հաճեցաւ բնակիլ» (Կողոսացիս 1:19): Այս համարը կը հաստատէ այն անհերքելի ճշմարտութիւնը որ Յիսուս ցած աստիճանի Աստուածութիւն չէ, քանի որ **Ան հաւասար բաժնեկիցն է Աստուծոյ բուն Էութեան՝ իր ամբողջ լիութեամբ:**

4. Յիսուս Աստուծոյ պարգամը լսելի դարձուց

Մարդիկ լսեցին Յիսուսի հուշակած պարգամները, քարոզները, աղօթքները, մխիթարական խօսքերը, յանդիմանութիւնները, յորդորները և Անոր ազդարարութիւնները: Յիսուս ոչ թէ միայն կը խօսէր ճշմարտութեան մասին. Ան Իր հուշակած ճշմարտութեան մարմնացումն էր: Մեծ զարմանքով եւ հիացումով մարդիկ վկայեցին. «Երբեք մէկը այս մարդուն պէս չէ խօսած » (Յովհաննէս 7:46): Անոր մկրտութեան և այլակերպութեան ժամանակ լուսեցաւ Հօր ձայնը որ կ'ըսէր «Սա է իմ սիրելի Որդին որուն ես հաճեցայ»:

Պահ մը մտածենք, թէ որքան մխիթարութիւն և ուրախութիւն կը զգանք երբ կը լսենք սիրելիի մը ձայնը, մանաւանդ կեանքի դժուարութիւններուն ժամանակ: Երբ Յիսուսի ձայնը կը լսենք, մեր սրտերը կը լեցուին յորդառար ուրախութիւնով, ներքին խաղաղութիւնով և անհուն բերկրանքով: Յիսուսի ձայնը մեզ ուղղութիւն ու առաջնորդութիւն կու տայ կեանքի դժնդակ օրերուն ընթացքին: Արդեօք մենք ամէն օր կը լսենք «Համացանցի» շփոթեցնող և մոլորեցնող հազարաւոր ձայներ, բայց կ'անտեսենք այն միակ ձայնը, որ իսկապէս կարևորագոյնն է:

5. Յիսուս զԱստուած դարձուց շօշափելի իրականութեան

Յիսուս ունէր ֆիզիքական մարմին մը : Ան մանուկներուն գրկեց, աշակերտներուն ուրբերը լուաց և հաց կտրեց Իր ձեռքերով: Իր փառահեղ յարութենէն յետոյ - Ան ըսաւ Իր ապշահար աշակերտներուն. «Դպչէք Ինձ և տեսէք որ ես ուրուական մը չեմ որովհետեւ մարմին ու ոսկորներ ունիմ, ինչպէս կը տեսնէք» (Դուկաս 24:39): Յիսուս՝ շփոթութեան մաքնուած աշակերտներուն ցոյց տուաւ խաչելութեան հետքերը կրող Իր ձեռքերն ու ուրբերը որպէսզի փաստէ անոնց թէ իրենց տեսածը ցնորական երազ մը չէր, այլ իրական և շօշափելի անձնաւորութիւն մը:

Յիսուսի միջոցով Աստուած ոչ միայն խօսեցաւ Իր մասին. այլ յայտնեց Իր իսկական Էութիւնը որ անշահախնդիր եւ վճիտ սէր է: Ան մտաւ մեր աշխարհը մասնայատուկ ձեւով մը, որպէսզի մենք կարողանանք անձամբ ճանչնալ զԻնքը, պատմականօրէն ստուգել Իր արարքները, տեսնել, լսել և անձամբ զգալ իր ներկայութիւնը մեր առօրեայ կեանքին մէջ: Հետևաբար, աստուածաբան Ջոն Սթոթի խօսքերը ճշմարիտ են, քանի որ Յիսուս Քրիստոսը Աստուծոյ ամէնակատարեալ և վերջնական յայտնութիւնն է տրուած բովանդակ մարդկութեան:

Չերմօրէն կը շնորհաորենք Տէր Յիսուս Քրիստոսի Ս. Ծննդեան եւ Ամանորի բարեբաստիկ Տօները:

From the Minister to the Union

Honoring God with Our Lives

By Rev. Hendrik Shanazarian

I like the chorus of the hymn *Count Your Blessings* by Johnson Oatman, Jr.: *Count your blessings. Name them one by one. Count your many blessings, see what God has done!* In some versions the last line reads: *And it will surprise you what the Lord has done.* The hymn encourages us to recognize God's many blessings even as we go through challenging times. Such situations make it difficult for us to remember God's protection and comfort. When we have struggles in life, our attention often easily shifts from what we have to what we don't have or what we have lost.

In Deuteronomy 8, Moses tells the people to remember all that God has done for them and warns them not to forget to honor Him for His blessings after they enter the Promised Land and prosper (vv. 1-18). The unfortunate reality is that we tend to be forgetful creatures who take God's work in our lives for granted no matter the situation. This happens when we go through trials but also when we are at ease. It is crucial to remember our blessings in order to be good stewards and remain thankful for all that God has given us. In Deuteronomy, Moses says: *Praise the Lord your God for the good land he has given you...remember the Lord your God, for it is he who gives you the ability to produce wealth (8:10,18).*

Christian Stewardship is a topic that is preached on at least once in many churches, usually toward the end of the year. Unfortunately, sometimes this is done mainly when churches try to encourage members to give more to balance the church budget. I have been raised in a church where our pastor taught us that Stewardship is an approach to life. The Scriptures teach us that everything we may think we have and whoever we may think we are, it all belongs to God. We own nothing but are given stewardship over God's treasures. Some call stewardship a lifestyle or a way of life. In a booklet prepared by the Evangelical Lutheran Church, they teach that Stewardship is the recognition that God has entrusted us with the message of the Gospel of grace that we share through our expression of love for God and our neighbor. In this approach, stewardship invites us to look in three different directions. We first need to look at God as the source of all things, who out of love came down to us. Then we need to acknowledge everything God has entrusted to our care and express our love and thankfulness to Him. Finally, we must recognize the needs of those around us and use our God given resources to reach out to them with God's love.

In this article my goal is to take some time to consider the gifts we have received from God. We need to discover and acknowledge all the resources He has entrusted to our care, as individuals and as a Church. This needs to be a daily discipline we develop in our lives. Out of His love, God has granted us different talents, opportunities and material possessions. The more we recognize these blessings, the more we will be thankful. As a result, we will respond to God's love by using the resources He has provided for the purpose of serving and honoring Him.

As good stewards we use God's gifts to achieve success and productivity in different areas of life. We use our God given abilities to care for our families, our personal needs and also to serve God's kingdom through participation in the church, support of missionary endeavors and involvement in other charitable organizations. I thank God for those who have found ways to be good stewards of the talents, abilities and gifts God has entrusted to them. My prayer is that we may all work together to discover such assets in our congregation and find ways to use them to express our love for God, our congregation and our neighbors. Using our talents and abilities for such purposes is good stewardship and an expression of our gratitude to God.

Time is one of God's greatest gifts. He gives us one lifetime to work, serve, praise and love. An important aspect of stewardship is to manage the time He has given us responsibly. How do we use our time as individuals and as a congregation? What are we doing with the time God has entrusted to us? How much of our daily, weekly, or monthly schedule is used to express our love for God, His church and our neighbors? Each of us should carefully assess our use of time for one typical week. How much time do we spend on different activities? Does this assessment of how we spend our time match our spiritual values? Are there ways we could better use our time, individually and as a congregation to love God and to serve our church family and the broader community? The proper use of our time is a significant aspect of good stewardship and an expression of our gratitude to God.

CONTINUED ON NEXT PAGE

Money is a powerful force in our lives. Jesus reminds us: *Where your treasure is, there your heart will be also (Luke 12:34)*. God is concerned about how we exercise stewardship over all the material resources He has entrusted to us, not just a fraction of it. He cares about how we earn it, the way we manage it, the things we buy with it and even our methods for saving and/or investing it. While teaching about God's kingdom, Jesus used the example of servants who invested money entrusted to them by their master. The one who invested wisely was commended as a *good and trustworthy servant!* However, whether they invested wisely or foolishly, in the end they were all accountable to the Master.

Many books have been written about Christian principles for handling money. One of the more important principles in that regard is tithing and I want to share some thoughts on that subject today. Many Christians argue that tithing is an Old Testament law and since we have been freed from the law by Christ, we do not need to tithe. My pastor back in Iran used to teach that if someone under the law gives 10% out of obligation, under grace, we should eagerly go beyond that out of thanksgiving. We do not tithe to obey the law and earn merit; we tithe in response to God's grace. Tithing is simply an expression of gratitude to God for blessing our lives. It is about trusting God and His provision; caring about God's work; participating in His mission and trusting His church and its leadership.

First Peter 4:10-11 is a powerful passage on stewardship. It reminds us that we are called to be faithful stewards of God's grace in all its forms. Stewardship is not limited to our time or money—it includes our gifts, talents, schedules, and every aspect of what we think, say, and do.

God calls us to use the gifts we have received to serve Him and others with the strength He provides, so that in everything, He may be praised and His name glorified. We are not owners but managers, entrusted to handle God's resources with integrity and accountability to Christ, our Master. Our calling is not for personal gain or recognition, but for service and for God's glory.

Let us, therefore, examine our lives through the lens of a steward of God's grace. With His help and guidance, may we make stewardship not just a nice idea, but a way of life.

Միութեան Հովիւին Պարգամը Աստուծոյ Շնորհներու Բարի Տնտեսներ

Որպէս Յիսուս Քրիստոսի հետեւորդներ, ինչպէ՛ս պէտք է ապրինք այնպիսի աշխարհի մը մէջ, ուր շատերը հետաքրքրուած են միմիայն իրենցմով: Ինչպէ՛ս ներկայացնենք Քրիստոսը այնպիսի մշակոյթի մը մէջ, ուր սանձարձակ սպառումը, մրցակցութիւնը եւ անձնական փառասիրութիւնը յաճախ ծայրայեղօրէն կը քաջալերուին: Արդե՛ծք հնարաւոր է ապրիլ քրիստոնէական արժէքներով այնպիսի հասարակութեան մը մէջ, ուր եսասիրութիւնը կը ներկայացուի որպէս առաքինութիւն: Շատ դժուար է մեր Տիրոջ ուսուցումներուն համաձայն ապրիլ նման միջավայրի մը մէջ:

Առաջին դարու քրիստոնեաները եւս իրենց առջեւը ունէին նման մարտահրաւէրներ, բայց նոյն արեւն կանչուեցան իրենց հաւաքքին համար բազմատեսակ փառապանքներ դիմագրաւելու՝ այնպիսին, որ մենք նոյնիսկ չենք կրնար ենթադրել: Պետրոս առաքեալ իր առաջին նամակին չորրորդ գլուխին մէջ կը խրատէ որ քրիստոնեաները ապրին Աստուծոյ կամքին համաձայն՝ իրենց փառապանքներով հանդերձ: Ա՛ն 10-11 համարներուն մէջ կ’ամփոփէ իր ուսուցումները աստուածահաճոյ կեանքի մասին: Այս համարները կամփոփեն ճշմարտութիւններ, որոնք օգտակար են քրիստոնեաներուն բոլոր ժամանակշրջաններու մէջ: Մեր ներկայ իրականութիւնները եւ մարտահրաւէրները ինչպիսին ալ որ ըլլան, մենք կանչուած ենք մշտապէս ապրելու որպէս Աստուծոյ շնորհքներուն հաւաքարիմ փնտեսները:

Առաջին Ճշմարտութիւնը- Տասերորդ համարը մեզի կը յիշեցնէ, թէ Աստուած իւրաքանչիւր քրիստոնեայի շնորհած է պարգեւներ: Աստուած սրեղծած է մեզ եւ օժտած զանազան կարողութիւններով եւ պարգեւած է փաբեր փաղանդներ: Աստուծոյ շնորհքով եւ հաւաքքով ունինք ներում քանի որ Յիսուս խաչին վրայ մեռաւ եւ յարութիւն առաւ: Աստուած Իր Որդին ուղարկեց, որպէսզի մեզ ազատէ մեղքին պատիժէն ու անեծքէն: Ա՛ն կը շնորհէ իր Հոգին՝ նոր կեանք մը ապրելու համար եւ կը պարգեւէ հոգեւոր պարգեւներ: Արդ, ինչ որ ենք եւ ինչ որ ունինք՝ Աստուծոյ կը պատկանի: Մենք տէրեր չենք, այլ՝ փնտեսներ, որոնք հաշուեպու են Աստուծոյ եւ կանչուած՝ Իր պարգեւները գործածելու Ա՛նոր կամքի ու նպատակի համեմատ:

Երկրորդ Ճշմարտութիւնը այն է, որ բոլոր այն պարգեւները, որոնք ստացեր ենք, պէտք է գործածուին

Աստուծոյ փառքին համար Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: Առանց կասկածի՝ կարեւոր է ճանչնալ Աստուծոյ պարգեւները (օրինակ՝ կարողութիւններ, փաղանդներ, ժամանակ, դրամ եւ այլն): Կարեւոր է նաեւ շնորհակալութեամբ վայելելու, գործածելու, զարգացնելու, ներդնելու ու խնայելու զանոնք այնպիսի ձեւով, որ կ’արտայայտէ մեր սէրը Աստուծոյ եւ մեր բարեկամին ու դրացիին հանդէպ: Աստուծոյ պարգեւներուն հաւաքարիմ խնամակալ ըլլալը մեր գոհունակութեան արտայայտութիւնն է, որով կը պատուուի Աստուած եւ կը փառաւորուի Ա՛նոր Ա՛նունը:

Երրորդ Ճշմարտութիւնը այն է, որ ստացած պարգեւներուն նպատակն է՝ ծառայել ուրիշներուն: Տնտեսութեան հիմքը այն է, որ մենք ստացողներ ենք, ոչ թէ տէրեր: Սաղմոս 139.14-ը կը յիշեցնէ, թէ մենք «ահաւոր եւ զարմանալի կերպով» սրեղծուած ենք: Մենք սրեղծուած արարածներ ենք, ոչ թէ սրեղծիչ: Չանազան միջոցներն ու աղբիւրները, որ Աստուած շնորհած է պէտք չէ մեզ հպարտացնեն, այլ անդրադառնալով թէ Աստուած է պարգեւողը, այն պէտք է մղէ մեզ խոնարհութեան եւ ուրիշներուն ծառայելու:

ՁԱստուած սիրելը՝ մեր ամբողջ էութեամբ՝ առաջին եւ մեծագոյն պատուիրանն է, բայց պէտք չէ մոռնանք, որ նոյն պատուիրանի երկրորդ մասն է՝ սիրէ քու ընկերդ քու անձիդ պէս: Բաւերը անիմաստ են, եթէ սէրը չարտայայտուի գործերով: Լաւ փնտես ըլլալը կը ներառէ նաեւ սիրել քու ընկերդ: Բարի Սամարացիի առակին մէջ Յիսուս մեզի կը սորվեցնէ առաքածեոն կերպով փալ անոնց, որոնք վշտացած են ու կարիքաւոր: Առակը կը շեշտէ, որ մեր ընկերը կրնայ ըլլալ անսպասելի կամ նոյնիսկ ոչ ցանկալի անձ մը, բայց մենք կանչուած ենք օգնելու բոլորին, որոնք կը փառապին: Առակին մէկ կարեւոր պարզամն ալ այն է, որ Սամարացին իր ճամբայէն ելաւ եւ իր անձը մեծապէս անհանգստացուց՝ ուրիշի մը օգնական ըլլալու եւ ծառայելու:

Մատթէոս 25-րդ գլուխին մէջ Յիսուս կը սորվեցնէ, որ վերջին օրը Թագաւորը պիտի գայ եւ պիտի զատէ ժողովուրդները՝ եւ ոմանց դասէ իր աջ կողմը եւ ուրիշները իր ձախ կողմը: Իր աջին եղողները անոնք են, որոնք ժամանակին խնամեցին քաղցած, ծարաւ, մերկ, առանձին, հիւանդ կամ բանտարկեալ անձերուն: Ա՛նոնք պիտի կոչուին «Հօրս օրինուածներ»: Յիսուս կ’ըսէ, թէ ինչ որ անոնք ըրին այս կարօտեալներուն, Իրեն ըրին, որովհետեւ անոնք իր եղբայրներէն ամենէն պզտիկներէն մէկուն ըրին (Մատթ. 25.31-46): Աստուած եսայի մարգարէին միջոցով Իր ժողովուրդին կոչ կ’ընէ. «Բարիք ընել սորվեցէք, իրաւունքը փնտեցէք, երջանկացուցէք զրկուածը, որբը արդարութեամբ դատեցէք եւ այրիին իրաւունքը պաշտպանեցէք» (Եսայիա 1.17):

Փառք կուրամ Աստուծոյ, որ մեզմէ շատեր մեր եկեղեցիներու զանազան ծառայութիւններու, Աւերարանչականի եւ ուրիշ բարեսիրական ընկերակցութիւններու միջոցաւ եւ անձնապէս սէր կը ցուցաբերեն կարիքի մէջ եղողներուն: Այս մէկը հասուն եկեղեցւոյ եւ հաւաքացեալի նշաններէն մին է՝ ուշադիր եւ գթառատ ըլլալ կարօտեալներու նկատմամբ, ոչ միայն աղօթքով, այլ նաեւ գործօն մասնակցութեամբ: Ահա թէ ինչ կը նշանակէ Աստուծոյ պարգեւներու հաւաքարիմ փնտես ըլլալ:

Բարի սամարացիի առակը մեզ կը մղէ մեր ծառայելու եւ սէր ցուցաբերելու շրջագիծը աւելի ընդլայնելու: Կը հրաւիրեմ աղօթքով փնտնելու կորսուածը, կարօտեալը եւ անտեսուածը՝ թէ մեր եկեղեցւոյ պատերէն ներս եւ թէ դուրսը, թէ մերձաւորը եւ թէ հեռաւորը: Յիսուս կ’ըսէ (Մատթ. 26.11), թէ որքան ալ հաւաքարիմ ծառայենք կամ որքան ալ առաքածեոն կերպով փանք կամ սիրենք, մարդկային ցան ու փառապանքը պիտի շարունակուի մինչեւ Ա՛նոր գալուստը: Բայց մեզ շնորհուած պարգեւները փրուած են աստուածային սէր եւ գութ ցուցաբերելու մեր շրջապատին:

Եթէ պատրաստ ես Ա՛նոր օրինակին հետեւելու, ապա դուն պիտի դառնաս Ա՛նոր գործիքը՝ արցունք մը սրբելու, ծարաւի մը գաւաթ մը ջուր հրամցնելու, ցաւ մը ամոքելու, հոգնած մը հանգիստի առաջնորդելու: Կանչուած ենք ապրելու որպէս Աստուծոյ շնորհքներուն հաւաքարիմ փնտեսներ: Այս մէկը կ’ընենք Աստուծոյ ուժով՝ ծառայելով եւ Աստուծոյ խօսքը խօսելով, որպէսզի Աստուած փառաւորուի մեր բոլոր ըսածներուն եւ ըրածներուն մէջ: Կանչուած ենք փնտեսներ ըլլալու մեր ամբողջ էութեանը՝ սիրելու եւ ծառայելու Աստուծոյ եւ մեր ընկերին, մերձաւորին ու հեռաւորին: Գնա եւ դուն ալ նոյնը ըրէ:

Mighty in a Manger

By Rev. Ron Tovmassian, AEUNA Field Pastor

From now on all generations will call me blessed for the Mighty One has done great things for me~holy is his name. - Luke 1:48c-49

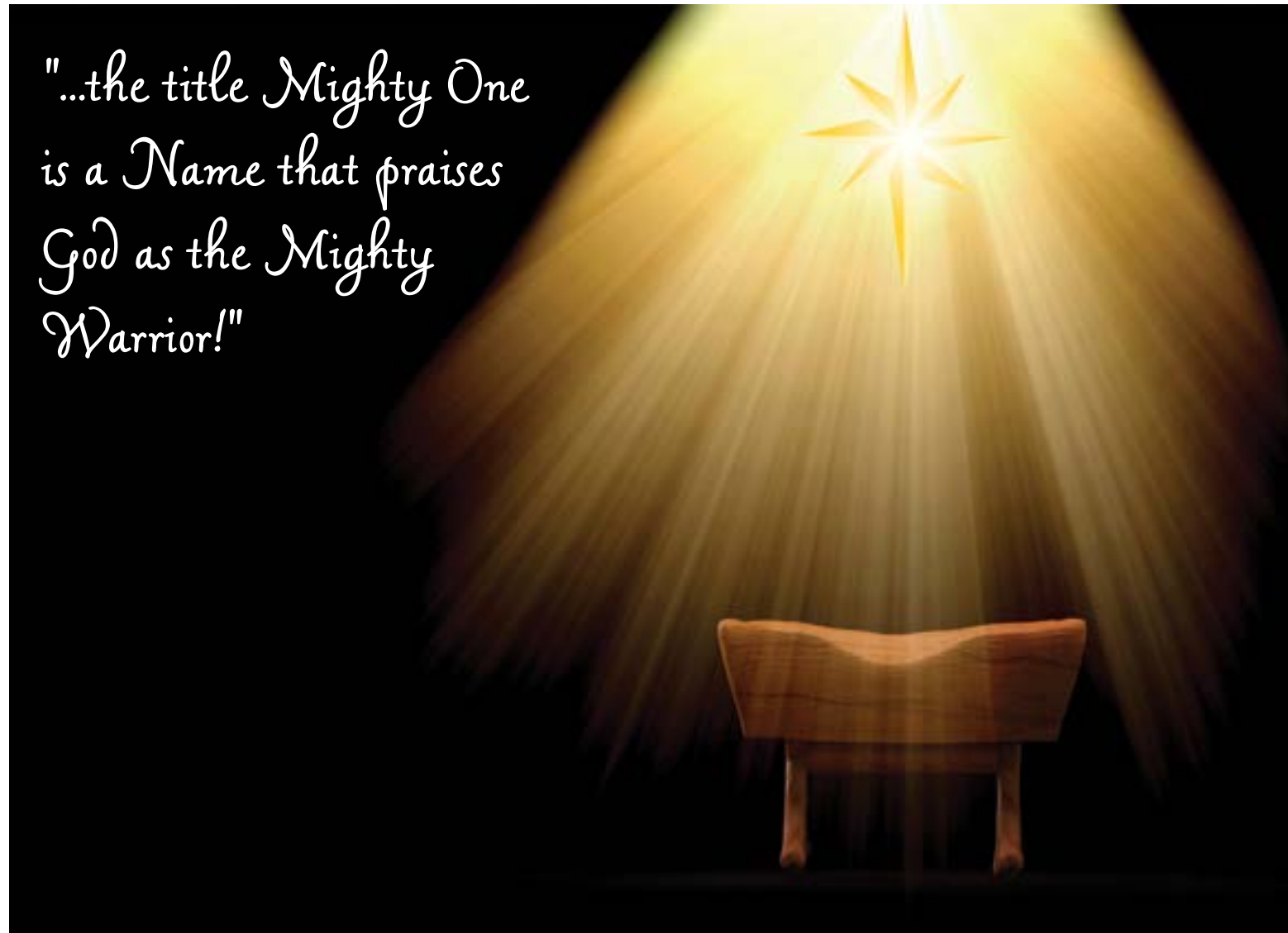
Have you ever contemplated the overwhelming message of love represented in the Christmas story. In considering the incarnation, it is easy to dwell on how wretched and undeserving we were that God had to make this selfless sacrifice to save us. Sometimes it seems that because we have no right to it and are so destitute of righteousness, we should feel humbled and abased.

Yet the Scriptures tell us that the incredible sacrifice of the incarnation was a gift of grace. God doesn't expect us to deserve it nor does He want us to feel shame for receiving it. On the contrary, His desire is that through this divine act of love, we might realize how cherished we are in His eyes. The message of Christmas lets us know just how special and loved we must be that God would do such an amazing thing for us.

Imagine someone is destitute and homeless, living on the streets. Another person comes and gives that person food, security and a place to live at great personal sacrifice. It is exceedingly generous, and the person feels humbled and shocked. **What have I done to deserve such kindness?** I am a nobody. The intent of the giver was not to make that person feel like a nobody, it was to help them see that they have value and worth. In the same way, the message of Christmas is not meant to remind us of what we do not deserve, but to celebrate what God did to show us that He cherishes us whether we deserve it or not.

Christmas Canticles are the songs of praise recorded in the first two chapters of Luke's gospel as he tells the story of Christ's birth. The Magnificat, is Mary's Song or Canticle and the verse above is just one small part of it, that carries some profound themes.

First, the title **Mighty One** is a Name that praises God as the Mighty Warrior who goes first into the battle, winning the victory for His people. He is the one everyone thanks and honors giving Him praise after the battle, because without Him all would have been lost. A biblical example of a **Mighty One** is David.

"...the title *Mighty One*
is a Name that praises
God as the *Mighty*
Warrior!"

He put his life on the line because of His love for His people. Even as they rejected and despised Him, He remained faithful.

But what is the motivation for such a person? Why does he go forward and risk his own life to serve people who are helpless and unable to succeed themselves? Is it because those people are worthless to Him? Does he want to humiliate them? Are such actions an indication that the people he is saving are useless and unimportant? On the contrary the very fact that this great and powerful leader is making this great sacrifice on their behalf instills them with value.

It shows them he does not despise them because they are weak, on the contrary he cares so much about them that he is willing to fight and risk his own life to protect and save them.

Second, Mary is portrayed as a humble person in the Scriptures, someone who recognizes that she is unworthy for the task she is being given. Yet, instead of dwelling on her unworthiness and obeying out of duty and obligation, her focus is on what this all means to her. She takes note of the fact that God her Savior has been mindful of her humble estate but is also overwhelmed by the fact that **generations will call me**

blessed. The focus is not on her unworthiness, rather it is on the fact that The Mighty One has acted on her behalf. She says He has done great **things** for me. Not one thing, but many things, including salvation, justice and mercy for others who are poor, weak and lack the ability to win the battle on their own.

Finally, it is about the greatness of God whose name is holy. He, **The Mighty One**, was willing to stoop down and remove His mantle of divinity for a time. In Philippians 2:7, the Apostle Paul says Jesus **emptied Himself by taking the form of a bondservant and being born in the likeness of men.** The incarnation is not just an act of selfless sacrifice; it is a love song. This divine act of grace was not meant to make us feel bad and turn our attention to our shame, but to make us feel loved and to celebrate our original pedigree as children of God, created in His image with His divine spark living inside of us.

There is a story of a knight who captured a huge treasure in a quest for his king. When he returned to the castle, he felt his job was done, so he disappeared and went on with his duties. The king heard about his heroic efforts and called for him. Upon his arrival the king placed the biggest, most valuable jewel of the treasure before him saying: **I give you this gift as a token of my esteem for you as a cherished and most valuable son of my kingdom.** The knight was overwhelmed but considered himself unworthy. He told the king: **This is too great a gift for me to accept.** Undaunted, the king replied: **It may be too great a gift for you to accept but it is not too great a gift for me to give.**

At Christmas, our divine King, the Holy God who is **The Mighty One**, gave the most precious jewel among all His treasures, His one and only beloved Son, to demonstrate His love and show us how much we are valued and cherished in His eyes. I pray that the story of the incarnation will drive us to our knees in humility, like that knight, saying: **This is too great a gift for me to accept!** But even in that humility I pray we may hear the voice of God saying back to us: **It may be too great a gift for you to accept, but it is not too great a gift for me to give.**

Have a Blessed and Very Merry Christmas.

Jesus' Three Offices: Prophet, Priest, King

A serious and thorough study of the Bible reveals that Jesus is both human and divine by virtue of possessing two distinct natures that are inseparably and inalterably united in His unique person. In addition to this peculiar truth, Jesus performs three functions by occupying three main offices which, in Old Testament times, were held by three prominent officials whose roles were highly regarded. These three autonomous positions were delegated to prophets, priests and kings whose services were essential for the operation of the old administration. The highly interesting fact is that Jesus Christ, through His life and ministry, has flawlessly fulfilled these roles.

1. Jesus As Prophet

A prophet was a person chosen by God to relay His messages

and to reveal His will to the people. In a special sense, a prophet functioned as God’s mouthpiece and acted as an intermediary between God and His people. Jesus was uniquely qualified for this position on account of the most intimate relationship He has had with His Father. For instance, in the Gospel of Matthew 11:27. Jesus boldly states, “All things are delivered to Me by My Father, and no one knows the Son except the Father, and no one knows the Father except the Son.” Here Jesus articulates the profound truth that to obtain the most complete and accurate information about God’s character, His will and His mode of operation, a person has to seek the only reliable and infallible source: Jesus Christ, the perfect revealer of God.

Another evidence for the divine origin of Jesus’ teachings is found in the Gospel of John 12:49, where He unambiguously says, “I did not speak on my own initiative, but the Father who sent Me commanded Me to say what I have spoken.” In this statement, Jesus is emphasizing the fact that His words do not express His personal thoughts or ideas, but are a direct revelation of God’s immutable will for mankind. What differentiates Jesus’ message from ordinary human speech is its divine source of authority. Those who reject the teachings of Jesus are, in reality, behaving like rebels who are living in defiance of their Creator’s authority.

In Deuteronomy 18:15, Moses made an astonishing declaration to the people of Israel. He said, “The Lord your God will raise up for you a prophet like me from among you, from your countrymen, and you shall listen to him.” In Acts 3:22, the Apostle Peter refers to this amazing prophecy and says it was fulfilled by the ministry of Jesus Christ.

What convinces me, without the slightest doubt, that Jesus is the ultimate fulfillment of this amazing prophecy, is the testimony of Jesus Himself, recorded in John 5:45-47, where He makes the bold assertion that Moses’ words pointed to Him. Jesus told His contemporaries that if they believed in Moses, they would naturally believe in Him. Then, Jesus gives the reason for His argument, by adding, “For Moses wrote about Me.” Jesus claims that Moses’ prophecy referred to Him and could not be applied to anyone else.

2. Jesus Christ As Priest

In the Old testament, the main duty of the priests was to offer daily sacrifices to God, on behalf of their people, for the purpose of obtaining a spiritual cleansing and forgiveness for their sins. Symbolically, the priests who officiated at the Jerusalem temple, were representatives of Jesus, the True Priest, who voluntarily laid down His own life to make that perfect and once-for-all sacrifice for the atonement of human sin. This truth is highlighted in the Epistle to the Hebrews 9:28, where we are specifically told that “Christ was sacrificed to take away the sins of many people.”

According to the Law of Moses, all the priests had to belong to

the tribe of Levi and prove that they were directly descended from Aaron, the first Jewish High Priest. Legally, Jesus could not have become an earthly priest simply because He was not from the Priestly Tribe of Levi.

By what right or virtue has Jesus become our High Priest? The answer to our quest is found in Psalm 110:4, where we are told that Jesus’ priesthood stems from the Order of Melkizedek, a rather mysterious figure whom we first encounter in Genesis chapter 14. We know that Abraham’s nephew, Lot, chose to settle in the fertile Jordan valley where existed several cities, the largest of which was Sodom. According to the Biblical narrative, Lot and his entire family got kidnapped by an alliance of three kings led by Chedorlaomer. Abraham armed his 318 servants and managed to rescue his nephew after a fierce battle. That was when Melkizedek appeared to bless Abraham.

Driven by curiosity, we want to know more about Melkizedek’s identity. From the Biblical Record we glean the following important facts about him:

- The analysis of his Hebrew name reveals that its literal meaning is “King of Righteousness”
- He was King of Salem, meaning “King of Peace”
- He was a priest of “El Elyon” which means “The Most High”
- His priesthood is eternal and that makes it superior to the Levitical Priesthood that ended after Calvary;
- Melkizedek’s priesthood predated the Levites’ Order by seven centuries.

Psalm 110 has been acknowledged as a Messianic Psalm and this fact is substantiated by its opening verse: “The Lord said to my Lord, sit at My right hand until I make your enemies your footstool.”

In Matthew 22:41-43, Jesus was involved in a heated argument with His fiercest opponents, the Pharisees, to whom He directs a simple question: “Whose Son is the Christ?” Bear in mind the fact that “Christ” means “The Anointed One” and refers only to the Promised Messiah.

Without hesitation, and to our great surprise, the Pharisees answered correctly by stating, “He had to be David’s son.” It was common knowledge among the ancient Hebrews that the Messiah had to come from the lineage of King David.

At this stage, Jesus asked the Pharisees another penetrating question: “How could David, under divine inspiration, call his son Lord?” How could the Messiah be David’s son and his Lord at the same time? When the Pharisees were soundly defeated by Jesus’ superb logic, they remained speechless, quickly disappeared, and never dared to pursue their argument.

In the Epistle to the Hebrews 7:1-10, by alluding to the unique priesthood of Melkizedek, the writer shows, not only the legitimacy, but also the superiority of Jesus’ High Priestly ministry to that of Aaron and his descendants who served at the

Jerusalem Temple under the banner of the Levitical Priesthood.

Based on what we have so far discussed, Christian theologians have maintained, throughout the centuries, that Melkizedek was a type of Christ; in other words, Melkizedek foreshadowed the priesthood of Jesus. I don’t find such an interpretation to be objectionable because it proves that Jesus’ priesthood is of a higher rank than that of the Levitical priests of the Old Testament.

"Jesus Christ, the perfect
revealer of God."

Having said that, I am of the opinion that the appearance of Melkizedek to Abraham was a Christophany, which means the appearance or manifestation of Christ’s divinity, either before His incarnation or after His Resurrection, to a mortal human being. This belief of mine is based on several observations.

- The existence of a priestly order implies a succession of priests who carry on a similar ministry. In the whole Bible, we do not find any person, other than the Lord Jesus Christ, who is designated as a priest after the similitude of Melkizedek’s Order.
- The name “King of Righteousness” is ascribed to Jesus Christ in the Epistle to the Hebrews because righteousness is an integral part of His Character and offers it to His followers through His supreme sacrifice on the Cross.
- We are told that Melkizedek had neither a beginning of days, nor an ending of life (Hebrews 7:3). This means that Melkizedek was and is a Divine Being whose ministry, on our behalf, continues forever without any interruption.
- It is not a far-fetched idea that Melkizedek was a pre-incarnate appearance of Jesus Christ because in Genesis chapters 17-18, Abraham saw and spoke to the Lord who appeared to him in the form of a man.

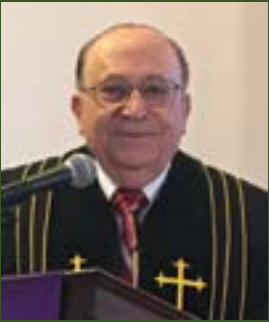
The Rabbis of the pre-Christian era were unanimous in believing that Melkizedek was a pre-existent divine being and equated him with the Messiah. It’s pathetic that modern Rabbis are advancing the ridiculous view that Melkizedek was either an idealized human or an angel. Such an interpretation contradicts the Biblical description of Melkizedek who is portrayed as an eternal Divine Being. Fortunately, a torrent of fresh air has been injected into Christian apologetics by prominent Messianic Jewish theologians like Mark S. Kinzer, Jen Rosner and Joseph Shulan whose extensive writings shed a very bright light on old Jewish religious beliefs, practices and traditions from a Messianic perspective. In every age, the Lord has had a band of faithful witnesses who have courageously upheld the banner of truth which is indestructible.

3. Jesus As King

A king is someone who has the authority to reign and rule

Features

1. Jesus' Three Offices: Prophet, Priest, King
p. 12-14
2. Two Natures of Jesus Christ
p. 14-15
3. The Refining Influence of Jesus’ Teachings on Ancient Rome
p. 16
4. Hymn of Promise by Natalie Sleeth
p. 17

By Rev. Kevork George Terian

Editor-in-Chief, Forum magazine

Senior Pastor, Immanuel Armenian Congregational Church, Downey, CA

over people. On Palm Sunday, during Jesus’ triumphal entry into the old city of Jerusalem, Matthew the evangelist quotes a prophecy from Zechariah 9:9, applies it to Jesus by stating, “Behold your King comes to you, gentle and kind, mounted on a donkey” Matthew 21:5.

The main references to Jesus as King of kings are found in Revelation 17:14 and 19:16 that reveal His absolute power and authority to judge all people and to rule over the whole world at His second coming.

As Prophet, Jesus reveals God’s will to us by freeing us from ignorance; as Priest, He made a perfect atonement for us, and by reconciling us to His Father, He redeems us from sin and its dire consequences; and as King, He rescues us from the tyrannical dominion of sin and surrounds us with His benevolent rule. By holding these three offices, Jesus completely nullifies all the effects of Adam’s Fall, and guarantees our eternal salvation.

Two Natures of Jesus Christ

The simplest definition of the incarnation is the union of the Godhead (Deity) and humanity in the one person of Jesus Christ. In a nutshell, Jesus is fully God and fully man in one person. This is the greatest and most stunning miracle that has ever happened. It is important to emphasize that Jesus did not surrender any of His divine attributes when He assumed a human nature. It was possible for Him to get hungry and feel tired, yet at the same time, still be God,

The standard orthodox teaching about the Person of Christ was formulated at the Council of Chalcedon that convened in A.D. 451. The Armenians did not attend this important Church Council because they were fighting against the Persians who had invaded Armenia at that same year to impose the religion of Zoroaster as a replacement for Christianity.

The Chalcedonian Creed can be summarized by the following five main points:

- 1. Jesus has two natures – human and divine.
- 2. Each nature is full and complete; hence, Jesus is a perfect God and a perfect man.
- 3. Each nature remains distinct by preserving its own peculiarities.
- 4. Christ is only one person even though He has two natures.
- 5. Things that are true of only one nature are, nonetheless, true of the person of Christ. If an act was performed by only one of Christ’s natures, He could still say, “I did it.”

The Bible clearly asserts the fact that Jesus is not merely someone who has a close resemblance to God, but rather, He is that unique person in whom the fullness of the Godhead (Deity) dwells in bodily form (Colossians 2:9). In other words, **everything that God is, Jesus is.** When the Apostle Thomas met the resurrected Christ, he bowed in front of Him, and cried out, “My Lord and My God” (John 20:28).

We fully reject the heretical teaching which claims that Jesus is a lesser deity than God the Father.

One of the false teachings that was repudiated at the Council of Chalcedon claimed that although Jesus had a human body, he did not possess a human mind or a human spirit. The

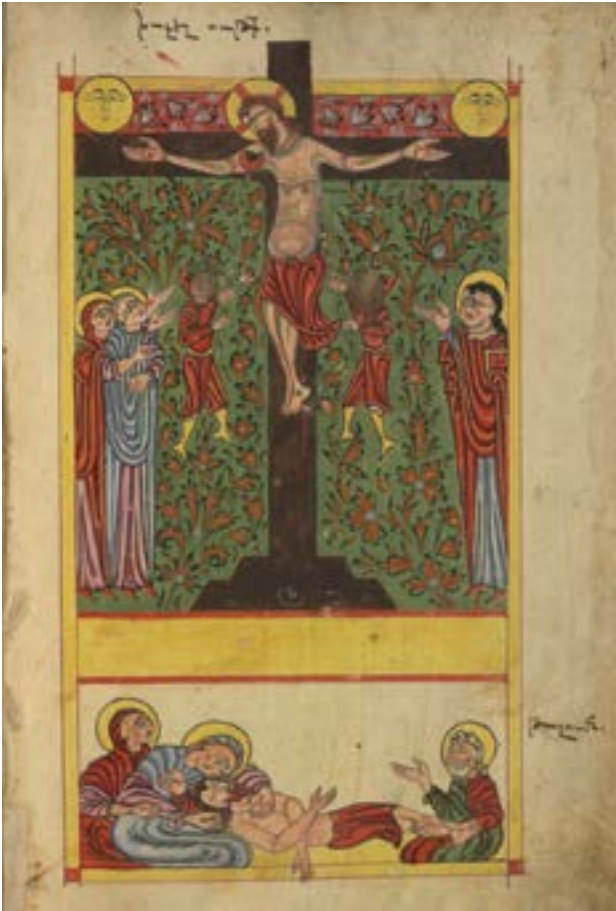
proponents of this notion held the view that the mind, the will and the spirit of Christ were purely divine. This teaching was rejected because it denied that Jesus was fully and truly human, like the rest of us. The Council affirmed the truth that **just as Jesus has all the essential elements of Deity, He also has all the essential elements of the human nature, including a human mind, a human will and human emotions.**

Was the incarnation of Christ necessary? Why did Jesus take on Himself the human nature? The answer to these questions is found in the Epistle to the Hebrews 2:17 which states, “He (Jesus) had to be made like His brethren in all things, that He might become a merciful and faithful High Priest in things pertaining to God,, to make a propitiation (an atonement) for the sins of the people.” This verse gives us two reasons for the incarnation: first, Jesus became man so that He could die for our sins and to make a perfect atonement for them; second, the humanity of Jesus enables Him to fully identify with us (His brethren), to fully sympathize with us in all the trials of life.

Unfortunately, the well-known verse of John 3:16, which is aptly called **“The Miniature Gospel,”** is not correctly translated into English. In the Greek New Testament we find the compound word “monogenes” which literally means **“one of a kind.”** The correct English rendering of John 3:16 would be: “God so loved the human race that He gave His one -of- a- kind Son, that whosoever believes in Him should not perish, but have eternal life.” In English, we have the word **“unique”** which is the closest equivalent to the Greek “monogenes.” Yes, Jesus is unique indeed because in our entire universe, there is no one like Him, who is truly God and truly man.

The right understanding of the incarnation embraces the truth that the two natures of Christ remain distinct by retaining their own properties. They neither alter one another’s essential elements, nor do they mix together to form a third nature. In the early stages of the Post-Apostolic Era, a heresy was developed that taught the human nature of Christ was absorbed by the divine nature, and through this process, the composition of both natures was somewhat changed.

To prove their point, the adherents of this erroneous view used the analogy of dropping ink into a glass of water. The substance of the resulting mixture can no longer be identified as pure ink or pure water because, in reality, it is now a hybrid whose

Armenian Gospel book was produced in 904 of the Armenian era (1455 CE) at the monastery in Xizan by the scribe Yohannēs Vardapet (displaying: The Crucifixion and Mourning over Christ's Body). Walters Art Museum.

component parts have changed one another. From this analogy, the advocates of this heretical view deduced that the divine and human natures of Christ modified one another by commingling, and consequently produced a third nature that was different from the previous two. The church rightly condemned this teaching because it contradicts the Bible that attests to the fact that Christ is fully divine and fully human. **In the incarnation, the human nature of Christ did not become all knowing, and His divine nature did not become ignorant of anything.**

Have you been puzzled by Jesus’ statement that He did not know the day or the hour of His return to our planet (Matthew 24:36)? Some people have raised the question: “If Jesus is God, why was He ignorant of the day of His second coming? This apparent contradiction is resolved by our understanding that Jesus is One Person with two natures. In regard to His human nature, Jesus did not have all knowledge, but in His divine nature, He is omniscient.

The union of the divine and human natures in the Person of Christ makes Him an all-sufficient Savior.

Because Jesus is God, He cannot be defeated and all human beings will be accountable to Him when He returns to our world, not as a helpless baby, but as King of kings and Lord of lords to judge the whole world. Because Jesus “became flesh and dwelt among us,” and in His human nature conquered all the trials that we encounter, He can identify with us in the most intimate

T'oros the Deacon (Armenian), 1311. Four miniatures of the life of Christ from a gospel book of 1311 (displaying: Transfiguration). The Metropolitan Museum of Art.

manner, and help us when we reach the limits of our endurance.

In the New Testament Epistle to Hebrews 10:5-7, there is an amazing Messianic prophecy in which the speaker is Jesus Himself. In a conversation that took place in the Heavenly Courts before His incarnation, Jesus tells His father: “You do not desire animal sacrifices, but a body You have prepared for Me, as it is written of me in the volume of the book.” The same wording is found in Psalm 40:7-8, where the Messiah declares that He delights to do His Father’s will.

In these two parallel passages we are explicitly told that a body was prepared for the Messiah in order to make the once-for-all sacrifice for the atonement of human sin. Jesus says very clearly that His mission to save sinners is outlined in the prophetic scrolls of the Old Testament.

If Jesus were only human, He could not be a Savior for sinners; if He were only divine, He could not die in our place because divinity never dies. Therefore, it was crucial for the plan of salvation that Jesus have both, a divine and a human nature.

We should never lose sight of the truth that “Jesus is God manifested in the flesh” (1 Timothy 3:16).

One of the most prominent early church fathers, **Athanasius**, says, “The Son of God became the Son of Man so that we, through faith in Him, might become the sons and daughters of God.”

The Refining Influence of Jesus’ Teachings on Ancient Rome

The gladiatorial games were very popular in pagan Rome and, unfortunately, they continued to be considered as the most fascinating entertainment for its citizens even a century after Emperor Constantine issued the famous Edict of Milan in 312 A.D., acknowledging Christianity to be the religion of the state. The extreme violent and bloody nature of the games did not seem to bother the conscience of the Romans even after their adoption of the Christian faith. The continuation of the games was justified by the fact that the gladiators were slaves, prisoners and rebels who had the audacity to defy the authority of the empire. In other words, the lives of the men who fought and died in the arena of the Colosseum were not regarded to be valuable.

A humble Christian, named Telemachus, who lived in the Eastern part of the Roman Empire, was so upset that he decided to take a bold action to display his displeasure and fierce opposition to these gory games, with the intention of ending them for good because they violated the teachings of Jesus Christ.

He traveled to Rome, and made his way to the Colosseum where 60,000 spectators had gathered to witness two men fight until one of them got killed. When the gladiators stepped into the arena, raised up their swords, and addressing the emperor shouted, “We who are about to die, salute you,” the assembled crowd roared their approval. At the end of the introductory ritual, the dramatic fight began.

Whenever a gladiator scored a hit against his opponent and drew some blood, the excitement of the spectators intensified and they began yelling ‘Finish him off!’

At that time, Telemachus got up from his seat, ran into the arena and separated the two fighters by standing between them. Facing the hostile crowd, he shouted at the top of his voice, “In the name of Jesus Christ, I implore you to stop this monstrosity that contradicts the message of the Gospel.” Telemachus was right because Jesus recognizes the intrinsic value of all human life.

The crowd became enraged at Telemachus because he tried to spoil their entertainment. They began shouting obscenities at him and urged the gladiators to kill the intruder and continue with their fight. The brave Christian stood his ground and refused to budge from his position. At this crucial junction, scores of spectators rushed into the arena and one of them stabbed Telemachus with a dagger, and thus silenced the voice of a courageous Christian.

The martyrdom of Telemachus and the message that he had proclaimed prior to his demise, had such a tremendous impact on Emperor Honorius, that he got up and returned to his palace without watching the conclusion of the game. The majority of the spectators followed the example of their emperor and returned to their homes after realizing the hideous character of their prized entertainment.

The next day, **Emperor Honorius** issued a decree that outlawed the gladiatorial games. During the year 404 A.D., an established Roman tradition was abolished due to the positive influence of the Christian faith. The Romans who for centuries had cherished the gladiatorial games, finally developed a revulsion against them because a simple Christian exposed their incompatibility with the sublime moral and ethical standards that Jesus has set for His followers. The advent of Christ has chipped away at the disgusting and barbaric pagan customs until they were banned and eventually demolished.

Hymn of Promise by Natalie Sleeth

<i>In the bulb, there is a flower</i>	<i>There’s a song in every silence</i>	<i>In our end is our beginning</i>
<i>In the seed, an apple tree</i>	<i>Seeking word and melody</i>	<i>In our time, infinity</i>
<i>In cocoons, a hidden promise</i>	<i>There’s a dawn in every darkness</i>	<i>In our doubt, there is believing</i>
<i>Butterflies will soon be free</i>	<i>Bringing hope to you and me</i>	<i>In our life, eternity</i>
<i>In the cold and snow of winter</i>	<i>From the past will come the future</i>	<i>In our death, a resurrection</i>
<i>There’s a spring that waits to be</i>	<i>What it holds, a mystery</i>	<i>At the last, a victory</i>
<i>Unrevealed until its season</i>	<i>Unrevealed until its season</i>	<i>Unrevealed until its season</i>
<i>Something God alone can see</i>	<i>Something God alone can see</i>	<i>Something God alone can see</i>

Two Parables

By Rev. Dr. Avedis Boynerian

“The Kingdom of Heaven is like a mustard seed and Yeast.”
- Matthew 13:31a, 33a

As we reflect on two of Jesus’ parables—two very short stories with very profound messages, we realize that they both speak about the Kingdom of God—where God rules and reigns.

Jesus was a Master Teacher. He taught in many places and in many ways. Here, in Matthew 13:31–35, we see Him teaching through parables.

What is a parable? A parable is a simple story used to illustrate a moral or spiritual truth. Jesus was a brilliant storyteller. He could capture the attention of large crowds with everyday stories that revealed eternal truths.

Whenever Jesus talked about the Kingdom of God, He spoke about God’s nature, values, and the principles that govern His rule. And when He wanted people to truly understand, He used stories—parables—to make His message stick.

Many people ask: What is God like? What is His Kingdom like? What does it mean to live as a Christian? What will God’s judgment be like? Jesus answered these questions—again and again—through parables. Let’s now look at the two parables:

1. **The Parable of the Mustard Seed** (vv. 31–32)
Jesus says the Kingdom of God is like a mustard seed—the smallest seed His listeners could visualize. A man takes this tiny seed and plants it in a field. In time, it grows into a tree so large that birds come and perch on its branches.

The Kingdom of God, Jesus teaches, may start very small—but it does not stay small. It grows, it expands and it impacts lives. It changes hearts and its influence reaches farther than we can imagine.

"...even small acts of faith can have a great impact for the Kingdom."

The Moral Lesson: Small things can grow into something great. The Kingdom may start with just a word, a prayer, a faithful act, but over time, it bears great fruit. It transforms lives, families, and even nations.

2. **The Parable of the Yeast** (v. 33)
Here, Jesus compares the Kingdom of God to a lump of yeast which, unlike a seed, it does not grow. Instead, it spreads. It permeates the dough and transforms it from the inside out. Yeast works slowly, often invisibly, but its effect is powerful and lasting. Just a little yeast can make a whole batch of dough rise. We are called to influence the world around us, not by overpowering it, but by permeating it with the love and truth of Jesus.

We are to be in contact with the world without becoming like the world. We are to transform the culture of our environment, not to be molded by it.

We live in an age of impatience. The microwave oven may be the invention that most perfectly represents our culture—we want everything fast. However, we know that spiritual growth and the impact of God’s Kingdom often take time. That’s why Jesus reminds us to be patient and trust in God’s timing.

3. **Meaning and Application**
These two short parables contain a deep meaning for our Christian faith and lives. Jesus compares the Kingdom of God to a mustard seed and to yeast—two small things that bring about powerful results. So, what do these parables teach us?

- Faith may begin small, but it grows when it is planted by God in our hearts.
- God’s work often begins quietly, even invisibly, but its effects are far-reaching.

- Our Christian life should influence every part of our being. No area of our life should remain untouched by our faith in Jesus.

Here are few examples that show the power of our faith in God:

- Daniel and his three friends remained faithful to God even when they were placed under immense pressure from a powerful king.
- Vartan Mamigonian and the Armenian nation chose to retain their faith and identity even when it meant facing death.
- Today’s persecuted believers remain faithful to God and worship Him despite the risks. Like the mustard seed and the yeast, they are germinating quietly and growing steadily.

Jesus wants us to live out our faith with perseverance, courage, and commitment. Our faith is meant to shape our values, our choices, our relationships, our work, our speech and our behavior.

We are called to permeate the world, not to be permeated by it. That’s why, before going to the cross, Jesus prayed for His disciples and for us: “That they (the disciples) be not of the world, even as I am not of it” (John 17:16).

We must not isolate ourselves from the world. If we do, how can we influence it? We must be in the world, but not of the world. Sometimes we wonder: Am I making any difference?

Jesus reminds us that even small acts of faith can have a great impact for the Kingdom. When we look around, we may feel discouraged by what we observe: Do we see more good or more evil? Are Christians exerting a strong influence on their societies or are they compromising their principles? Does evil seem to be winning the battle? Don’t be discouraged but remember the following truths:

- The mustard seed was hidden in the ground.
- The yeast was hidden in the dough. Yet, both brought about a great transformation. The Kingdom of God—where God rules and reigns—may seem small and insignificant at first, but it grows, and nothing can stop its constant growth.

So, let’s begin doing our assigned task. Let’s be mustard seeds and yeast. Let’s influence the world from the inside out by our unshakable faith, perseverance in righteous living and total commitment to Jesus Christ.

The Nicene Creed and the Armenian Faith Today

By Catherine Momjian-Preuhs

This year, we remember a council that took place 1,700 years ago and still shapes how we practice and affirm our faith. What does a council that took place almost two millennia ago have to do with our Christian faith today? Let us first understand why the council was convened and how its conclusions are still affirmed.

From May until July of 325, bishops, convened by the Emperor Constantine I, gathered in Nicaea (modern-day İznik, Turkey) to hold the first Council of Nicaea, the first council of the Christian Church. This council sought to address the Arian heresy, which was quickly gaining traction in Christian communities, concerning the nature of Christ and the three persons of the Trinity. The heretical teaching originated in the Eastern Church, taught by Arius of Alexandria. Arius held firmly to the conviction that Christ was not divine in the same way as God the Father, but was created and thus not of the same substance as the Father. As the Arian heresy grew, it reached a boiling point for the larger Church community because it called into question the most fundamental claims of the Gospel message: Can we be saved by Christ’s death on the cross and His resurrection if He doesn’t fully share the same divine essence that the Father has?

In light of this threat to the larger church, about three hundred bishops, along with other delegates, began their debates in Nicaea to respond to this heresy. The council drew members of participation far from its own geographical context. Within those represented, it is theorized that Aristakes, son of Gregory the Illuminator, represented the Armenian Church during the debates. The Council and its significance are mentioned in the writings of Moses of Khoren and Agathangelos, famous writings of ancient Armenian history. Thus, we can see how Armenia’s presence shaped the earliest articulation of Christian faith and doctrine.

Over the course of two months, the bishops, famously led by Athanasius of Alexandria, were tasked with debating and constructing a document that could fully encapsulate the essence of the Christian faith while simultaneously responding to and condemning heretical beliefs. The resultant creed was written in Greek and included the addition of a nonscriptral word used to describe the unity between the Son and the Father: homoousios (“of one substance”). The result of the council, the Nicene Creed, is the only ecumenical creed that is accepted as authoritative by the Eastern Orthodox, Anglican, Roman Catholic, and major Protestant churches. In this creed, the church doubled down on its conviction that Jesus, the Son of God, shares in the fullness of the mystery of God’s uncreated nature and assures us that our hope in salvation is not in vain. By the Son sharing the same substance as the Father, we can be sure that the Son’s act in salvation was the same Son who created us in the beginning.

As for Armenians, it reminds us of our long-held connections and continual discourse within the larger Christian community, which remains to this day. Much like our collaboration with the universal church, in rejecting this heresy and preserving the significance of Christ’s work on the cross, Armenians across the globe speak in unison on the importance of this event for our traditions. This foundational document reminds us that we inherit a faith and ecclesial tradition passed down by the faithful witness of the historical church. As we recite the creed, we echo the voices of those who gathered in Nicea 1,700 years ago.

Icon depicting Constantine the Great, accompanied by the bishops of the First Council of Nicaea (325), holding the Niceno-Constantinopolitan Creed of 381.

Shifts of Perspective in Christmas Carols & Songs

By Doris Melkonian & Arda Melkonian

The stars were shining brightly over the sleepy town of Bethlehem when a multitude of angels appeared in the stillness of the night. Their jubilant singing, "Glory to God in the highest, and on earth peace, to good men" (Luke 2:14) suddenly filled the heavens, falling on the unexpected ears of the shepherds who were tending their flock by night. The angels praised God through song and proclaimed this wonderful news. Although startled by this announcement, the shepherds were prompted to seek the Christ Child and be among the first to rejoice at His birth. This bucolic nativity scene with the addition of the wise men, has been the topic of Christmas carols for many years.

This earliest hymn of praise and proclamation sung on the first Christmas has inspired many composers to extol this sacred night. Since the birth of the Christ Child, composers have taken different aspects of this humble yet prophetic event and have penned carols emphasizing the hope of salvation achieved through the Babe. These Christmas carols have, indeed, served as a template for ensuing Christmas compositions sung in our churches, concert halls, and homes. For it is in the traditional Christmas carols that we emulate the angels and sing praises to God and proclaim good tidings to all.

"...reinforcing theology through song."

Carols, A Unique Song Form

Throughout the centuries, Christians have celebrated the birth of Christ by singing carols that have covered different aspects of the holy birth. Composers have used this humble yet critical event in history to highlight the significance of the infant who will grow up to touch lives and revolutionize the world. Before delving into the Christmas carols, let us first discuss the development of the carol, a unique song form.

The word "carol" is usually used to refer to religious Christmas songs. In the medieval period, the term had roots in secular music, referring to a circle dance accompanied by singing. Over the years, this form evolved and by the 15th century, the dance component had been eliminated. It is important to note that during the early stages of this musical form, carols were not associated with Christmas. However, as the form changed,

so did its purpose. This change was brought about with the involvement of the clergy who used the carol as a vehicle to tell the nativity story in Latin during church service.

Events in church history negatively impacted their production, usage and inclusion. The first was the English Reformation (16th century) in which clerics were dispersed from monasteries and were no longer able to compose carols. The second was the Puritan rise to power (17th century), which stifled Christmas celebrations, considered unscriptural and leading to sinful behavior. The rigidity of the fifteenth and sixteenth centuries gave way to the leniency and incorporation of hymns in the English church services of the eighteenth century. A new form of hymns appeared penned by such notable church leaders as Isaac Watts and Charles Wesley. Their hymns about Christmas came to be known as "carols." New hymns on Christmas themes continued to be composed well into the nineteenth century. The twentieth century saw the secularization of Christmas songs, a major shift, as the themes shift away from the nativity story to more worldly themes. These secular songs grew in popularity and became part of the Christmas canon.

This article will be divided into two main sections: traditional carols and secular Christmas songs.

- Traditional carols (*8th/9th century to 19th century*)
- Secular Christmas songs
  - Early secular Christmas songs
  - Mid-20th Century secular Christmas songs
  - Late 20th/Early 21st Century Secular Christmas Songs

For each category, we have selected a few popular works that are representative of the group.

Traditional Carols

Traditional carols focus on the nativity story with the intent to proclaim the good news of Christ's birth and praise God. These carols have become a central part of our Christmas traditions for generations. For the purposes of this discussion, we will take a closer look at four traditional carols and examine their style, message and form: *Hark! The Herald Angels Sing*, *O Come, O Come Emmanuel*, *O Holy Night*, and *The First Noel*. Although these carols share the same source of inspiration, they are nonetheless unique as they emphasize different aspects of the

nativity story.

Hark! The Herald Angels Sing (18th Century)

The beloved carol, *Hark! The Herald Angeles Sing* was written by the prolific hymn writer, Charles Wesley (1707-1788), the younger brother of John Wesley, co-founders of the Methodist movement. Their deep-rooted faith is evident in this theologically rich carol penned by Charles. The carol is in three stanzas and presents the miraculous birth of the Savior while underscoring God's salvation made possible through only the Christ Child: "born that man no more may die, born to raise the sons of earth, born to give us second birth." Wesley artfully incorporates the different names given to Jesus: "the newborn King," "the everlasting Lord," "offspring of the virgin's womb," "Godhead," "the incarnate deity," "our Immanuel," "heaven-born Prince of Peace," "Sun of Righteousness," intertwining the divine with the human. These references to Christ permeate the carol, reinforcing theology through song.

The music for this carol was composed by the renowned composer, Felix Mendelssohn (1809-1847). Originally, the tune was part of his "Gutenberg Cantata" which he had composed for the 400th anniversary of the Gutenberg printing press.

The merging of Charles Wesley's lyrics and Felix Mendelssohn's melody, created decades apart, in *Hark! The Herald Angeles Sing*, has produced a carol that has remained in the Christmas canon due to its theologically rich message reinforced with an upbeat, joyous melody.

O Come, O Come Emmanuel (Veni, Veni, Emmanuel) (8th/9th Century)

This Latin hymn is the output of monastic life dating back to the 8th or 9th century. The author unknown, has based the text on Matthew 1:23: "The virgin will conceive and give birth to a son, and they will call him Immanuel." This short verse has an enormous impact. It underscores that God, from his heavenly throne, became like us, a human. He did this through a modest means in a humble setting. Throughout the carol, we encounter different names attributed to the Christ Child. The name, "Emmanuel" meaning "God with us," is one of the most common names attributed to Christ. In addition, several names that are derived from the Old Testament punctuate the carol, such as: "Rod of Jesse, Day-spring, Key of David, Bright and Morning Star." These names connect the Old Testament prophecy with the New Testament fulfillment. "God with us" is a fundamental concept that is reinforced through this ancient carol.

O Come, O Come Emmanuel was translated from Latin to English by John Mason Neale and Henry Sloane Coffin in the 1850s. It is a simple yet profound carol in a minor key with rhythmic melody that creates an aura of mystery. The Gregorian chant-like melody permeates throughout the carol, reminiscent of monastic worship. The solemn steady tempo, slowly moving the music along, allows one to contemplate the message imbedded in this carol, an invitation for Christ to enter our hearts and lives.

It is a beautiful and simple carol that penetrates our hearts.

O Holy Night (19th Century)

O Holy Night, originally titled *Cantique de Noël*, is one of the most powerful Christmas carols written. It explores themes beyond the nativity story and contends with one of the complex societal problems of the day – slavery. Composed during a time when slavery was still legal in France and the United States, the author's abolitionist views are intertwined in this Christmas carol. The imagery of chains restricting one's freedom being broken by Christ is clear in the following line: "Chains shall He break, for the slave is our brother, and in His name all oppression shall cease!" What we encounter in this carol is two differing themes juxtaposed against each other: hope and joy with the birth of the Christ Child and despair at the dehumanization of individuals in the form of slavery.

The classic carol, *O Holy Night*, originates from a French poem, *Minuit, chrétiens* (1847), by Placide Cappeau. The message of the nativity story, drawn from the Gospel of Luke, is presented from the perspective of the observer who is bearing witness to this miraculous event. The poem is set to music by Adolphe Adam, a famous opera composer of the time.

This beautiful Christmas carol, sung softly and slowly, describes the character of Christ and his work of salvation. In response to Christ's gift of salvation, we are commanded to demonstrate our humility and fall on our knees and worship the Christ Child born to save us.

The First Noel or The First Nowell (14th Century)

The title word "Noel" or "Nowell" means the first birthday. It is derived from the Latin, *natalis*, and from the French, *noël*, both referring to the joyous birth of Christ. Noël, meaning Christmas,

is often sung in carols during Christmastime.

This traditional carol has English origin and was published in 1823. The nativity story unfolds through the navigational star, moving from the annunciation of the birth of Christ to the shepherds, to leading the wise men journeying from afar. The “star shining in the East” guides both, the shepherds and the three wise men to Bethlehem to seek the Christ Child. The wise men enter the place where the Christ Child lay and offer their gifts. The carol ends with an invitation to sing praises to the Lord for shedding his blood to save us (“with his blood mankind hath bought”).

Summary of Traditional Carols

Carols like *Hark! The Herald Angels Sing*, *O Come, O Come Emmanuel*, *O Holy Night*, and *The First Noël*, and many others make explicit, repeated references to the nativity scene and other events related to the birth of Jesus Christ. These carols are written in a major key, with the exception of *O Come, O Come Emmanuel*, which is in the key of e minor.

The carols, although composed in different time periods and different countries, are similar in their tunes and themes. The music of these carols tends to be solemn as they invite reflection about the birth of Christ. The pace is appropriate for telling about the work of salvation that began in the manger. The words of the Gospel come to life in these traditional Christmas carols. They contain common elements of the nativity story (Bethlehem, the angels, the guiding star, the virgin mother, the shepherds, occasionally the three kings). Interestingly, Joseph is never mentioned.

Early Secular Christmas Songs

We selected two works from the early secular Christmas songs: *Deck the Halls* and *The 12 Days of Christmas* for inclusion in this section. These songs reflect the cultural themes and customs associated with the Christmas holiday of that particular period.

Deck the Halls (16th century)

Deck the Halls is a traditional Christmas carol that makes reference to secular traditions of Christmas such as decorating the house, singing, and celebrating the new year. Its melody is Welsh, from the sixteenth century and the lyrics were written in the 19th century by Scottish musician Thomas Oliphant. It is a carol about singing (“fa-la-la-la-la”) and is one of the first Christmas party songs.

The 12 Days of Christmas (17th early/18th century)

The 12 Days of Christmas is one of the earliest secular Christmas songs dating from the 17th/18th Century. The title of the song, *The 12 Days of Christmas* refers to the time between the birth of Christ and Epiphany. However, the lyrics do not mention Jesus nor any religious themes. Many years ago, the twelve days of Christmas was a period of both secular and religious celebrations. The traditions associated with the twelve days of Christmas have, for the most part, been forgotten in the United States.

Summary of Early Secular Christmas Songs

These secular carols, *Deck the Halls* and *The 12 Days of*

Christmas, differ from the Christian-themed ones in their musical and linguistic features. Both are written in major keys and in 4/4 time signature, which is extremely danceable and the most common time signature in dance music. The melodies are upbeat and happy, and the rhythms are faster, making them suitable for dancing. The Christian-themed carols tend to be slower and somber, and certainly not meant to be danceable.

Carols in this category feature secular celebrations of the season such as decorating the house, eating and drinking, dancing, and exchanging gifts. In the two carols mentioned above, *Deck the Halls* and *The 12 Days of Christmas*, and others, Jesus is not mentioned. These carols celebrate the festive season with no religious references.

Mid-20th Century Secular Christmas Songs

The majority of secular Christmas songs still popular in the United States today were written in the 1940s and 1950s. Common themes for these songs were wishing people a “Merry Christmas,” being home for the holidays, and having fun and partying at Christmastime.

I’ll Be Home for Christmas, Bing Crosby (1943)

This song was composed during World War II and articulates the wishes of a soldier who longs to be home at Christmas. In a letter to his family, he informs them that he will be coming home and instructs them to prepare for his arrival. The last line of the song tells us that being home isn’t going to be a reality after all (“I’ll be home for Christmas, if only in my dreams”). The song has wide appeal to soldiers and civilians, all who are separated from loved ones during the holidays.

It’s Beginning to Look a Lot Like Christmas, Perry Como (1951)

The lyrics describe the start of the holiday season. The entire community is getting ready for the holidays with references to toys in the stores, homes being decorated, and Christmas trees in the hotel and park. The song describes the excitement of preparing for Christmas.

Rockin’ Around the Christmas Tree, Brenda Lee (1958)

This upbeat, secular song is extremely suitable for dancing. Its catchy tune makes it easy to sing along with. The lyrics speak about the Christmas spirit, caroling and being jolly, and dancing merrily.

Summary of Mid-20th Century Secular Christmas Songs

Common themes in these Christmas songs are home, Santa, snow, being in love, and partying. Much of the Christmas music

produced in this period contains nostalgic themes of coming home for Christmas, of missing loved ones at Christmas, of longing for past Christmases. Other secular songs are winter-related, playing in the snow and going sleighing. In addition to Santa Claus, mythical characters such as *Rudolph the Red-Nosed Reindeer* and *Frosty the Snowman*, among others were added to the Western secular Christmas tradition during this era. Almost all these songs are in a major key and in 4/4 time.

Late 20th/Early 21st Century Secular Christmas Songs

The most recent secular Christmas songs *All I Want For Christmas*, (Mariah Carey, 1994) and *Mistletoe* (Justin Beiber, 2011) contain romantic overtones. These songs tend to be love songs, with Christmas merely as a backdrop.

All I Want for Christmas Is You, Mariah Carey (1994)

This upbeat, cheerful song has become a modern Christmas standard. The song starts with soft chimes, with more instruments gradually added, building up to Mariah Carey’s declaration that all she wants for Christmas is her love interest.

The singer does not want material gifts for Christmas. She is not interested in “the presents underneath the Christmas tree,” or making a list for Santa. She’s not asking for much for Christmas. She says:

I just want you for my own
More than you could ever know
Make my wish come true
All I want for Christmas is you

Part of the appeal of *All I Want For Christmas Is You* is the multiple secular Christmas references throughout the song (“presents underneath the Christmas tree,” “hang my stocking upon the fireplace,” “Santa,” “snow,” “mistletoe,” “North Pole,” “Saint Nick,” “reindeer,” “sleigh bells”). Again, there is no connection with the birth of the Christ Child.

Mistletoe, Justin Bieber (2011)

This Christmas song references several secular Christmas themes—snow, mistletoe, chestnuts, Santa, reindeer, and lights. Holiday chimes in the background are musical indications that this is a Christmas song.

The singer knows he should be playing in the snow but says he’d rather be under the mistletoe (“I should be playing in the winter snow, But I’m a be under the mistletoe”).

The following verse contains a reference to characters in the nativity story—the wise men:

Ayy, love, the wise men followed the star,
The way I followed my heart

And it led me to a miracle
'Cause I am feeling one thing, your lips on my lips

He uses a theme from religious Christmas imagery—the wise men, comparing the wise men following the star to him following his heart. The miracle is not the birth of Christ but his love interest’s lips on his lips, which make it a merry, merry Christmas. Both secular and religious imagery is used in this song, which is more of a love song, than a Christmas song.

Summary of Secular Christmas Songs

An interesting shift in perspective has been noted by scholars in secular Christmas songs, from songs about “Santa” to “Santa in Love” to “Love” from 1930s to present. They point out that in the 1930s and 1940s, Christmas songs featured Santa (*Santa Claus is Coming to Town* and *Here Comes Santa Claus*). In the 1950s, the theme shifted to songs about Santa being in love (*I Saw Mommy Kissing Santa Claus* and *Santa Baby*). Starting in the 1970s, Christmas songs were about love (*All I Want For Christmas Is You* and *Mistletoe*).

“...celebrate the birth of Christ through song.”

Conclusion

Drawing on perennial favorites from each era, we traced the evolution of Christmas music from carols about the nativity of Jesus Christ to secular songs about fictional characters, celebrating the holidays at home with family and friends, and finding love during Christmas.

Christmas carols composed prior to the 20th century were of a religious nature, describing the birth of Jesus Christ from different perspectives of the main characters in the nativity story. Later secular Christmas songs replaced the Christian message with elements of modern Christmas traditions of Western society, and have become Christmas classics.

Whatever the origin and themes of Christmas music, they make us pause and celebrate the birth of Christ through song. Christmas carols have endured because they are essential in creating and enhancing this season of anticipation, hope, and joy. These carols intensify our enjoyment of the season and provide a vehicle for collectively celebrating the birth of the Messiah.

Sources Consulted

Anson, W.S.W., ed. *The Christmas Book of Carols and Songs*. Medley: Palala Press, 2016.
Gant, Andrew. *The Carols of Christmas: A Celebration of the Surprising Stories Behind Your Favorite Holiday Songs*. Nashville: Nelson Books, 2015.
Hinkle, LeRoy B. “What is the Carol?” *Music Journal*; 30, no. 10 (Dec. 1, 1972):31.
Keyte, H. and Parrot A., eds. *The New Oxford Book of Carols*. Oxford: Oxford University Press, 1992.
Sadie, Stanley, ed. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, 2nd Edition, Oxford: Oxford University Press, 2001.

The Inconvenient Light

By Harout Nercessian, AMAA Canada Representative and Global Field Director

For we are to God the pleasing aroma of Christ...To the one we are an aroma that brings death; to the other, an aroma that brings life.

- 2 Corinthians 2:15-16

Two thousand years ago, the Light entered the world and unsettled the religious establishment, exposing the rot hidden beneath their rhetoric and practices. Enraged, they crucified Him. That same Light still exposes our sin today. How do we respond?

Light is both a blessing and a condemnation—like Paul’s metaphor of the “aroma of Christ,” which brings death to some and life to others (2 Corinthians 2:15). Essential for living, light also exposes what we would rather keep hidden, and our response to what it reveals determines whether it blesses or condemns us.

But isn’t The Light good?

Absolutely. Light is good—God created it and declared it so (Genesis 1:3). It enables us to see, read, and live with clarity. Scripture also uses “light” metaphorically: Jesus, the Light of the world, reveals the Father—“Anyone who has seen me has seen the Father” (John 14:9). As the Word, He is our guide, “a lamp unto my feet and a light unto my path” (Psalm 119:105).

So why are people annoyed by the Light?

Because Light exposes. It reveals human depravity and sin. Scripture describes God’s Word as “sharper than any double-edged sword,” penetrating to judge “the thoughts and attitudes of the heart” (Hebrews 4:12). Jesus confronted hypocrisy, greed, and the lust for power. He likened the Pharisees to “whitewashed tombs” that look clean outside but are full of death within (Matthew 23:27). He accused them of cleaning the outside of the cup while leaving the inside full of greed and self-indulgence.

Ouch. That stings.

Yes, Light hurts. It is like pouring alcohol on an open wound. The pain of exposure was so

unbearable that the religious leaders conspired to silence Jesus on a cross.

But weren’t the Pharisees pious men?

Indeed. Meticulously devoted to the laws and traditions built around the Torah, many still exploited religion for personal gain. Jesus noted, “Everything they do is done for people to see.” They relished seats of honor, loud prayers, and moral superiority—even boasting over sinners like the tax collector (Luke 18:11). The material benefits and thrill of status proved irresistible, as the pleasure of standing above the common people was too good to surrender.

“...allowing Christ to shine into the deepest parts of our hearts and minds...”

And His disciples?

Jesus’ disciples were not immune to the allure of power and glory either. At the Last Supper, even as Jesus spoke of His impending suffering, the dazzle of future ministerial posts in God’s Kingdom filled their imagination, and they quarreled over which of them was greatest (Luke 22:24). In response, the Light reminded them that true greatness is found in service: “the greatest among you should be like the youngest, and the one who rules like the one who serves” (Luke 22:26).

How about the early Christians?

First-century believers were a little different from the pre-Pentecost disciples. For example, the Corinthian church was rife with ego-driven sins. Paul rebuked them as “worldly—mere infants in Christ” (1 Corinthians 3:1). Jealousy and quarreling divided them into factions—Paul, Apollos, or others—turning loyalty into rivalry. Spiritual gifts also became a source of pride, but

Paul cut through their boasting with a stark reminder: “If I... do not have love, I am nothing” (1 Corinthians 13:2).

But we, 21st-century Christians, are better than the early Christians. No?

This very question, however, betrays a deep-seated boasting over other Christians—an attitude the Light would rebuke."

In what ways might we seek glory and honor?

Human nature has not changed. Like in the first century, we still find subtle ways to use religion for self-promotion—often without realizing it—taking pride in preaching, teaching, serving, or even claiming special spiritual experiences. Few today are as blatant as the Pharisees, yet each of us carries a measure of Pharisaism; the tyranny of ego and the lure of material gain still shape our motives more than we admit.

How can I know if I am being influenced by money and my ego?

This is a question every believer must ask. Honest self-reflection—guided by a few searching questions—can help uncover hidden motives.

- How do I react when I am turned down for a church role?
- How do I feel when the pastor forgets to thank me for helping in the kitchen?
- Do I sometimes quote Scripture in conversation more to display my spirituality than to edify others?
- What truly drives me to share stories of answered prayers—gratitude to God, or the subtle desire to be admired?
- For those serving in full-time Christian ministry, how much of what we say and do is driven by genuine devotion to Christ, and how much is colored by career considerations?

Pharisaism has its lighter versions, too. Pastors may quietly take pride in the size of their congregations. Evangelists may slip in the number of their converts. Even the casual phrase, “This

William Holman Hunt, *The Light of the World*, between 1851 and 1852. Keble College.

morning, the Lord gave me this message to preach,” can mask a longing for recognition.

The line between genuine gratitude and fishing for esteem is thin. When I say, “Praise God, our Sunday attendance passed 300,” am I truly giving glory to God—or angling for recognition? Perhaps a little of both.

Is it wrong for me to feel good about myself?

There is nothing inherently wrong with feeling good about our spiritual gifts or biblical knowledge. God wants us to be confident in who He made us to be.

But we set ourselves up for disappointment when our well-being depends on the opinions of fallible humans—opinions that are fickle, mistaken, and sometimes hypocritical.

Instead, God calls us to root our security in His eternal love, grounded in the truth that we are created in His image. In His eyes, we are infinitely precious, regardless of what others think.

Depending on human approval is a mark of spiritual immaturity, as Paul writes: “If I were still trying to please people, I would not be a servant of Christ” (Galatians 1:10).

Yes, we should feel good about ourselves—not because we pray, sing, give, write, cast out demons, or preach better than others, but because our “names are written in heaven” (Luke 10:20).

How then should we respond to the Light that came into the world?

As uncomfortable as the Light may be, we serve ourselves best when we welcome it—especially when it exposes our flaws and humbles us before ourselves. Embracing the Light requires courage: the courage to face, admit, confess, and correct our sins. It means allowing Christ to shine into the deepest parts of our hearts and minds, uncovering fears, insecurities, jealousy, hypocrisy, and pride.

When we wholeheartedly embrace the Light, He transforms us towards fulfilling His word: “You are the light of the world” (Matthew 5:14).

A Baby Who Changed the Lives of People

By Rev. Dr. Vahan H. Tootikian, Executive Director, AEWK

During the Karabagh war against the Azeris in the 2020s, a little Armenian lad stood for a minute gazing at a photograph of his father who was away at war. Then the boy turned to his mother and said, “I wish father would step out of the picture.” That little boy expressed, in his own way, one of the deepest longings of the human heart.

Since time immemorial, people have believed in God in their own ways. They have observed His handiwork in nature. He created the universe, and in many ways, it is a picture of Him. But all pictures are inadequate. They convey an image, but cannot carry on a relationship. How much better it would be if God would step out of the picture and communicate with people face to face.

That is exactly what God did two thousand years ago on the first Christmas. In the person of a little baby, God stepped out of the picture. As the Gospel puts it “The Word became flesh and made his dwelling among us. We have seen his glory, the glory of the One and Only, who came from the Father, full of grace and truth” (John 1:14).

Nowhere in the world religions, other than Christianity, is there an equivalent assertion of divinity entering human time and space as He did on that first Christmas. The Transcendent, Omnipotent Deity became human. In Apostle Paul’s words, “He took upon Himself the form of a servant, being born in the likeness of men” (Phil. 2:7). Here is the heart of the Christian faith: God became man in order to set free the sinful humanity from the bondage of sin; in order to be a bridge between heaven and earth.

“That's what Christ really wants. He wants our hearts.”

Christmas is the celebration of God’s incarnation, His coming into the world. Incarnation is the theological word to describe God born into human form. No longer is God just a topic of speculation in theological circles. God has come to us in human form, as a human being just like you and me. God who is a Spirit—a concept which is completely beyond our comprehension—became someone we can talk to and walk with.

Yes, Christmas is the celebration of the time when God reached out for man through a Babe in a manger. It is also the celebration of God’s presence with us here and now. “They shall call his name Emmanuel—God with us.”

Through the Babe of Bethlehem, God made Himself available to us all. We no longer have to worship God from afar. He is now available to us in the person of Jesus Christ.

God’s coming to us in Jesus Christ is the greatest news and the greatest gift to mankind. But the greatest news and the greatest gift is not necessarily received by all in the same manner. For example, on the first Christmas, the news of Christ’s coming to the world was received joyfully by the Magi, “the wise men of the East,” but was not received the same way by King Herod of Judea.

It is interesting to note, also, that the good news of the coming of Christ could not be confined within the limits of one nation. Thus, far to the east, men who were studying the stars observed a strange phenomenon in the sky which brought them to Judea in search of a newborn king. They are most widely and commonly known as “The Wise Men.”

The Wise Men who came in search of Christ went straight to the capital city of Jerusalem, knocked on the door of King Herod of Judea and inquired about the newborn king. That would be the logical place to begin. But their calculations proved to be false; he wasn’t there. Not that he was all that far away—he was

about six miles down the road in the little town of Bethlehem. Eventually, however, they found Him, bowed down and worshipped Him.

That was not the case with King Herod. When he heard the news of the newborn king, “he was disturbed and all Jerusalem with him” (Matthew 2:3). A king upset by a baby. Cradle power unnerving a throne! A cradle that rocked a throne! Usually, kings are troubled by people who are capable of organizing an insurrection, or mounting public indignation, or enemy troops camped along a border. But a newborn child? This is curious indeed.

Herod was the puppet king of Judea. He had been placed there by Rome in return for keeping peace in the province. He was not a prominent king. His territory was relatively small. He is described as cruel, crafty, passionate and intensely suspicious. He had his wife (and later their two sons) put to death. To ensure mourning in the land when he died, he had some Jews rounded up with orders that when he died they should be killed also. Hence, it comes as no surprise that in an almost matter-of-fact way Herod decreed that all male children two years old and under should be slain.

Herod’s troubled nature can be understood by the fact that he lived a life under the threat of the future. He did not want any rivalry. The “newborn king,” he thought, could be a threat to him. Little did Herod know, however, that the Babe of Bethlehem did not want to replace him and become the puppet king of Judea. He was after something much greater than that. His kingdom was the human heart. He wanted the voluntary loyalty and devotion of all people everywhere. That is still his purpose today.

The Wise Men found Jesus because they kept their hearts in tune and kept on looking for Him,

Giotto di Bondone, *The Adoration of the Magi*, ca. 1320. The Metropolitan Museum of Art.

and finally the star of Bethlehem led them to their real destination. After they found Him, they presented their gifts, and “having been warned in a dream not to go back to Herod, they returned to their country by another route.” In fact, not only did they change the direction of their route, they also changed the direction of their lives. They were not the same people anymore. The Babe of Bethlehem had changed them.

When we think of the wonder of Christmas and what God did for us, it makes us want to do something in return. The poet wrote: “What can I give Him poor as I am? If I were a shepherd, I’d give him a lamb; If I were a wise man, I’d do my part; I’ll give him my heart.” That’s what Christ really wants. He wants our hearts. When we receive God’s gift and respond properly, only then will we fully understand the meaning of Christmas, and rightly proclaim:

“Kristos dzenav yév haidnétzav; tzézi, mézi médz avedis.” Christ is born and revealed; good tidings to you and to us.

Հիսուս Քրիստոսի ծննդյան վայրը

By Rev. Hovhannes Hovsepyan

Մենք հստակ գիտենք, որ Տեր Հիսուս Քրիստոսի ծննդավայրը Բեթլեհեմն է, քանի որ Սուրբ Գիրքն այդպես է վկայում թե՛ Հին և թե՛ Նոր Կտակարաններում (Միքիա 5:2, Մարթ:2:4-6, Հովհ.7:42): Սակայն Նրա ծննդյան տեղանքի հետ կապված որոշ հստակեցումների կարիք կա: Սուրբ Ծննդյան ավանդական պատկերը հաճախ ներկայացնում է Մարիամին և Հովսեփին միայնակ քարանձավում՝ շրջապարված ընտանի կենդանիներով, ուր ծնվեց մանուկ Հիսուսը: Նրանք ուշ գիշերով են հասնում Բեթլեհեմ և հյուրանոցներում գիշերակացի տեղ չեն գտնում: Հովսեփը ստիպված է լինում Մարիամի հետ տեղավորվել մի քարանձավի մեջ, որտեղ ախոռ կար: Այնտեղ ծնվում է մանուկը: Նրանք փաթաթում են նորածին Հիսուսին խանձարուրով և դնում մսուրի մեջ:

Այս պատկերը, որոշ տարբերություններով, մեզ է հասել կեղծ ավետարանից, որը նաև թարգմանվել է հայերենով որպես «Հակոբոսի նախաավետարան»: Ըստ այս «ավետարանի»՝ Մարիամը ծնում է իր մանուկին՝ դեռ Բեթլեհեմ չհասած՝ մի քարանձավում, առանց որևէ կողմնակի օգնության, մինչ Հովսեփը, նրան միայնակ թողնելով, շտապում է Բեթլեհեմ մանկաբարձուհու հետևից: Քարանձավում Մարիամի ծննդաբերության մասին նաև գրում է Հուսիսիսոս Վկան իր՝ «Երկխոսություն Տրիփոնի հետ» աշխատության մեջ:

Սակայն արդյո՞ք Նոր Կտակարանում հենց այս պատկերն է ներկայացված:

Ղուկասի ավետարանը վկայում է, որ նրանք որոշ ժամանակ մնացին Բեթլեհեմում, և հետո միայն Մարիամը ծնեց իր անդրանիկ որդուն:

«Երբ նրանք այնտեղ էին, նրա ծննդաբերելու օրերը լրացան» (Ղուկաս 2:6): Հիսուսը դրվեց մսուրի մեջ, քանի որ իջևանաբանը տեղ չկար (Ղուկաս 2:7): Մարթեոսի ավետարանում մոգերը

այցելում են ոչ թե քարանձավ կամ ախոռ, այլ տուն (Մարթեոս 2:11):

Այսպիսով, եթե հաշվի առնենք մերձավորարևելյան մշակույթը, սովորությունները և այն, որ Հովսեփը վերադառնում էր իր հայրենիք՝ Բեթլեհեմ, որտեղ անպայման ազգականներ ու ծանոթներ ուներ, դժվար է պատկերացնել, որ նա որևէ տանիք չգտավ իր հղի կնոջ՝ Մարիամի համար:

Ղուկաս ավետարանիչը մանրամասն ներկայացնում է պատմությունը: Նա գրում է, որ Օգոստոս կայսեր հրամանով մարդահամար էր անցկացվում, և ամեն մեկը պիտի վերադառնար իր ծննդավայր: Հովսեփը, Դավթի տոհմից լինելով, գնում է Բեթլեհեմ Մարիամի հետ, որն արդեն հղի էր (Ղուկաս 2:1-5):

Ավետարանը չի նշում, թե որքան ժամանակ անց է նազարեթից Բեթլեհեմ ձանապարհը և չի ասում, թե Հիսուսը ծնվեց հենց հասնելու գիշերը: Ընդհակառակը՝ ասվում է. «Երբ նրանք այնտեղ էին, նրա ծննդաբերելու օրերը լրացան» (Ղուկաս 2:6), այսինքն՝ Բեթլեհեմում որոշ ժամանակ մնալուց հետո և ոչ թե անմիջապես:

Հետևաբար թյուր է այն կարծիքը, թե Հովսեփը շտապ տեղ էր փնտրում և ոչինչ չգտավ: Ըստ Ավետարանի՝ նա ժամանակ ուներ Մարիամին հարմար կացարանով ապահովելու:

Ղուկասն ավելացնում է. «Եվ ծնեց իր անդրանիկ որդուն, խանձարուրի մեջ փաթաթեց, դրեց մսուրի մեջ, որովհետև իջևանաբանը նրանց համար տեղ չկար» (Ղուկաս 2:7):

Նախ՝ ասենք, որ խանձարուրով փաթաթելը սովորական էր այդ օրերի համար:

Եզեկիել մարգարեն գրում է. «Իսկ քո ծնունդիդ՝ քո ծնված օրը, պորտո՞ղ չկրվեց, և մաքրվելու համար ջրով չլվացվեցիր և աղով չշփվեցիր ու խանձարուրով չփաթաթվեցիր» (Եզեկիել 16.4):

Երկրորդ՝ անչափ կարևոր է ճիշտ ըմբռնել «իջևանաբան» բառի նշանակությունը: Հայերենում թարգմանված «իջևանաբան» բառը կարիք ունի վերանայման, եթե այն մեր կողմից ընկալվում է իջևանաբան-պանդոկ կամ հյուրանոց իմաստով: Հունարենում այստեղ օգտագործված է «κατάλυμα» («Քաթալումա») բառը (Ղուկաս 2:7), որը նշանակում է ոչ թե պանդոկ կամ հյուրանոց, այլ «հյուրերի համար հանգստի սենյակ» կամ «հյուրասենյակ»:

Սովորաբար յուրաքանչյուր տանը՝ աղքատ կամ հարուստ խավի պատկանող, առանձին մի անկյուն

Scribe Margar for the Monastery of St. George at Mokk' at the order of Bishop Sion. Four Gospels in Armenian, 1434/35. (Displaying: The Nativity) The Metropolitan Museum of Art.

էր հստակացվում հյուրերին կամ ճամփորդներին օթևան տալու համար (Դավ. 19:15): Հիսուսի ծննդյան ժամանակաշրջանում հրեական համեստ տները կառուցվում էին կամ հարթ տարածքի վրա, կամ էլ քարանձավները տան մաս էին կազմում, և քարանձավին շինություն էր ավելացվում: Տները երկու սենյակից էին բաղկացած՝ հյուրասենյակ, որ գտնվում էր կամ տան վերջնամասում՝ իր առանձին մուտքով, կամ երբեմն այդ նպատակով հարթ տանիքն էր հարդարվում ու վերածվում սենյակի՝ վերնատան (Գ.Թագ.17:19, Դ. Թագ. 4:10, Ղուկաս 22:10-13)՝ օտարականների, պանդուխտների, հյուրերի համար: Մյուս ընդարձակ, ընտանեկան սենյակը տանտերերը գործածում էին իրենց կարիքների համար՝ ողջ օրն այնտեղ անցկացնելով, եփելով, ուտելով, իսկ գիշերները գործածելով որպես ննջասենյակ: Տան շքամուտքը մի քանի աստիճանով ցած էր և ուներ առանձնացված տարածք, ուր գիշերներն ընտանի կենդանիներին էին ներս բերում և պահում: Հնագույն ժամանակներում ընտանի կենդանիներին տանը պահելը սովորական երևույթ էր (Ա Թագ. 28:24, Ամոս 6:4, Սաղմոս 50:9, Դավաժորներ 11:31): Սա շահավետ էր մի քանի տեսանկյունից. նախ՝ կենդանիների մարմնի ջերմությունը տաքացնում էր տունը, երբ ցուրտ էր դրսում, հետո՝ կենդանիները արժեքավոր էին այդ տարածաշրջանում և այդ ժամանակահատվածում ապրող հասարակության համար, ուստի տանը պահելն ապահովում էր գողությունից, և, ի վերջո, կենդանիների գոմաղըն գործածվում էր որպես վառելիք կերակուր պատրաստելու համար (Եզեկիել 4.15):

Հաճախ տան առաջին հարկի մի հատված՝ քարերով կամ սալաքարերով պարված, առանձնացվում էր կենդանիների համար: Այն բաժանվում էր մյուս սենյակներից սյուներով, որոնք պահում էին երկրորդ հարկի առաստաղը: Վերին հարկը երբեմն վերածվում էր հյուրասենյակի: Իսկ մսուրները սովորաբար տեղադրվում էին այդ սյուների միջև:

Ավետարանիչը տան հյուրասենյակը նկատի ունի, երբ ասում է, որ տեղ չգտնվեց նրանց համար:

Մարդահամարի պատճառով Բեթլեհեմի տները բացել էին իրենց դռները հեռվից եկածների համար: Հովսեփին և Մարիամին հյուրընկալող տան հյուրասենյակն արդեն զբաղեցված էր

CONTINUED ON NEXT PAGE

այլ այցելուների կողմից: Ուստի, Հովսեփի և Մարիամի համար տեղ չեղավ հյուրասենյակում, և փանքերը, ամենայն հավանականությամբ, նրանց տեղավորեց ընտանեկան սենյակում՝ իր ընտանիքի անդամների հետ միասին: Ծննդաբերության պահին շատ բնական է, որ Մարիամին առանձնացրին կենդանիների համար նախատեսված տարածքում, իսկ մանուկի ծնվելուց հետո պառկեցրին մուրի մեջ: Տանտերերն աղքատ ընտանիքից էին, և դրանով է բացատրվում այն փաստը, որ անհրաժեշտ կահույքը չունեին և մուրը տրամադրեցին Հիսուսին պառկեցնելու համար:

Այս միտքը հաստատում է նաև այն փաստը, որ նույն ավետարանում՝ բարի սամարացու առակում, ավետարանիչը մեկ այլ բառ է գործածում հունարենում պանդոկ, իջևանարան բառի համար, որն է «πανδοχείον» («Փանտեքսեոն»):

«Եվ մի սամարացի, որ ճանապարհորդում էր, նույն տեղով եկավ, նրան տեսնելով՝ գթաց: Մոտեցավ, նրա վերքերը կապեց՝ վրան ձեթ ու գինի լցնելով, իր գրաստի վրա դնելով՝ նրան մի իջևանարան - «πανδοχείον» («Փանտեքսեոն») տարավ ու խնամեց» (Դուկաս 10: 33-34):

Ավետարանիչը, բացի ծնունդի պատմության հարվածից, հյուրասենյակ բառը գործածում է նաև իր ավետարանի 22-րդ գլխում, երբ Հիսուսը պարվիրում է աշակերտներին զարկել պատրաստել: Այն հարցին, թե որտեղ կուգես, որ այն պատրաստենք, Հիսուսը պատասխանում է.

«Եվ փանիրոջն ասեք. «Վարդապետը քեզ ասում է. «Որտեղ է այն «κατάλυμα» («Քատալումա») -օթևանը, ուր ես իմ աշակերտների հետ զարկական ընթրիքը պիտի ուտեմ»: Եվ նա ձեզ հարդարված մի մեծ վերնարան ցույց կտա. այնտեղ էլ կպարաստեք»: Նրանք գնացին, գտան, ինչպես որ իրենց ասել էր, ու զարկական ընթրիքը պատրաստեցին» (Դուկաս 22:10-13):

Ուրեմն՝ Հիսուսը ծնվեց ոչ թե քաղաքից դուրս՝ քարանձավում կամ ախոռում, այլ հասարակ

Օգտագործված գրականության ցանկ

Աստվածաշունչ Մատյան «Նոր Արարատ», Հին և Նոր Կտակարաններ, Հայաստանի Աստվածաշնչային ընկերություն, 2018թ.:

Beitzel, B. J., & Lyle, K. A. (Eds.). Lexham Geographic Commentary on the Gospels. Bellingham, WA: Lexham Press, 2016, Logos Bible software.

Bailey, Kenneth. Jesus Through Middle Eastern Eyes: Cultural Studies in the Gospels. Downers Grove: Intervarsity Press, 2008, pp. 25-37.

հրեական տան մեջ, որտեղ նաև մուր կար կենդանիների համար: Հավանաբար, այդ տունը նաև քարանձավի մի հատվածի վրա էր կառուցված:

Միայն այս կերպ կարող ենք ներդաշնակություն ունենալ Մարթեոսի ավետարանի հետ: Երբ մոգերը եկան երկրպագելու, նրանք չայցելեցին քարանձավ կամ ախոռ: Նրանք եկան տուն:

«Երբ **տուն մտան**, տեսան երեխային իր մոր՝ Մարիամի հետ և գեղնին ընկնելով՝ երկրպագեցին նրան: Եվ բացեցին իրենց գանձերը, նրան ընծաներ մատուցեցին՝ ոսկի, կնդրուկ և զմուռս» (Մարթեոս 2:11):

Այսպիսով, Աստվածաշնչի Սուրբ Ծննդյան պատմության նման ընկալումը երբեք չի նսեմացնում Աստծո Որդուն՝ Հիսուս Քրիստոսի՝ խոնարհությամբ աշխարհ գալու փաստը: Հիսուսի ծնունդը տեղի ունեցավ պարզ, աղքատիկ ընտանիքի հարկի տակ: Նա չծնվեց Թագավորական պալատում, այլ մի հասարակ տան մեջ՝ շրջապատված սովորական մարդկանցով՝ ցույց տալով Իր խոնարհությունը: Թագավորների Թագավորը խոնարհվեց, մեզ նմանվեց ու մեր մեջ հայտնվեց: Աստծո Որդին եկավ աշխարհ, որպեսզի փրկությունը հասանելի լինի բոլորին՝ անկախ սոցիալական կարգավիճակից: Ավետարանիչները հատուկ շեշտում են այս փաստը, որպեսզի ընթերցողը նաև հասկանա, որ փրկությունը ոչ մի ձևով կապված չէ մարդկային դիրքի հետ, այլ ամբողջապես Աստծո շնորհն է: Նրա խոնարհ ծնունդը մեզ հրավիրում է, որ մեր սրտերը դարձնենք Իր բնակարանը, ընդունենք Նրա փրկությունը և իրական խաղաղություն ունենանք:

Այսպես մենք կարող ենք հասկանալ Սուրբ Ծննդյան իրական պատմությունը, կենտրոնացած միայն Նոր Կտակարանում երկու ավետարանների՝ Ներկայացրած պատմության վրա և տեսնել այն ավետարանիչների աչքերով՝ ձերբազատվելով կողմնակի գրությունների ազդեցությունից:

Armenian Cultural Month

Armenian Holy Translators' Day The Word Became Light for the Nation

By Rev. Serop Megerditchian

In October, Armenians all over the world, celebrate one of the most profound feasts in the Armenian Church calendar: **Holy Translators’ Day**— the commemoration of our translators who gave us not only the **Word of God in our own tongue**, but also the gift of Christian civilization, education, and identity.

In the 5th century, when many nations were still without written Scriptures, Armenia—through the dedicated and tireless efforts of Mesrop Mashtots, Sahak Bartev, and their disciples—was given a written alphabet, a translated Bible, and an open door to the treasures of Christian faith and learning. This was not just a cultural achievement; it was a **spiritual rebirth** that shaped our people’s destiny for centuries.

Today, we thank God for our translators and their disciples—who gave us one of God’s greatest gifts: **the Bible in our own Armenian language.**

To help us feel the weight of this feast, imagine this:

A family sits at the dinner table, and the father reads a letter from their beloved child who is away. But the letter is in a foreign language, and no one understands it. They hold it, they kiss it, they know it is precious— but they cannot hear the voice of their child. This was Armenia before the 5th century. The Word of God was there, but it was not yet in Armenian.

Then God raised Mesrop Mashtots and his companions.

They gave us an alphabet, and through it, a voice. The Bible became our letter from God, spoken to us in words we could understand.

That’s why we celebrate. That’s why we give thanks.

1. The Word of God in Our Own Language
We read in John 1:1 – “In the beginning was the Word,

Ghukas Chubaryan, Mesrop Mashtots (the inventor of the Armenian alphabet), 1962. Matenadaran. Photo: Arman Musikyan

and the Word was with God, and the Word was God.” And in Psalm 119:105 – “Your word is a lamp to my feet and a light to my path.”

The translators understood that **without the Word of God in one’s own heart language, the light of Christ remains dim.**

Mesrop Mashtots invented the Armenian alphabet not as a tool for politics or commerce, but for **salvation**. His goal was that Armenians might hear God’s voice in their own language, that every child, every village, every city

CONTINUED ON NEXT PAGE

and every congregation could say, “Christ speaks to me in my language.”

This is what makes our faith deeply personal and national: **Armenians could read the Bible, sing the Psalms, and understand the Gospel in Armenian.**

Think of a dark mountain path. Without a lamp, every step is dangerous; with a lamp, every step is safe. That is what the Bible in Armenian did for our people– It lit the path.

Before the invention of the alphabet, Armenians depended on foreign tongues for worship. Christianity risked being a borrowed faith. But with the alphabet and translation of the Bible, **faith became ours.** It sank deep into the soil of our nation.

2. Faith and Identity United
The Translators were not only linguists—they were **evangelists, teachers, and nation-builders.**

When the Persians tried to impose Zoroastrianism in the 5th century, the Armenians resisted. At the Battle of Avarayr (451 AD), Vartan Mamigonian and his warriors fought not only for land, but for the right to worship Christ in their own faith and language. The cry of the soldiers was: “For Faith and for Homeland!” Without the work of the Translators, there would have been no Armenian Christian identity to defend.

- With the translation of the Scriptures, schools were founded, monasteries became centers of learning, and a national literature was born.
- The Armenian people, having accepted Christianity in 301 AD, now found **their faith rooted in their very language.**
- With the Bible came schools, culture, and Armenian literature.

"...the most precious gift: The Word of God in Armenian."

Let’s ask: In times of persecution—whether under Persian, Arab, Ottoman, or Soviet rule—what preserved the Armenian people? It was not weapons or wealth, but the **Word of God, the Armenian Church, and the faith embedded in our sacred language.** The Bible was not just a spiritual book—it is the **foundation of our identity.**

3. Scripture: The Foundation for Life
The apostle Paul says in 2 Timothy 3:16–17. “All Scripture is God-breathed and useful for teaching, rebuking, correcting and training in righteousness, so that the servant of God may be thoroughly equipped

for every good work.”

The Translators remind us that **the Bible is not a book to be admired, but a life to be lived.**

They labored, fasted, and prayed so that generations after them could live according to God’s Word.

They saw in the Scriptures the power to transform families, strengthen faith, and guide a nation.

Today, the challenge for us is not the lack of access to Scripture, but the lack of application. Many Armenians display the Bible on a shelf as a decoration. Many Armenians own a Bible, but few open it daily. Many recite prayers, but few meditate on the Word.

The Translators gave us the **tools for holiness**—will we use them? Owning a Bible but not reading it is like owning medicine but never taking it. The Translators prepared the medicine of eternal life for us, but it only heals if we take it into our hearts, minds and souls. They did not give their lives for producing a decoration; they gave us the Bible so we might live by it.

4. Our Calling as Modern Translators
Holy Translators’ Day is not just about history or honoring the past, it is also a **call to action.**

- Just as the Translators translated the Bible into Armenian, we are called to “translate” the Gospel into **our daily lives, our culture, and our witness.**
- Parents must translate the faith into the language of their children’s hearts.
- The Church must translate the Gospel into words of hope for a hurting and suffering world and Christ’s love into service for the needy and the marginalized.
- Each believer must translate the Good News into deeds of love, mercy, compassion, and justice.
- In this way, **you and I are the living translators of Jesus Christ today.**

Imagine a teacher who translates a complicated science book into simple language for children. The goal is not to show off knowledge, but to help the next generation understand truth. In the same way, we are called to be translators of the Gospel in today’s world. The Translators translated the Bible into Armenian; we must translate the Bible by our lives.

On this feast of the Holy Translators, let us give thanks to God for St. Mesrop, St. Sahak, and their disciples, who gave us the most precious gift: **the Word of God in Armenian.** They lit a lamp that still burns today. They gave us **not just letters, but life, not just words, but the living Word of God.**

Thus:

- Let us recommit ourselves to reading, loving, and living the Scriptures daily.
- Let us remember that just as the Word of God shaped our ancestors, so it can shape us, our families, and the future of our nation.
- Let us be living translators—so that the world around us may hear God’s Word in the language of love, mercy, truth and justice.

Blessed be the immortal memory of the Translators; for His glory. Amen.

Սրբոց Թարգմանչաց: Խօսքը՝ Լոյս Ազգին

By Rev. Serop Megerditchian

Հոկտեմբեր ամսուան մէջ, հայ ազգը կը նշէ Հայ եկեղեցւոյ ամենէն խորիմաստ եւ հոգեւոր փօներէն մէկը՝ Սրբոց Թարգմանչաց, Սուրբ Թարգմանիչներու Տօնը: Այսինքն, կը յիշենք մեր թարգմանիչները որոնք մեզի փոխին ոչ միայն Աստուծոյ Խօսքը մեր մայրենի լեզուով, այլ նաեւ՝ քրիստոնէական մշակոյթը, կրթութիւնը եւ ինքնութիւնը:

Հինգերորդ դարուն, բազմաթիւ ազգեր, երբ գիր, գիրք ու գրականութիւն չունէին, Հայաստանը՝ Մեսրոպ Մաշտոցի, Սահակ Պարթեւի եւ անոնց աշակերտներուն անսահման վաստակով, սրացաւ գիր-փառ, Թարգմանուած Աստուածաշունչ եւ բաց դուռ մը դէպի քրիստոնէական հաւատքի ու գիտութեան գանձերը: Աւելին, Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը միայն մշակութային յաղթանակ չէր — ան **հոգեւոր վերածնունդ** էր, որ դարեր շարունակ ձեւաւորեց մեր ժողովուրդի ապագան:

Այսօր կը գոհանանք Աստուծմէ՝ մեր Թարգմանիչներուն համար՝ որոնք մեզի փոխին Աստուծոյ ամենաթանկ նուէրը՝ **Աստուածաշունչ Մատենը հայերէնով:**

հնչու Նշել Սրբոց Թարգմանչաց Տօնը:
Պարկերացուցէք ընտանիք մը նստած է ճաշի սեղանին շուրջը: Հայրը կը կարդայ նամակ մը՝ սիրելի զաւկին կողմէ, որ հեռու է փունէն: Բայց նամակը օտար լեզուով է, եւ ոչ ոք կը հասկնայ: Անոնք կը պահեն, կը համբուրեն, կը յարգեն նամակը, բայց չեն լսեր զաւկին ձայնը: Այսպէս էր Հայաստանը՝ հինգերորդ դարէն առաջ: Աստուծոյ Խօսքը կար, բայց չէր հնչած հայերէնով:

Ապա կը փենսնենք, Աստուծոյ շնորհքով, Մեսրոպ

Մաշտոցը եւ իր գործակիցները որոնք մեզի փոխին այբուբեն՝ եւ այդպէսով՝ **ձայն:** Աստուածաշունչը դարձաւ Աստուծոյ նամակը՝ ուղղաւ հայ ժողովուրդին, հայերէն լեզուով: Այս պատճառաւ կը փօնենք եւ փառք կու փանք Աստուծոյ:

1. Աստուծոյ Խօսքը՝ Մայրենի Լեզուով:
Յովհաննու Աւետարանին մէջ կը կարդանք. «Սկիզբէն էր Բանը ու Բանը Աստուծոյ քով էր եւ Բանը Աստուած էր»: (1.1) Իսկ Սաղմոսերգուն կ’ըսէ. «Քու Խօսքդ իմ ուրքերուս ճրագ է ու իմ շաւղներուս լոյս»: (119.105)

Թարգմանիչները գիտակից էին, որ առանց Աստուծոյ Խօսքը անձնական լեզուով ունենալու՝ Քրիստոսի լոյսը մութին մէջ կը մնայ:

Մեսրոպ Մաշտոց գիրերը չսփռեց քաղաքական կամ առեւտրական նպատակներով, այլ՝ փրկութեան համար: Անոր նպատակն էր, որ հայերը լսեն Աստուծոյ ձայնը իրենց լեզուով՝ որպէսզի իւրաքանչիւր փուն, եկեղեցի, գիւղ եւ քաղաք կարենայ ըսել. **«Տէր Յիսուս Քրիստոս կը խօսի ինծի՝ իմ լեզուով»:**

Միշտ յիշենք թէ առանց այբուբենին՝ հայ ժողովուրդին հաւաքը կրնար մնալ «պարտք առնուած» հաւաք մը: Բայց հայերէն լեզուով Աստուածաշունչը դարձուց հաւաքը՝ **մեր սեփական արմարը:**

Պարկերացուցէք մթութեան մէջ լեռան արահեպ մը: Առանց լամբի՝ ամէն քայլ վրանգաւոր է: Բայց լամբ մը երբ վառուի՝ ամէն քայլ ապահով կ’ըլլայ: Ահա այս էր որ Աստուածաշունչը ըրաւ մեր ժողովուրդին համար:

2. Հաւապքն ու Ինքնութիւնը Միացած Են:

Թարգմանիչները միայն լեզուաբաններ չէին՝ անոնք նաեւ քարոզիչներ, ուսուցիչներ եւ ազգակերպիչներ էին:

Երբ մեր ազգի պատմութեան նայինք կը տեսնենք թէ հինգերորդ դարուն պարսիկները փորձեցին զրադաշտականութիւնը պարտադրել, բայց հայերը դիմադրեցին:

Աւարայրի ճակատամարտին (451 թ.) Վարդան Մամիկոնեանն ու իր զինուորները կռուեցան ոչ միայն հողին համար, այլ՝ իրենց հաւապքին եւ լեզուին ազատութեան համար: Անոնց նշանաբանն էր՝ «**Վասն Քրիստոսի եւ Վասն Հայրենիքի**»:

Ուրեմն, առանց Թարգմանիչներու նուիրական աշխատանքին՝ այդպիսի քրիստոնէական ինքնութիւն գոյութիւն պիտի չունենար: Աստուածաշունչի թարգմանութենէն ետքն էր որ դպրոցներ հիմնուեցան, վանքերը դարձան գիտութեան կեդրոններ, եւ ծնաւ հայկական գրականութիւնը՝ ոսկեդար:

Ինչպէս գիտենք, դարերու ընթացքին հայ ժողովուրդը հալածանքի ենթարկուեցաւ: Եւ հարցումը՝ այս հալածանքներու ընթացքին՝ ըլլայ պարսկական, արաբական, օսմանեան կամ սովետական իշխանութիւններու փակ, ինչպէ՛ս մեր ժողովուրդը կարողացաւ պահել իր ինքնութիւնը: Հայ ժողովուրդը իր ինքնութիւնը պահեց, ոչ թէ զէնքով կամ հարստութեամբ, այլ՝ **Աստուածաշունչով, Հայ Եկեղեցիով եւ Հայերէն Հաւապքով:**

3. Աստուածաշունչը Ոչ Թէ Զարդ, Այլ Կեանք: Պօղոս առաքեալ Տիմոթէոսի ուղղրած երկրորդ նամակին մէջ կը գրէ. «**Բոլոր Գիրքը Աստուծոյ շունչն է եւ օգտակար է սորվեցնելու, յանդիմանելու, շրկելու եւ արդարութեան մէջ խրատելու համար**»: (3.16)

Թարգմանիչները մեզի կը յիշեցնեն, որ Աստուածաշունչը գիրք մը չէ՝ որուն վրայ պէտք է միայն հիանալ եւ զմայլիլ, այլ՝ կեանք մըն է՝ որ պէտք է ապրինք:

Թարգմանիչները աղօթքով, ծոմապահութեամբ եւ ջանքով աշխատեցան, որպէսզի մենք կարենանք Աստուծոյ խօսքով ապրիլ:

Բայց այսօր մեր ազգի զաւակները, աշխարհի

ամէն կողմ, տարբեր փորձութիւններու եւ մարտահրաւէրներու առջեւ կը գտնուին:

Այսօր, մենք չենք տառապիր Աստուածաշունչ չունենալէ, այլ, ցաւ ի սիրտ, կը տառապինք Աստուածաշունչը չկարդալէ: Այսօր, շատ մը հայերու փուններուն մէջ Աստուածաշունչ կայ, բայց դժբախտաբար չի բացուիր: Ըստեր ալ միայն կարգ մը աղօթքներ գոց կը սորվին, բայց քիչեր են անոնք որոնք Աստուծոյ խօսքին վրայ կը խորհին եւ կը խորհրդածեն: Թարգմանիչները մեզի տուին սրբութեան միջոցը՝ գործիքը — Բայց հարցումը՝ **կ'օգտագործենք զայն:**

Աստուածաշունչ ունենալ բայց չկարդալ, կը նմանի դեղ ունենալ բայց չգործածել: Թարգմանիչները պարտասպեցին մեր հոգիներուն դեղը, բայց այդ դեղը միայն կը բուժէ, երբ ընդունինք զայն մեր սրտին, մտքին ու հոգիին մէջ:

4. Մեր Կոչումը՝ Ժամանակակից Թարգմանիչներ Ըլլալ: Թարգմանիչներու Տօնը միայն անցեալի յիշատակում մը չէ. ան **կոչ է կեանքի եւ գործի:** Ինչպէս որ մեր Թարգմանիչները Աստուածաշունչը թարգմանեցին հայերէնով, այսօր մենք ալ կանչուած ենք Աւետարանը թարգմանել, մեր կեանքերուն մէջ: Այսինքն,

- Ծնողք կանչուած է թարգմանել Քրիստոնէական հաւապքը իրենց զաւակներուն սրտերուն լեզուով:
- Եկեղեցին կանչուած է թարգմանել Քրիստոսի Աւետարանը՝ յոյսի, լոյսի եւ մխիթարութեան բառերով:
- Հաւապացեալը կանչուած է թարգմանել Աստուծոյ սէրը՝ ծառայութեան, ողորմութեան, արդարութեան եւ սիրոյ գործերով ու ապրուած կեանքով:

Եւ այսպէս, **մենք բոլորս կանչուած ենք ըլլալ կենդանի թարգմանիչները Տէր Յիսուս Քրիստոսի:**

Ինչպէս որ ուսուցիչ մը կը պարզեցնէ գիտական գիրք մը, որպէս զի երեխաները հասկնան, այնպէս ալ մենք պէտք է պարզաբանենք եւ ապրինք Քրիստոսի Աւետարանը՝ որպէս զի աշխարհ տեսնէ

Տէր Յիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ լոյսը: Այլ խօսքով, թարգմանիչները Աստուածաշունչը թարգմանեցին հայերէնով — մենք կանչուած ենք զայն թարգմանելու **մեր ապրած կեանքով:**

Եզրակացնենք

Սրբոց Թարգմանչաց տօնին առիթով, կը գոհանանք Աստուծմէ Մեսրոպ Մաշտոցի, Սահակ Պարթեւի եւ անոնց աշակերտներուն համար, որոնք մեզի տուին Աստուծոյ ամենաթանկագին նուէրը՝ **Աստուածաշունչը, Հայերէն լեզուով:**

Թարգմանիչները վառեցին ջահ մը՝ որ մինչեւ այսօր կը վառի եւ կը լուսաւորէ: Անոնք մեզի տուին ոչ միայն տառեր, այլ՝ **կեանք**, ոչ միայն խօսքեր, այլ՝ **Կենդանի Բանը՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսը:**

Եկէ՛ք նորոգենք մեր ուխտը եւ պարտաւորութիւնը՝ ամէն օր կարդալու, սիրելու եւ ապրելու Աստուծոյ խօսքը: Եւ միշտ յիշենք ու գիտակից ըլլանք թէ ինչպէս Աստուծոյ խօսքը ձեւաւորեց մեր նախնիներու կեանքը, նոյնպէս Աստուծոյ խօսքը կրնայ ձեւաւորել մեզ, մեր ընտանիքները, մեր հայրենիքը եւ մեր ազգի ապագան:

Եկէ՛ք ըլլանք **կենդանի թարգմանիչներ**, որպէսզի աշխարհ լսէ Աստուծոյ ձայնը՝ սիրով, ողորմութեամբ, ճշմարտութեամբ եւ արդարութեամբ:

Օրհնեալ ըլլայ Թարգմանիչներու յիշատակը: Ամէն

180th Anniversary for AEC
Marking a Milestone in Armenian Evangelical History
By Doris Melkonian

July 1, 2026 marks the 180th anniversary of the Armenian Evangelical movement. On this pivotal day, 180 years ago, the Armenian Evangelical church was birthed in Pera, Istanbul (then Constantinople), Turkey.

A handful of Armenian believers, 37 men and 3 women, founded the church which grew into the denomination we have today. The movement that began on July 1, 1846 has multiplied over the years as the loaves and fish in the Feeding of the 5,000 (Matthew 14:13). Today, we celebrate the fortitude of these faithful followers of Christ and give thanks for all who carried out the mission after them. We recognize their zeal for Christ and desire to carry out His command to “go into all the world and preach the gospel to all creation” (Mark 16:15). Indeed, Armenian Evangelicals have witnessed to all of God’s amazing love.

Special events are being planned for 2026 to commemorate this milestone in the history of the Armenian Evangelical Church. Let us praise God for the zeal and fortitude of all who have carried out the Great Commission and spread the Gospel. Please celebrate with us by participating in the various events being planned.

Armenian Evangelical Church in Pera, Istanbul (Constantinople), Turkey. Photo: Rev. Vicken Cholakian

Թարգմանչաց եւ Հայոց Գիրերու Գիւրի 1620 Ամեակ

By Hagop Janbazian

Քրիստոնէական օրացոյցին համաձայն 2025 թուականը կը զուգադիպի հայոց գիրերու գիւրի 1620 ամեակին, որով ապահովուեցաւ հայ ազգի լինելիութիւնը, իսկ հայոց փոնացոյցին համաձայն, Հոկտեմբեր ամսուան երկրորդ շաբթուան ընթացքին կը նշուի Սրբոց Թարգմանչաց Տօնը եւ այդ իսկ իմաստախոհութեամբ երաշնորհ հայրապետներու սրբաբառ կոնդակներով, Հոկտեմբեր ամիսը կը պանծացուի եւ կը հռչակուի հայոց մշակոյթի ամիս:

Այսօր, կ'արժէ Թարգմանչաց փօնին առիթով, ընդհանրական պատկեր մը ներկայացնել եւ ամփոփ գիծերու մէջ վեր առնել մեր Թարգմանիչներու անզուգական գործին կրօնական, կրթական, մշակութային եւ քաղաքական նշանակութիւնն ու կարեւորութիւնը՝ մեր ազգի գոյատեւման մէջ:

Թարգմանչաց փօնը, անշուշտ առիթ մըն է յիշելու հայոց Թարգմանիչները, բայց որոնք են Թարգմանիչները եւ ինչպիսի գործեր են, որ Թարգմանեցին անոնք եւ կրցան ապահովել հայ ժողովուրդի լինելիութիւնը:

Հետաքրքրական է , որ մեր պատմութեան մէջ Թարգմանիչներ կոչուեցան ոչ միայն անոնք, որոնք հայոց գիրերը ստեղծագործեցին եւ Թարգմանութիւններ կատարելով զանոնք դարձուցին համայն հայութեան սեփականութիւնը, այլ նաեւ անոնք, որոնք հայ գիրերը որդեգրելով ստեղծեցին ինքնիրոյն գրականութիւն եւ լծուեցան Աստուածաշունչի եւ այլ կարեւոր կրօնական, իմաստասիրական, գեղագիտական ու պատմամշակութային գրքեր Թարգմանելու գործին:

Թարգմանիչներու այս շարժումն էր ահա, որ անկիւնադարձային նշանակութիւն ունեցաւ մեր պատմութեան մէջ, որովհետեւ ան եղաւ նաեւ ազգային սեփական մշակոյթ ստեղծելու

աննախադէպ եւ կարեւորագոյն իրադարձութիւնը:

Որպէս Ուրարտական եւ Արմէնական ցեղերու միաձուլումէն յառաջացած հին Ժողովուրդ, հայերն ալ ունէին լեզու եւ հաղորդակցութեամբ կերպ, ունէին նաեւ անգիր բանաւոր գրականութիւն եւ մշակոյթ զորս սերունդէ սերունդ կը փոխանցուէր պատմիչներու, Հեթանոսական գերիշխող ծեսերու եւ աւանդութիւններու ճամբով:

Այս բոլորով հանդերձ, պակասաւոր էր հայոց մշակոյթը՝ որովհետեւ կը պակսէր հայ գիրը, որով կարելի պիտի ըլլար ստեղծել հայաբառ գրականութիւն, ժողովուրդին հետ հաղորդակցելու դիւրութիւն, եկեղեցական կեանքի ժողովրդականացում եւ ազգային սեփական մշակոյթի զարգացում:

Հինգերորդ դարուն, հայ ժողովուրդը քաղաքական եւ կրօնական ծանր եւ աննպաստ պայմաններու փակ կ'ապրէր: Արդէն 4-րդ դարէն սկսեալ կործանուած էր հայոց Թագաւորութիւնը: Հայաստանը ինկած էր պարսկական եւ բիւզանդական երկու փարբեր հոսանքներու փրապետութեան փակ, հետեւաբար՝ հայերը օտար լեզուներու անկաշկանդ թափանցումին առջեւ կը մնային անպատասպար:

Հայ ժողովուրդի զարգացման հեռանկարը թէ քաղաքական եւ թէ մշակութային առումներով շատ անորոշ էր եւ վրանգուած, կասկած չկար, որ հրամայական պահանջ դարձած էր ազգային ինքնապաշտպանութեան մեծ շարժումի մը, որովհետեւ ամբողջ հայ ազգին ձուլումը՝ յունական եւ պարսկական մշակոյթներուն մէջ, գրեթէ դարձած էր անխուսափելի:

Եւ ահա, 405 թուականին՝ 1620 փարիներ առաջ պատահեցաւ մեծ հրաշքը, հայկական փառերու ստեղծումը եւ անոր ստեղծումով էր միայն, որ հայ ժողովուրդը պիտի յաջողէր

կրօնական եւ մշակութային բնագաւաններէն դուրս հանել օտար մշակոյթներու ապականած հետքերը եւ միեւնոյն ժամանակ յաջողէր ստեղծել ցեղային միասնականութիւն, Կրօնական, մշակութային ու քաղաքական անկախութեան նոր եւ մնայուն խարիսխ մը:

Թերեւս այսօր պատշաճ կ'ըլլար պատմել գիրերու գիւրին մասին, խօսիլ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի հանձարին ու Սահակ Պարթեւ Կաթողիկոսի նուիրումին մասին: Թերեւս ալ լաւ կ'ըլլար խօսիլ Թարգմանչաց սերունդին կողմէ մեզի կրակ մնացած գլուխ գործոցին՝ Աստուածաշունչի Թարգմանութեան մասին:

Սակայն, մրաժումներս այսօր պիտի կեդրոնացնեմ հայոց գիրերու գիւրի 1620-ամեակին եւ Թարգմանչաց փօնին վրայ:

Արդ, Մեսրոպ Մաշտոցի եւ Սահակ Պարթեւ Կաթողիկոսի վաստակը թէ քաղաքական եւ թէ մշակութային փեսակէտէն կը մնայ հայ ժողովուրդի մեծագոյն իրագործումը:

«Հանաչել զԻմաստութիւն եւ զԵրապ Իմանալ զԲանս Հանձարոյ...»

Աստուածաշունչի Առակաց գիրքէն՝ առաջին անգամ հայերէնի Թարգմանութեամբ այս նախադասութեամբ է որ հիմը դուեցաւ Մեսրոպաբառ հայ մշակոյթին: Եւ 5-րդ դարէն սկսեալ մինչև մեր օրերը, 1620 փարիներ շարունակ, խորիմաստ եւ թելադրական այս նախադասութիւնը կարծես նշանաբան դարձաւ

Ghoukas (Armenian), illuminator. The Annunciation to the Shepherds; The Nativity with the Adoration of the Magi, 1583. Getty Museum

հայութեան համար, որ իր պատմութիւնը խարսխեց Քրիստոնէական հաւաքի մշակութային փրկարար ուժականութեամբ՝ մեծարժէք ու հպարտացնող ժառանգութեամբ:

Արդ, որոնք էին այդ անմահները, որոնք Կրօնքի, գիրի, գրականութեան եւ մշակոյթի հզօրանքով պաշտպանեցին եւ փրկեցին իրենց ազգը դրացի պարսիկներու եւ յոյներու ճնշիչ ձուլումի վրանգներէն ու հայութեան սրտերուն, մրքերուն եւ աչքերուն առջեւ բացին Աստուածաշնչական,

CONTINUED ON NEXT PAGE

հոգեգնայլ խորհուղները անսալով Քրիստոսի անզուգական Աստուածային եւ փառապանծ խօսքին՝ « Ես եմ Ճամբան ու Ճշմարտութիւնը եւ կեաքը, ով որ ինծի կը հաւարայ թեկուզ մեռնի՝ բայց պիտի ապրի յաւիտեան:»

«Եւ այր մի Մաշտոց անուն...» այս պարզութեամբ կոչուած անոնցմէ առաջինը, երկար փարեներու փգնութենէ եւ ճգնութենէ ետք, հանձարեղ գիտնականի իր պայծառապետութեամբ եւ Աստուածոյ օգնութեամբ, կրցաւ ձեւակերպել հայոց 36 նշանագիրերը, որոնք հնչաբանական կարարեալ համակարգ մը ապահովեցին հայոց լեզուին գրաւոր արտայայտութեան համար:

Մեսրոպ Մաշտոց, հայոց գիրերու գիւրարարը ըլլալու արժանիքի կողքին, եղաւ նաեւ առաջին ուսուցիչը, որ պարաստեց թարգմանչաց սքանչելի սերունդը: Մաշտոց ուներ նաեւ լեզուագէտ-թարգմանիչի, շարականագիրի եւ բանաստեղծ-երաժիշտի շրոհքներ, որ ան ի սպաս դրաւ հայ մշակոյթի հիմնադրման եւ զարգացման գործընթացին:

Այս ձեւով, Մեսրոպ կը համարուի բոլոր ժամանակներու մեծագոյն հայը, որ եղաւ իր ազգի գոյութեան փրկիչն ու հպարտութիւնը:

Սահակ Պարծեւ կաթողիկոսն էր, Մաշտոցի հետ գործակցող միւս մեծ հայը, որ օրուայ թագաւոր Վրամշապուհ արքային հետ՝ մոիչ ոյժը եղան հայ գիրերու ստեղծման եւ հայ մշակոյթի զարգացման:

Մեսրոպ Մաշտոց եւ Սական Պարծեւ ձեռք-ձեռքի փուած իրենց լեզուագէտ ու թարգմանիչ աշակերտներուն հետ առաջին անգամ թարմանեցին Աստուածաշունչ սուրբ գիրքը, որ իր գեղեցիկ թարգմանութեան համար կոչուեցաւ «Թագուհի Թարգմանութիւններու»: Անոնք թարգմանեցին նաեւ օտար լեզուներով գրուած արժէքաւոր կրօնական այլ գիրքեր եւ ճոխացուցին հայ մշակոյթի ու հաւաքի գանձարանը:

Սակայն, հետաքրքրական է այստեղ նշել, որ Թարգմանչաց փօնին առիթով, հայ եկեղեցին չի յիշեր միայն 5-ր դարը եւ ո՛չ ալ ամբողջովին կը կեդրոնանայ միայն Մ. Մաշտոցի ու Ս. Պարծեւի անուններուն եւ միւս թարգմանիչներուն վրայ: Ընդհակառակը՝ հայ եկեղեցին երախտագիտութեան պատիւ կ'ընծայէ 5-րդ դարէն մինչեւ 12-րդ դարերու ընթացքին ազգային-

մշակութային բնագաւառէն ներս գործած շատ մը գագաթներու եւ հսկայ դէմքերուն մասին, ինչպիսին են՝ Յովսէփ Վայոց Ձորեցին, Կորիւն Սքանչելին, Եզնիկ Կողբացին, Մովսէս Խորենացին, Գրիգոր Նարեկացին եւ շատ մը յայտնի եւ անյայտ մեծանուն դէմքեր, որոնք հայ գիրերու գիւտէն ետք, մշակութային եւ կրօնական բնագաւառներէն ներս ամբողջական ծառայութիւն մատուցին հայ ժողովուրդին եւ ո՛չ միայն մրքի ու արուեստի նուաճումներով հարստացուցին մեր կեանքը, այլեւ համաշխարհային յարգանք պարտադրելով մշակութային արժէքներ թողուցին իրենց յետին:

Երկար դարերէ ի վեր, հայ եկեղեցին յարգած ու պատուած է բոլոր անոնց, որոնք թարգմանիչ փիղոսոփ կրելով՝ հիմը դրին ազգային-քրիստոնէական այնպիսի մշակոյթի մը, որուն նմանը հաւանաբար գոյութիւն չէր ունեցած այդ դարերուն այլ ժողովուրդներու պատմութեան մէջ:

Թարգմանիչները իրենց կարարած լուսաւորութեան գործին ու ազգային եւ եկեղեցական կեանքի մէջ փրկարար դեր կատարած ըլլալուն համար, անոնք հայ եկեղեցւոյ կողմէ անցած են սուրբերու կարգին, եւ այսօր անոնցմէ շատերը կը վայելեն միջազգային համբաւ եւ յարգանք: Ինչպիսին են Գրիգոր Լուսաւորիչն ու Նարեկացին:

Դարեր շարունակ, ո՛չ միայն մեր եկեղեցին, այլեւ ամբողջ հայ ժողովուրդը հաւաքացած է, որ 1620 փարիսեր առաջ, հայկական Այբուբենի գիւտը երկնային հրաշքով եւ Աստուածային միջնորդութեամբ փրուած փրկարար միջոց մըն էր մեր ազգին համար: Եւ այս հաւաքքը արդիւնք էր այն համոզումին, որ եթէ հայ գիրերու գիւտը չըլլար՝ ապա կարելի պիտի չըլլար ամրապնդել հայ Քրիստոնեային հաւաքքը, կարելի պիտի չըլլար ստեղծել ազգային մշակոյթ, անհնար պիտի ըլլար հայերէն լեզուի գոյատեւումը եւ այս բոլորին կողքին հայ ժողովուրդը պիտի անյետանար՝ օտար արշաւանքներու եւ մշակութային ազդեցութիւններու անդադրում հոսանքներուն առջեւ:

Հայ ժողովուրդը նաեւ խորապէս հաւաքացած է, որ հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն-հակառակ մեծաթիւ թշնամիներու գոյութեան եւ ամէնօրեայ արշաւանքներուն, Աստուած հայ ժողովուրդին պագեւեց հոգիով ու մտքով

այնքան մեծ ու պայծառապէս դէմքեր, որոնք ճգնութեամբ ու զրկանքով մեզի կրակեցին վերապրումի եւ գոյատեւութեան, պայքարի եւ յառաջդիմութեան մեծագոյն գիւտը՝ անկորնչելի հայ գիրը:

Սիրելի հաւաքացեալներ, մշակոյթը ազգի մը մրաւոր ու հոգեւոր ձգտումներուն ու կարողութիւններուն համադրումն է: Մշակոյթը միայն գիր ու գրականութիւն չէ: Միայն լեզուական արժէք չէ, այլ ազգի փարբեր ուղիներով զարգացող՝ հոգեմրաւոր արժէքներու եւ ստեղծագործութիւններու ամբողջական համադրումն է Քրիստոնէական հաւաքի ու վերելքի աստիճանաչափը:

Մեր ազգի մշակութային դարաւոր վաստակը ապացոյց է, որ մեր ժողովուրդը Քրիստոնէական հոգեւոր եւ իմացական բարձրութիւններ նուաճած ազգ է: Նոյնիսկ հազարամեայ ֆիզիքական եւ հոգեկան հիւժող փառապանքներով՝ հայ ժողովուրդը ձեւաւորած ու կերտած է սեփական մշակոյթ եւ անով յաջողած է փէրը ըլլալ իր ազգային ձակարագրին որպէս առաջին Քրիստոնեայ ժողովուրդ: Եւ ճիշտ այդ հասկացողութեամբ հայոց գիրերու գիւտը հիմնաքարն էր ու 1620 փարիսեր ետք դարձեալ կը մնայ Քրիստոնէական հաւաքի եւ հայ մշակոյթի գոյատեւման ու զարգացման հիմնաքարն ու խարիսխը:

Կը գիտակցինք, որ սփիւռքեան մեր պայմանները փարբեր են եւ կան իւրայատուկ դժուարութիւններ: Բայց եթէ կը հաւաքանք մեր ազգի գոյութեան, եթէ կը հաւաքանք, որ մեր ժողովուրդը պէտք է գոյատեւէ ու զարգանայ ազգերու այս մեծ ընտանիքին մէջ, եթէ կը հաւաքանք, որ մեր ազգը պէտք է քալէ յաւերժութեան ճանապարհէն, ապա պէտք է վերադառնանք մեր պատմութեան ու դաս առնենք թարգմանիչներու սերունդի օրինակելի ընթացքէն:

1620 փաիսեր առաջ Մ. Մաշտոց, Սահակ Պարծեւ ու մեր թարգմանիչները մեր ժողովուրդին յանձնեցին հայոց փրկութեան բանալին՝ հայ գիրերու գիւտին ձամբով: Մենք պէտք է խորապէս համոզուած մնանք ու հաւաքանք, որ հայ գիրն ու լեզուն, մեր ժողովուրդի փրկութեան խարիսխներն են ու Քրիստոնէական հաւաքի անշարժ վէմը:

1620 փարիսեր առաջ կարծէք Աստուած ինք Ս. Մեսրոպ Մաշտոցին ու Սահակ Պարծեւին ձամբով հայ ժողովուրդին փոխանցեց փրկութեան գաղտնիքը: Եւ Աստուծոյ ընծայած այդ երաշխիքով՝ հայ գիրերու ու մշակոյթի ձամբով է, որ ցեղասպանութերնէն ետք հայ ժողովուրդը կրցաւ վերականգնիլ ու գոյատեւել հայրնիքին մէջ, թէ՛ հայրենիքէն դուրս:

Սիրելիներ, Եկէք հաւաքարիմ մնանք թարգմանչաց սերունդին, Աստուծոյ կողմէ մեզի ուղարկուած այն առաքեալներուն, որոնք մեր եկեղեցին եւ մեր ազգը առաջնորդեցին եւ դեռ կ'առաջնորդեն դէպի յաւերժութիւն փանող ճանապարհներով:

Պիտի մէջբերեմ Վեր. Մովսէս Ճանապազեանի այս խօսքերը որոնք արտասանուած է Երեւանի մէջ՝ Սփիւռք Հայրենիք Առաջին խորհրդաժողովին:

«301 թուականին մեր նախնիքները ուխտ մը ըրին Յիսուս Քրիստոսի հետ: Եթէ մեր ժողովուրդը գործադրէ այդ ուխտէն մեզի բաժին ինկած յանձնառութիւնը, այն ատեն Աստուած ալ աւելիով պիտի օրհնէ մեր պզտիկ բայց թանկագին ազգը, եւ օրհնութեան աղբիւր մը պիտի ընէ ոչ միայն իր բոլոր զաւակներուն, այլ իր դրացի բոլոր ազգերուն ու համայն մարդկութեան համար: Մենք կը հաւաքանք թէ՛ այս է մեր ազգին գոյապարճաւոր, այս է մեր ժողովուրդին առաքելութիւնը, եւ այս է մեր Հայկազեան ցեղի երկնատուր ձակարագիրը»:

Աստուած օրհնէ գերեվարուած Արցախ հայաշխարհի ու Հայաստանի Հանրապետութիւններն ու հայոց հօգը բանակի զինուորներն ու կամաւորները որպէսզի կանգուն մնան հայոց սրբազան հողին սահմանները եւ անխախտ մնան մեր յուշարձանները, վանքերն ու եկեղեցիները, դպրոցներն ու հիւանդանոցները: Թող Ամենակալ Տէրը առողջութիւն եւ արեւշող օրեր պարգեւէ նաեւ բռնի փեղհհանուած Արցախ հայաշխարհի մեր քույրերուն եւ եղբայրներուն, Հայաստան աշխարհի զաւակներուն՝ անվրանգ ու անփորձանք պահէ զանոնք իր հովանիին փակ հիմա եւ միշտ:

ՅԱԿՈԲ ՃԱՆՊԱԶԵԱՆ

Evangelism

B.L.E.S.S. and Be Blessed: Ararat Church's Comeback Story

How a Century-Old Church Found New Life Through Simple Evangelism

By Jaclyn (Janigian) Hagopian

Not long ago, Sundays at Ararat Church in Salem, NH were pretty quiet. In 2021, only five people showed up on a typical morning. Five! Fast forward to today, and the sanctuary hums with 35-40 regular worshippers and around 60 on Serving Sundays. Lobster Sunday this past August drew closer to 100. That's a comeback story worth celebrating!

The journey can be seen through the lens of B.L.E.S.S. – a practical approach to evangelism from Jon and Dave Ferguson's book B.L.E.S.S.: 5 Everyday Ways to Love Your Neighbor and Change the World (see www.bless-book.org/). This book was studied and recommended to churches by the AEUNA Evangelism Committee. The framework lays out five simple rhythms: Begin with Prayer, Listen, Eat Together, Serve, and Story. At Ararat Church, those rhythms aren't just theory, they're the heartbeat of the church's renewal.

Begin with Prayer

Every revival starts with prayer. Ararat Church's renewal has been carried by a faithful prayer team that offers to pray with anyone after service and carefully tracks requests shared on Sunday mornings. They even run a dedicated prayer line you can text throughout the week. A weekly Bible study adds another layer of prayer and fellowship, and even during the week the congregation stays connected through WhatsApp Messenger – part announcements, part encouragement, part prayer requests. Sometimes the pastor drops in a quick video to preview Sunday's message.

Listen

Growth began with listening: noticing who wasn't there and asking what families needed. A young couple who had had their own good experiences in Youth Group growing up, realized there were no teens in church, so they started reaching out. The result? A brand-new youth group for ages 12-17, launched just two months ago and is already drawing about 7-10 kids every other week, something Ararat Church hadn't seen in decades.

Listening also meant valuing the voices of newcomers. Early on, a young woman visited with her children and defensively said she was "just checking out the church." The moderator responded, "We don't want you to just check out the church,

we want to hear from you and what you'd like to see here." Her response was that she wanted to see a strong Sunday School for her children. Today that same woman is an active member on the Christian Education board.

Listening also meant caring for families in practical ways. When a new mom welcomes a baby or when someone is sick, the church organizes a meal train so needs are met and people feel supported.

Eat Together

Few things bring people together like food. That's why every other month, Ararat Church throws "Serving Sundays"—worship followed by a free themed meal. In August, just under 100 people crowded in for Lobster Sunday, where everyone got their own FREE whole lobster cooked fresh in the kitchen. (Even non-seafood folks just showed up for the fun.) November brings Friendsgiving, and December a Christmas Pageant with a holiday lunch.

With average attendance around 35-40, Serving Sundays regularly draw about 60+ people, and special events like Lobster Sunday nearly double the crowd. Evangelism, it turns out, sometimes starts with food and good company!

Serve

Ararat Church's renewal has been fueled by service, too. A group of young men from the congregation recently built and raised the first cross ever to stand on the century-old church building. Others worked to install air conditioning throughout, making the sanctuary and classrooms far more welcoming in the summer heat. Volunteers pour energy into children's ministry as well: in 2021, Sunday school had just 2 kids, but today about 12 attend each week across two classes. Vacation Bible School has doubled in size in only its second year. Creating classrooms, a nursery, and even a mothers' room for nursing mothers has given kids and their parents a place where they feel at home. Serving side by side has knit the church together and opened doors to newcomers.

Story

At the heart of Ararat Church is sharing the story of Jesus. Sunday worship has grown from pressing "play" on YouTube to live music led by guitar, keyboard, and singers (still praying for a drummer – your throne awaits!). Large screens now display Scripture, videos, and images that make the gospel come alive. Beyond Sundays, a weekly Bible study led by a young couple draws about 15 members, helping the congregation dig deeper into God's Word. So while methods have changed – from screens to songs to lobster lunches – the message has remained the same. Ararat Church holds fast to the story of Jesus, the same truth that has carried the church for more than a century.

Evangelism, Made Simple

Ararat Church's story reminds us that evangelism is as simple as B.L.E.S.S. at its core:

Begin with prayer, Listen, Eat together, Serve, & tell the Story of Jesus – because even small steps can spark a big revival.

Our Community

Glendale Armenian Church of the Nazarene Update

By Andy Magdesian

We have had quite the year at our church outside of our regularly scheduled services and ministries.

In March, we began Young Couples Ministry to disciple young married couples and grow in fellowship with each other monthly.

We also launched a monthly GNAZ Kid's Club to bring fun and biblical lessons during an all-day event. Our other ministries involve the Men's Breakfast, Women's Fellowship, Youth Group, and Sunday School-Bible studies for different ages.

In August, we had an all-church day trip to the Ronald Reagan Library to see the Dead Sea Scrolls exhibit. The trip featured a detailed display of biblical manuscripts discovered in the mid-1900s, some of the earliest known documentations of our Scriptures.

Our youth also sent a team of 28 to Fresno for the Biannual Ironman Games organized by AEYF West. We participated in basketball, volleyball, chess and tavlou, coming in 1st, 3rd, 1st and 2nd respectively.

Every October, we celebrate the anniversary of our church with a banquet. This year, we celebrated our 46th anniversary, and our youth worship band performed in both Armenian and English. The church treasurer, Hratch Doctorian, gave us a detailed report on the condition of the church building and improvements we are focusing on this year. Our senior pastor, Rev. Serop Megerditchian, gave us a report about his and his wife Alina's recent mission trip to Armenia and Georgia, including updates on the churches there and how we can support the body of believers. In the area between the Armenian, Georgian and Azerbaijani borders, Pastor Serop identified several villages that our church plans to support through financial and humanitarian aid.

We pray that our Lord continues to bless our church and the greater body of believers throughout the AEUNA and across the world, for His glory.

AEWC Convenes in Glendale, CA October 16-17, 2025

The Armenian Evangelical World Council (AEWC) held its regular meeting on October 16-17, 2025, in Glendale, California, bringing together representatives from the five Armenian Evangelical Unions around the world, alongside the Armenian Missionary Association of America (AMAA) and the Stephen Philibosian Foundation.

The President of AEWC, Rev. Dr. Paul Haidostian opened the meeting with a word of prayer and a biblical meditation. The Council welcomed Serge D. Buchakjian as the new CEO/Executive Director of the Armenian Missionary Association of America (AMAA) and paid special tribute to AEWC's Executive Director, Rev. Dr. Vahan Tootikian, for his invaluable services for more than twenty-two years, as well as for the support of his wife Rosette Tootikian to the work of the AEWC.

Following the written and oral reports of the officers of the Council and the representatives of church Unions and organizations, the AEWC Board reviewed its activities and initiatives of the past year, assessing progress made in fostering cooperation among Armenian Evangelical Unions, the AMAA, and related institutions globally. The members also discussed plans and preparations for the celebration of the 180th anniversary of the Armenian Evangelical Church in 2026, a milestone in the life of the worldwide Armenian Evangelical community.

In a spirit of fellowship and unity, the AEWC members joined in prayer for the renewal of the Church's life and witness through deeper discipleship and faithful service. The Council also lifted prayers for the Republic of Armenia and the Armenian people in all corners of the world in this critical juncture in the history of the Armenian people, for justice to be served, for peace to prevail, and for human dignity to be restored—particularly for the forcibly deported indigenous Armenian population of Artsakh from its historical homeland, for its political prisoners (POWs), for victims of violence and genocide in the world, and indeed for all of God's creation.

The meeting reaffirmed the AEWC's commitment to serving the Armenian people worldwide, to further nourish the longstanding Armenian Evangelical heritage of spreading the message of the Gospel of Christ, for devotedly educating the generations, and for reaching out to the needy among and around us in various lands, in every context where the Church is called to bear witness.

First row left to right: Mr. Gary Philips, Esq., Rev. Dr. Paul Haidostian, Rev. Dr. Vahan H. Tootikian, Rev. Dr. Rene Leonian, Mr. Serge Buchakjian. Back row left to right: Rev. Hendrik Shanazarian, Rev. Joel Mikaelian, Ms. Asdghig Topouzkhanian, Rev. Dr. Haroutune Selimian, Rev. Calvin Sagherian, Rev. Avedik Khachatryan, Rev. Vardan Apinian. Missing from the picture: Dr. Nurhan Helvacian, Mrs. Joyce Philibosian Stein.

The Armenian Evangelical World Council unanimously voted to appoint the Rev. Dr. Krikor Youmshajekian as the new Executive Director of the AEWC for an initial period of two years.

The meeting was adjourned by the closing prayer and benediction of the Executive Director, Rev. Dr. Vahan H. Tootikian.

AEUNA West Coast: Youth Year 2025

By Rev. Razmig Minassian, Executive Director, Camp AREV
& Vars Megerditchian, AEYF-West Coast Chairperson

“Whatever you do, whether in word or deed, do it all in the name of the Lord Jesus, giving thanks to God the Father through Him.”
Colossians 3:17

The year 2025 was a testimony to God’s faithfulness for the Armenian Evangelical Youth on the West Coast. From the ongoing ministry of AEYF West to the life-changing experiences at Camp AREV, the year was marked by grace, fellowship, and renewal, bringing together youth and young adults from across California to grow in faith and strengthen their relationship with Christ.

From countless planning meetings to prayerful preparation, the AEYF West Committee, which also serve as the Camp AREV program coordinators —composed of Chairperson Vars Megerditchian (Glendale, CA), Vice Chairperson Kareena Tashjian (North Hollywood, CA), Treasurer Alique Malakian (Glendale, CA), Secretary Minas Atamian (Orange County, CA), Youth Counselors Eddy Thurber (Fresno, CA)

and Garo Garabedian (Orange County, CA), Camp AREV Executive Director/West region Minister to Youth Rev. Razmig Minassian (Fresno, CA), and Ex-Officio Member Garo Minasian (Fresno, CA)—worked faithfully behind the scenes to create opportunities for spiritual growth, joyful community, and meaningful fellowship.

Winter Camp 2025

The year began with excitement as we hosted 4 weekends of winter camps at Camp AREV in January. Our theme was TURN IT UP. Based on Romans 1:16, we encouraged our campers to live out loud for Jesus. With sold-out camps during our Junior High and High School weekends, and a jam-packed young adults camp, we experienced God’s presence as we worshipped, sang, played, and learned how to live boldly for Jesus.

One Day Event, March 22, 2025

On Saturday, March 22nd, over 100 Armenian Evangelical Youth from Fresno and Southern California gathered in Orange County for a special one-day event. The event was hosted at the Armenian Christian Fellowship of Orange County with the theme of “Oceans of Grace” based on 2 Corinthians 12:9, which states, “But he said to me, ‘My grace is sufficient for you, for my power is made perfect in weakness.’ Therefore, I will boast all the more gladly about my weaknesses, so that Christ’s power may rest on me.”

The day started with breakfast, followed by a powerful time of worship led by the host church’s worship team. The speaker of the day, Rev. Shant Abadjian, focused on God’s boundless grace, after which, attendees engaged in an enriching discussion time reflecting on the topic.

In the afternoon, attendees explored Huntington Beach for lunch

and spent time in fellowship and community playing games and enjoying the beautiful sunny weather. A delicious dinner, lovingly prepared by the host church, was waiting for the youth, during which they engaged in meaningful fellowship. After dinner, everyone gathered one last time for a powerful night of worship and session, experiencing the power of unity in Christ.

The entire day was a blessing to all who attended, organizers and attendees alike. Our hearts are filled with gratitude for the host church, Armenian Christian Fellowship of Orange County, as they opened their doors with generosity, warmth, and hospitality, and worked tirelessly behind the scenes to make this event a success. It truly felt like we were immersed in “Oceans of Grace”.

Summer Camp 2025

This summer at Camp AREV was one for the history books! With over 450 campers joining us across multiple sessions in July, the 2025 season became the largest in our camp’s history—a clear sign that God is moving powerfully in the hearts of our youth and families. From the powerful moments of worship to enjoying God’s incredible creation under the stars, and diving deep in the word of God,

this summer was marked by joy, transformation, and God’s powerful presence among us. Based on Matthew 6:21, our campers were encouraged to treasure Christ above all other parts of life.

The Opening of Lake AREV: A Dream Realized

One of the most exciting milestones of this summer was the long-awaited opening of Lake AREV!

After years of dreaming and preparation, we were finally able to unveil this beautiful addition to camp life. Campers and staff alike enjoyed swimming and cooling off in the clear mountain water — creating memories that will last a lifetime. But beyond the fun, Lake AREV represents something much deeper: it’s a symbol of God’s provision and faithfulness. Just as He refreshes our souls, Lake AREV has become a place where hearts are refreshed, friendships are made, and faith is renewed.

CONTINUED ON NEXT PAGE

Ironman Games, September 19-21, 2025

The highly anticipated biennial sports competition, Ironman Games, took place from September 19–21 in Fresno, California. The event brought together nine teams and over 250 youth from across California—from San Francisco to Orange County—and from the East Coast, representing AEYF East.

The tournament featured an exciting lineup of sports, including soccer, basketball, volleyball, and ping pong. For the first time, tavlou and chess were introduced, expanding the range of competitions and welcoming new participants to the games.

The weekend was not only about athletic competition but also about worship, connection, and shared purpose. On Friday night, participants gathered at the First Armenian Presbyterian Church (FAPC) to share a meal and meet their opponents in a spirit of fellowship. Saturday's full day of games was followed by an evening of worship at Pilgrim Armenian Congregational Church (PACC), where guest speaker Rev. Mike Mekredijian delivered a powerful message based on Acts 20:24, encouraging all to reflect on “What matters most in our journey?”

The night concluded with the inaugural Ironball—a celebration dinner hosted at PACC, filled with food, dancing, and joyful fellowship. On Sunday morning, attendees worshiped at both FAPC and PACC before playing the final games and closing the weekend with gratitude and unity.

With the faithful support of the host churches—First Armenian Presbyterian Church and Pilgrim Armenian Congregational Church—and the dedication of the AEYF West executive committee, Ironman Games 2025 exceeded all expectations. The event was a testament to teamwork, sportsmanship, and the bond that unites the Armenian Evangelical youth community across regions.

Looking Ahead

As we reflect on this incredible year, we are reminded of God's faithfulness in every moment of ministry, fellowship, and service. From the revival of hearts at Camp AREV to the joy and unity experienced through AEYF events, this year demonstrated how the Lord continues to move powerfully through our young people.

May we carry this same spirit of gratitude and purpose into 2026—serving faithfully, maintaining zeal, and keeping our spiritual fervor as we honor the Lord in all we do (Romans 12:11). As we look ahead, may God continue to cover us in His love and guide us as we seek to serve His Kingdom and fulfill the purpose to which He has called us.

By His Grace, For His Glory

Camp Arevelk 2025
A Powerful Week of Growth, Faith, and Fellowship
By Sylvia Jizmejian

There's nothing quite like a full week of camp to end the summer on a positive and uplifting note—just in time for back-to-school preparations. And this year was no exception.

Our 26th year of **Camp Arevelk** was a momentous one, marked by continued growth and powerful, Christ-centered ministry serving churches across the Eastern Region and Canada. This summer, we welcomed **87 campers, 23 counselors, and 10 staff members** for an unforgettable, sunshine-filled week in the beautiful Catskills of New York State.

Our theme, drawn from **Galatians 2:20**, was: “I have been crucified with Christ and I no longer live, but Christ lives in me.”

We were blessed to have **Zohrab Sarkissian** (Intern Pastor, AEC of Toronto) as our guest speaker. Our Bible teachers, **Mrs. Margaret Hagopian** (Ararat Armenian Church, Salem, NH) and **Mrs. Christine Momjian** (AMCC, Havertown, PA), led our campers on a journey through both the Old and New Testaments.

Through the lives of David, Jeremiah, Jonah, Zacchaeus, Joseph, Esther, Peter, and Lydia, we saw how God can take over our stories and rewrite them to reflect His glory and goodness.

Keeping campers active and entertained was our outstanding “Game Squad,” led by **Ara Naljian** (APC, Paramus, NJ), who also served as our lifeguard for the week. His dedication and preparation ensured campers could safely cool off with a refreshing swim—much appreciated during a hot week!

We’re also incredibly thankful for **Dr. Vahe and Mrs. Ani Naljian**, who lovingly cared for our campers and staff as medical directors. From treating scrapes and bug bites to comforting homesick hearts, they served with compassion and grace.

I’m deeply grateful to serve alongside an incredible leadership team: **Kamie Arabian** (AEC of Toronto), **Margaret Rassam** (APC, Paramus, NJ), **James Boyadjian** (AMC/FAC JYG Youth Director, Boston, MA), **Ara Naljian**, and **Ex-Officio Arpi Sarmazian** (AEC of Toronto).

We also give thanks for every counselor who poured their hearts into the lives of our campers. Your dedication is a vital part of the ministry and impact of Camp Arevelk. As our camp season comes to a close, I now look forward to returning to visitations and celebrating **Camp Arevelk Sundays** together!

To God be the glory—for another year of transformation, connection, and joy.

AEWF-Eastern Region 2025

By Catherine Momjian-Preuhs

On the weekend of September 19-21, ninety-two women, representing eleven different churches, gathered at the Armenian Presbyterian Church in Paramus, NJ, for the biennial Armenian Evangelical Women's Fellowship of the Eastern Region.

The women gathered eagerly for fellowship and to learn and grow more deeply in their faith and understanding of the Bible.

The theme for the weekend was 'Strength in Every Season.' The women were led by in-depth and expert teaching by speaker Nairy Ohanian, D.Min. MATS in three different sessions, each tackling a different aspect of suffering, our faith, and our communities. The theme of the conference led to meaningful conversation and rewriting of common Christian misconceptions about suffering. Ultimately, the women were encouraged that suffering is not a question of if but when, and when rooted in the gospel, and the church community, we can learn to suffer well, growing in resilience, and faith.

The next conference will take place, hosted by the Armenian Evangelical Church of Toronto, Canada, on September 17-19, 2027.

AMAA's 106th Annual Meeting Banquet

Honors Former Board President Nazareth E. Darakjian, M.D.

By Louisa Janbazian, AMAA Public Relations Communications Coordinator

The Armenian Missionary Association of America (AMAA) hosted its 106th Annual Meeting Banquet on Saturday, October 18, 2025, at the historic Jonathan Club in Los Angeles, California. The evening brought together community members, dignitaries, friends of the AMAA, as well as representatives from worldwide Armenian Evangelical Churches and Unions to celebrate a century-long legacy of faith and service, while honoring Dr. Nazareth E. Darakjian, former President of the AMAA Board of Directors.

Guests were warmly welcomed in both English and Armenian by the event Co-Chairs LindaKay Abdulian, Lori Muncherian, Arsine Phillips, Helga Sarkis, and Tina Segel.

In her opening remarks, Banquet MC LindaKay Abdulian recognized the distinguished dignitaries in attendance, including His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, Primate of the Western Diocese of the Armenian Church; His Eminence Archbishop Kegham Khatcherian, Prelate of the Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church; Dr. Karen Israyelyan, Consul General of Armenia in Los Angeles; and Councilmember of the City of Los Angeles Adrin Nazarian.

Following the national anthems performed by Nazani Mncherian, Rev. Haig Darakjian, Pastor of Student Ministries and Staff Elder at Mount Bible Church in Winnetka, CA, offered the invocation.

Short messages were delivered by AMAA Board President Gary R. Phillips, Esq., and AMAA CEO/Executive Director Serge D. Buchakjian.

In his remarks, Mr. Phillips praised Dr. Darakjian for his decade of wise and humble leadership, which strengthened AMAA ministries in 23 countries and guided the Association through times of profound challenges. He highlighted Dr. Darakjian's role in launching "Project Revive" to support displaced families from Artsakh, and his role in advancing tangible growth—from inaugurating the new building of Avedisian High School in Yerevan to expanding Shogh Day Centers and initiating the Camp Hankavan renovation. Mr. Phillips also praised the Nazo-Zaven Khanjian partnership as a 'dream team,' and affirmed that, in keeping with the evening's theme—Faithful to Our Legacy – Embracing the Future—the AMAA is well-positioned under CEO/Executive Director Serge Buchakjian to carry the mission forward.

Mr. Buchakjian added, "For a decade, Dr. Darakjian's leadership has been marked by wisdom, compassion, and unwavering faith. Under his guidance, the AMAA has expanded its reach, strengthened its programs, and deepened its impact — uplifting countless families, supporting schools and churches, and providing hope where it's needed most."

Before dinner, guests enjoyed a special video presentation reflecting the Banquet's theme, Faithful to Our Legacy.

The highlight of the evening was a musical performance in honor of Drs. Nazareth and Ani Darakjian by talented musicians from LA Opera's Domingo-Colburn-Stein Young artist's program featuring pianist and coach Gabriele Zemaityte, soprano Emily Damasco, and baritone Hyungjin Son. Their performance included Wolfram's Aria from Tannhäuser and the love duet "Nedda! Silvio, a quest'ora" from Pagliacci.

A special tribute video followed, showcasing photos of Dr. Darakjian from his childhood to the present day.

AMAA Board Member Jack Muncherian then took the stage to honor Dr. Darakjian, describing him as "disciplined, poised, dedicated, a visionary, a true leader, and a philanthropist who carries these qualities with humility." He invited Drs. Nazareth and Ani Darakjian to the podium and presented them with a special gift of appreciation.

In his heartfelt remarks, Dr. Darakjian expressed his gratitude to the AMAA, saying, "This evening's celebration is not about me or anything I have accomplished. Tonight, we celebrate the century-old AMAA and the vision of those individuals in Worcester, MA, who, by faith, founded this organization during the challenging years of World War I, following the Armenian Genocide. Over the years, the AMAA has improved the lives of many of our compatriots in Armenia and throughout the Diaspora, offering Christian spiritual awakening, education, and direct humanitarian support."

The memorable evening concluded with a closing prayer and Benediction offered by Rev. Serop Megerditchian, Senior Pastor of the Armenian Church of the Nazarene in Glendale, CA.

Ամերիկայի Հայ Աւերարանչական Ընկերակցութեան 106-րդ Տարեկան Ժողովի Հաշկերոյթը

Պապուեց Վարչական Խորհուրդի Նախկին Նախագահ՝ Տօքթ Նազարէթ Է Տարագճեանը

By Louisa Janbazian, AMAA Public Relations Communications Coordinator

Ամերիկայի Հայ Աւերարանչական Ընկերակցութեան 106-րդ Տարեթողովի Հաշկերոյթը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, Հոկտեմբեր 18, 2025-ին, Լոս Անճելըսի Jonathan Club-ին մէջ: Երեկոն համախմբեց Ընկերակցութեան անդամներ, պապուոյ հիւրեր, Աւերարանչականի բարեկամներ, ինչպէս նաեւ համաշխարհային Հայ Աւերարանական Եկեղեցիներէն եւ Միութիւններէն հովիւներ եւ պապուիրակներ՝ Նշելու Ընկերակցութեան հաւաքի եւ ծառայութեան մէկդարեայ ժառանգութիւնը եւ պապուելու անոր Վարչական Խորհուրդի Նախկին Նախագահ՝ Տօքթ. Նազարէթ Է. Տարագճեանը:

Ներկաներուն ջերմօրէն ողջունեցին անգլերէն եւ հայերէն լեզուներով՝ միջոցաւման համանախագահներ՝ ԼինտաՔէյ Ապուլեան, Լորի Մ'նչերեան, Արսինէ Ֆիլիփս, Հելլա Սարգիս եւ Թինա Սիկըլ:

Հաշկերոյթի հանդիսավար ԼինտաՔէյ Ապուլեան իր բացման խօսքին մէջ յարուկ կերպով Նշեց յարգարժանի հիւրեր՝ Գերաշնորհ Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրութեան՝ ԱՄՆ-ու Հայոց Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ, Գերաշնորհ Տ. Գեղամ Արքեպիսկոպոս Խաչերեան, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ, Դոկտ. Կարեն Իսրայելյան՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Գլխավոր Հիւպատոսը Լոս Անճելըսի մէջ, եւ Լոս Անճելըսի Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ Արրին Նազարեանը:

Ազգային օրհներգները կարարեց Նազանի Մ'նչերեան, որմէ ետք աղօթք մարուց Վեր. Հայկ Տարագճեան՝ Վիննէթթայի (Քալիֆորնիա) Mount Bible Եկեղեցւոյ Pastor of Student Ministries and Staff Elder:

Կարճ ողջոյնի խօսքերով ելոյթ ունեցան Աւերարանչականի Վարչական Խորհուրդի Նախագահ՝ Իրաւաբան Կէրի Ֆիլիփս եւ Գործադիր

Տնօրէն Սերժ Տ. Պուլաքճեան:

Իր խօսքին մէջ Իրաւաբան Ֆիլիփս գնահատանքով անդրադարձաւ Տօքթ. Տարագճեանի տասնամեայ իմաստուն եւ խոնարհ առաջնորդութեան, որով ամրապնդուեցան Ընկերակցութեան ծառայութիւնները 23 երկիրներու մէջ եւ հաստատութիւնը յաջողութեամբ անցաւ դժուարին ժամանակաշրջաններէ: Ան ընդգծեց Տօքթ. Տարագճեանի նախաձեռնած “Project Revive”-ը աջակցելու բռնի տեղահանուած Արցախահայ ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ անոր ներդրումը հաստատութեան ընդլայնման մէջ՝ Աւերիսեան Վարժարանի նոր շէնքի բացումը, «Շող» Կեդրոններու տարածումը եւ Հանքաւանի Համբարի վերանորոգման մեկնարկը: Իրաւաբան Ֆիլիփս անդրադարձաւ նաեւ Նազօ-Ջաւէն Խանճեան համագործակցութեան որպէս «երազային զոյգ» որ համաձայն երեկոյի խորհուրդին՝ «Հաւաքարիմ մեր ժառանգութեան – Ընդունելով Ապագան», Աւերարանչականը վստահաբար կը շարունակէ իր առաքելութիւնը Գործադիր Տնօրէն Սերժ Պուլաքճեանի ղեկավարութեամբ:

Պարոն Պուլաքճեան իր խօսքին մէջ աւելցուց. «Տասնամեակ մը շարունակ Տօքթ. Տարագճեանի առաջնորդութիւնը ընդգծուեցաւ իմաստութեամբ, կարեկցանքով եւ անսասան հաւաքով: Անոր ղեկավարութեան ներքեւ Ընկերակցութիւնը ընդլայնեց իր սահմանները, զօրացուց իր ծրագիրները եւ խորացուց իր ազդեցութիւնը՝ նպաստելով հազարաւոր ընտանիքներու, օժանդակելով դպրոցներու եւ եկեղեցիներու եւ հաւաքը ներշնչելով այնպեղ, ուր ամենէն աւելի կարիքը կար»:

Ընթրիքէն առաջ ցուցադրուեցաւ յարուկ տեսարկ մը՝ արտացոլացնելով Հաշկերոյթի խորհուրդը՝ «Հաւաքարիմ մեր ժառանգութեան»:

Երեկոյի գագաթնակէտը եղաւ երաժշտական

ելոյթ մը՝ նուիրուած Բժիշկներ Նազարէթ եւ Անի Տարագճեաններուն: Ելոյթով հանդես եկան Լոս Անճելըսի Օփերայի Domingo-Colburn-Stein Young artists program-էն Նշանաւոր երաժիշտներ՝ դաշնակահարուհի եւ ուսուցչապետ Gabriele Zemaityte, սոփրանօ Emily Damasco, եւ պարիթոն Hyungjin Son, որոնք գեղեցկօրէն կատարեցին Wolfram's Aria-ն՝ Tannhäuser-էն եւ “Nedda! Silvio, a quest'ora” սիրոյ զուգերգը՝ Pagliacci-էն:

Յարուկ տեսարկ մը ցուցադրուեցաւ՝ ներկայացնելով Տօքթ. Տարագճեանի կեանքի պատկերները՝ մանկութենէն մինչեւ մեր օրերը:

Այնուհետեւ բեմ բարձրացաւ Աւերարանչականի Վարչական Խորհուրդի անդամ Ճեք Մ'նչերեան՝ ներկայացնելու Տօքթ. Տարագճեանը եւ նկարագրեց զայն որպէս «կարգապահ, արժանապատիւ, նուիրեալ, տեսիլք ունեցող առաջնորդ եւ բարեգործ: Անձ մը որ այս բոլոր առաքինութիւնները կը կրէ խոնարհութեամբ»:

Ապա ան հրաւիրեց Բժիշկներ Նազարէթ եւ Անի

Տարագճեանները բեմ եւ անոնց ներկայացուց յարուկ գնահատանքի նուէր մը:

Իր յուզիչ ելոյթին մէջ, Տօքթ. Տարագճեան իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Աւերարանչականին եւ ըսաւ. «Այս երեկոյի տօնամբուութիւնը իմ անձիս կամ իմ կատարած գործերու մասին չէ: Այսօր մենք կը տօնենք հարիւր տարիէ աւելի գոյութիւն ունեցող Ընկերակցութիւն մը եւ այն տեսիլքը, զոր ունեցան Worcester, MA-ի մէջ, այն նուիրեալները՝ որոնք հաւաքով հիմնեցին Աւերարանչականը Ա. Աշխարհամարտի եւ Հայոց Ցեղասպանութեան դժուարին տարիներուն: Տարիներու ընթացքին ան բարելաւեց մեր հայրենակիցներուն կեանքը՝ թէ՛ Հայաստանի, թէ՛ սփիւռքի մէջ, պարգեւելով Քրիստոնէական հոգեւոր զարթօնք, կրթութիւն եւ անմիջական մարդասիրական օգնութիւն»:

Յիշարժան երեկոն եզրափակուեցաւ Կլէնտիլլի Հայ Նազովրեցի Եկեղեցիի երեց Հովիւ՝ Վեր. Սերոբ Մկրտիչեան աղօթքով եւ օրհնութեամբ

JOIN US IN CARING FOR OUR AEUNA MINISTRIES

GIVE

TODAY

YOUR DONATIONS WILL SUPPORT:

- AEUNA to acquire new pastors and support the work to recruit, educate, and supervise the training of In-Care students and lay leaders
- AEUNA to help pastors who are retired without proper funds
- The development of an Armenian Evangelical heritage residency program in Lebanon for our In Care students and lay leaders
- Church planting and evangelism events
- Aid to our youth who cannot afford travel to AEUNA camps and support for Youth Leadership training events, and retreats
- AEUNA's work to help our churches and sustain their missions
- Armenian Evangelical Women's Fellowship (AEWF) events
- Union-sponsored seminars, retreats and Church to Church (C2C) in-person gatherings
- The development of the FORUM magazine, AEUNA website, and other publications
- The development of materials to educate our youth in Armenian Evangelical history
- AEUNA biennial activities

TO GIVE

- Please use the enclosed envelope
- Scan the QR Code above
- Visit: **aeuna.org/donate**
- Kindly make checks payable to the **AEUNA** and mail to:
**AEUNA, 411 E Acacia Ave. #200,
Glendale, CA 91205-5609**

***Thank you for your generous gifts
and continued support of the AEUNA.
Donations to the AEUNA are tax-deductible.***

In Memoriam

Rev. Jerair Bizdikian (1927-2025)

It is with profound sorrow that AMAC informs its friends of the passing of Rev. Jerair Bizdikian, founding member and supporter of the AMAC, and pastor of the Armenian Evangelical Church of Montreal, who peacefully closed his eyes on November 20 and entered the presence of his Savior. On behalf of the Board of the AMAC, together with our President, Ruth Demirdjian-Duench, we extend our heartfelt condolences to his five children and all his loved ones.

We share Rev. Bizdikian's obituary, which beautifully reflects his keen mind, generous spirit, deep faith, and lifelong dedication and service to Christ, the Church, and the community.

Rev. Jerair Bizdikian was born on December 28, 1927, in Athens, Greece, into a devoted Armenian Evangelical family. From an early age, his life was shaped by the church. He attended the Armenian Evangelical School of Athens, faithfully participated in Sunday School and worship services, and later became an active member of the church's youth fellowship, the Christian Endeavor Society.

His early life was marked by hardship when, in 1942, during World War II, he lost his father — a loss that temporarily interrupted his education. Yet, with perseverance and faith, Jerair resumed his studies twelve years later. At the age of twenty-six, he pursued theological education at the Nazarene Bible School in Beirut, while also studying English language and literature at the British Council. In 1957, after successfully passing a series of rigorous examinations, he received a Certificate of Proficiency in English from the University of Cambridge, England, and graduated from the Nazarene Bible School the same year.

In the summer of 1957, he married Alice Mardirossian, beginning a blessed marriage that became the foundation of a loving Christian home. God blessed their union with four children — three sons and one daughter.

In 1958, Rev. Bizdikian was admitted to Haigazian College and the Near East School of Theology (NEST), graduating in 1962 with a Bachelor of Theology (B.T.) degree. Following his graduation, he served as Pastor of the Armenian Evangelical Church of Athens and was appointed Director of the Church School, returning periodically to serve as a visiting pastor in later years.

His commitment to theological growth led him to pursue further studies at the San Francisco Theological Seminary in 1965-66, followed by graduate work at NEST. During this time, he served faithfully as Assistant Minister and Youth Leader at the First Armenian Evangelical Church of Beirut.

In 1968, the Bizdikian family immigrated to Montreal, Canada, where Rev. Bizdikian began a second major chapter of his life. He initially worked with at-risk youth as a supervisor in a residential institute for teenagers and later entered the field of education. He became an English language teacher in adult education and, in 1970, was appointed as an English teacher in a public high school. He earned his Teacher's Diploma from McGill University and served as a full-time teacher until his retirement in 1992. He also taught English for eighteen years at Collège Montmorency, retiring from that position in 1995.

Alongside his professional career, Rev. Bizdikian devoted more than five decades to teaching and ministry in theology, ethics, and English. He inspired generations of students through both his sharp intellect and his deep compassion.

His pastoral ministry was extensive and far-reaching. He received his pastoral license in 1962 from the Union of Armenian Evangelical Churches in the Middle East. He served as Pastor of the Armenian Evangelical Church of Montreal from 1978 to 1980 and again from November 1987 to April 1992. He later served the Armenian Evangelical Church of Chicago from 1996 to 2002, where he was officially ordained in 2001 by the AEUNA.

CONTINUED ON NEXT PAGE

55 - Forum Christmas/Winter 2025

In Memoriam

He also served as: a Board Member, Assistant Pastor, and Choir Director of the Armenian Evangelical Church of Montreal; visiting pastor at Memorial Church in Watertown, Massachusetts (18 months); visiting pastor at the Armenian Presbyterian Church in New Jersey (6 months); visiting pastor at Belmont Armenian Evangelical Church in Boston (3 months); visiting pastor in local Presbyterian Churches in Quebec; and a founding member and board member of the Armenian Missionary Association of Canada (AMAC).

Rev. Bizdikian was also an author and educator, preparing a theological textbook in Armenian for seminarians titled "Introduction to the New Testament."

Beyond his public ministry, Rev. Bizdikian's greatest joy was his family. He was a devoted husband, a proud and loving father, and a deeply cherished grandfather. Together with his beloved wife Alice, he rejoiced in the lives of their five grandchildren and later welcomed two great-grandchildren, all of whom adored him. His home was known as a place of warmth, storytelling, faith, and laughter, where everyone felt welcome.

As a minister, he touched countless lives through his gentle counsel, steady leadership, and heartfelt sermons that emphasized kindness, humility, faith, and hope. To his students, he was a mentor. To his congregations, a shepherd. To his family, the loving cornerstone of their lives.

Rev. Jerair Bizdikian will be remembered for his keen mind, generous spirit, deep faith, and the quiet strength with which he embraced life's challenges. He leaves behind a legacy of love and faith that will endure for generations.

He passed away peacefully on November 20, 2025.

In lieu of flowers, the family kindly requests donations to the Armenian Evangelical Church of Montreal, 123 Boul. des Prairies, Laval, Quebec, Canada H7N 4B1

Mihran Jizmejian (1936-2025)

It is with deep sorrow that the AMAA announces the passing of Mr. Mihran Jizmejian—a devoted Christian whose six decades of dedicated service touched countless lives through his leadership in education, the church, and philanthropy across the Middle East and later in Canada.

Mr. Jizmejian was born in Aleppo, Syria, on November 28, 1936, where he completed his primary and secondary education. He later moved to Beirut, Lebanon, and pursued higher studies at the Near East School of Theology and the American University of Beirut, graduating with a degree in Christian Education.

Before relocating to Toronto, Canada, in 1976, he served faithfully as an educator in Syria, Cyprus, and Lebanon. In Canada, he continued his ministry at the Armenian Evangelical Church of Toronto in various leadership roles and was a founding member of the Armenian Missionary Association of Canada, where he served devotedly for many years as President.

In 1966, Mr. Jizmejian married Vartouhi Moushian, and together they were blessed with two sons, the late Rev. Ara Jizmejian and Hrair.

The Funeral Service was held on Thursday, October 30, 2025, 10 AM, at the Armenian Evangelical Church of Toronto – 2600 14th Avenue, Markham, ON L3R 3X1, Canada.

Memorial donations may be made to the Armenian Missionary Association of Canada or the Armenian Evangelical Church of Toronto.

Յիշատակութիւն՝ Միհրան Ճիգմէճեանի

«Հաշուեյարդար. ինչ մնաց. կեանքէն ինծի ինչ մնաց.
Ինչ որ փուռի ուրիշին. փարօրինակ, այն մնաց.
Խանդաղափանք մը ծածուկ, օրհնութիւններ անիմաց,
Երբեմն հափնուամը սրփիս ու մերթ արցունք մը անձայն...:
Ինչ որ գնաց ուրիշին՝ վերադարձաւ անուշցած
Ու զօրացած՝ հոգիիս մէջ մնալու յաւիտեան.
Ինչ որ փարաւ Սէրն ինծմէ՝ չկորսնցուց զայն Աստուած,
Տուաւ ինձ ետ ու ըրաւ կեանքս անով միշտ բուրեան...:
Վահան Թէքէեանի այս բառերը կարծէք Միհրան Ճիգմէճեանի կեանքին բառերն են:

Սիրելի հաւաքակից եւ սգակիր քոյրեր եւ եղբայրներ,
Շաք սիրելի Ճիգմէճեան Ընտանիք,
Նախ շնորհակալութիւն որ այս ծանր բայց նաեւ քաղցր պարտականութիւն պատասխանատուութիւնը ինծի վստահեցաք, ներկայացնելու Միհրան Ճիգմէճեանը ինչպէս որ ճանչցայ զինք, երկու փարիներու ծառայութեանս ժամանակաշրջանին Թորոնթոյի մէջ:
Ծանր պատասխանատուութիւն, որովհետեւ դիւրին չէ ինստուն ամեայ Քրիստոսի, եկեղեցիին եւ ազգին նուիրուած անձի մը կեանքը ներկայացնել հակիրճ վայրկեաններու մէջ: Սակայն քաղցր պարտականութիւն, որովհետեւ Միհրանին հետ յատուկ փարիներ անցուցինք եւ նուիրական ծառայութիւն մատուցինք: Եթէ Միհրանին կեանքը ամփոփելու ըլլանք հետեւեալները կը փեսնենք:

Ա. Միհրանը, սիրով լեցուած էր: Կը սիրեր զԱստուած, ընտանիքը, եկեղեցին, համայնքը, Թորոնթոհայութիւնը եւ կը սիրեր մարդ արարածը: Ան սիրով լեցուած՝ սիրող անձ էր: Որովհետեւ ան գիտակցեցաւ եւ ընդունեց Աստուծոյ սէրը, որ Տէր Յիսուս Քրիստոս խաչին վրայ Իր կեանքը տուաւ: Միհրանը՝ Քրիստոսի այս սէրն էր որ ընդունեց եւ ապա ապրեցաւ ու իր կեանքը տուաւ՝ Աստուծոյ, ընտանիքին, եկեղեցիին եւ շրջապատին՝ սիրելով:

Բ. Միհրանը, իրապաշտ էր իմաստուն անձ էր: Ան գիտեր իր ֆիզիքական տկարութիւնները եւ գիտեր թէ իր կեանքը Աստուծոյ ձեռքերուն մէջ էր: Ան գիտեր թէ միայն Աստուծոյ հրաշքով կ'ապրէր եւ լեցուած Աստուածային իմաստութեամբ՝ իրապաշտ մօտեցում ունէր կեանքին հանդէպ եւ ոչ թէ երազային կեանք կ'ապրէր: Ան գիտեր թէ այս աշխարհը ժամանակաւոր է: Միհրանին համար ժամանակաւորը՝ գնայունը չէր կարելորը այլ՝ մնայունն էր կարեւորը:

Գ. Միհրանը, լաւարես անձ էր եւ միշտ լաւը կը փնտրեր: Նոյնիսկ հարցերու, դժուարութիւններու, փարակարծութիւններու եւ ցաւերու մէջ, ան լաւարեսութեամբ կը դիտեր, լաւարեսութեամբ կը հետեւէր, լաւարեսութեամբ կը քաջալերեր, որովհետեւ Աստուծոյ կամքը կը փնտրեր:

Դ. Միհրանը, Աստուածալախ, Աստուածաշունչը սերտող եւ Աղօթող անձ էր: Իրեն համար շատ յստակ էր թէ առանց Աստուծոյ, առանց Աստուծոյ Խօսքին եւ առանց աղօթքի իր կեանքը ոչինչ է: Այդ ոչինչ էր: Նոյնիսկ երբ ֆիզիքապէս հեռու էինք, յաճախ հեռաձայնով կը հաղորդակցէինք, բայց միշտ մեր հեռաձայնային հաղորդակցութեան մէջ՝ աղօթքը հիմնական եւ էական դէր ունէր: Ան բնաւ չէր գանգաւոր, նոյնիսկ վերջի շրջանին որ հիւանդանոցին մէջ էր, այլ՝ միշտ Աստուծոյ շնորհակալութիւն յայտնեց եւ Իր կամքը փնտրեց:

Ե. Միհրանը, ընտանիքի մարդ էր: Նուիրուած ամուսին, հայր, մեծ հայր եւ եղբայր: Տունը թէ գրասենեակ էր եւ թէ հիւրանոց: Սեղանը բաց էր բոլորին: Անշուշտ իր զաւկին՝ Վեր. Արային մահը դիւրին չէր, ոչ իրեն եւ ոչ ալ

CONTINUED ON NEXT PAGE

Վարդուկին կամ ընտանիքին: Սակայն յանձնուած էր Աստուծոյ կամքին եւ անոր մեծագոյն մխիթարութիւնը թողնէրն էին: Ան մեծին հետ մեծ եղաւ եւ փոքրին հետ փոքր: Ան ապրեցաւ սիրելով եւ լաւագոյնը ըրաւ ընտանիքին, նաեւ սիրուեցաւ ու վայելեց անոնց սէրն ու գուրգուրանքը:

Զ. Միհրանը՝ գրքի, գրականութեան եւ մշակոյթի մարդ էր: Կարդաց ու գրեց: Գրեց եւ կարդաց: Իսկ սորվածը բնաւ իրեն չը պահեց: Ան ուսուցչութեամբ եւ դաստիարակութեամբ, իր սորվածը նոր սերունդին փոխանցեց: Որովհետեւ կը հաւաքար նոր սերունդի դաստիարակութեան: Անշուշտ այս բոլորին կողքին, մեծագոյն օրինակը՝ իր հրապարակած գիրքերը, յօդուածները եւ չը մոռնանք իր baby ին՝ Եկեղեցւոյ գրադարանը, որ շարք բծախնդրութեամբ ուշադրութիւն կը դարձներ:

Է. Միհրանը՝ լայնախոհ մարդ էր, ecumenical անձ էր, հայ եւ ոչ հայ յարանուանութիւններուն հետ միշտ գործակցող էր: Միասին էինք միջ յարանուանական բոլոր հանդիպումներուն եւ ծրագիրներուն մէջ, ու միշտ շեշտը կը դնէր միասնականութեան եւ միաբանութեան վրայ, որովհետեւ կը հաւաքար գերագոյն արժէքներուն եւ ոչ թէ՛ նեղմիտ, գոց եւ կղզիացած գաղափարներու եւ ապրելակերպի:

Ը. Միհրանը՝ տեսիլքի մարդ էր եւ տեսիլքը իրականացնող ու գործնականացնող անձ էր: Առանց յուսահատութեան կը փորձէր, կը ջանար համոզել եւ փաղանդաւոր էր նուիրատուներ գտնելուն մէջ, որպէս զի հասնի գերագոյն նպատակներու եւ ոչ թէ՛ անձնական շահերու: Մեծագոյն օրինակներէն մէկը եկեղեցւոյ վարի յարկը սենեակներու վերածելն էր, որպէս զի նոր սերունդը իր յատուկ տեղը ունենայ, աճի եւ մեծնայ եկեղեցւոյ մէջ: Իսկ կարգ մը պարագաներուն մէջ երբ քիչ մը նեղ կացութեան մատուէր կ'ըսէր՝ «Պատուելի՛ ես բաւարար խօսած եմ, գետիկը պարտաստած եմ, կարծեմ հիմա դուն պէտք է խօսիս եւ քու խօսքդ աւելի ազդեցիկ պիտի ըլլայ»: Եւ իսկապէս՝ արդիւնքը միշտ դրական կ'ըլլար: Անշուշտ եկեղեցւոյ կողքին Միհրանը մեծ ներդրում ունէր Կանադայի Աւետարանչականի հիմնադրութեան եւ անոր ծրագիրներուն, ուր քանի մը տարիներ առաջ Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը պատուեց զինք, իր երկար տարիներու նուիրական ծառայութեան համար, յարկապէս՝ որպէս նախագահ:

Թ. Միհրանը՝ բնութեան մարդ էր: Ան Աստուծոյ սրբեղծած բնութիւնը կը սիրէր եւ բնութենէն ոչ թէ՛ միայն կ'ախօրժէր, այլ՝ բնութենէն կարծէք դաս կը սորվէր:

Ինչպէս գիտէք, Աստուած երկինքն ու երկիրը սրբեղծեց, նաեւ մարդ արարածը սրբեղծեց: Միհրանը բնութեան նայելով եւ յարկապէս իր տան երեւի պարտէզին մէջ նստելով տեսաւ եւ սորվեցաւ թէ՛ Օտու պտուղ կու տայ եւ այդ պտուղը իրեն չի պահէր, պտուղը ուրիշին համար է: Նոյնպէս ծաղիկն ու վարդը: Ծաղիկին ու վարդին բոյրը իրեն համար չէ այլ ուրիշին եւ շրջապատին համար: Նաեւ ան անդրադարձաւ թէ՛ արեւը իր ճառագայթները կը ցոլացնէ ոչ թէ՛ իրեն համար այլ ուրիշին, շրջապատին համար: Ուրեմն՝

Միհրանը՝ կարծէք բնութենէն՝ բոյսերէն եւ պտղատու ծառերէն սորվեցաւ տալ եւ ուրիշը ուրախացնել: Ան օգնեց ինկածին, տկարին, կարօտեալին եւ մեծագոյն փաստը՝ Աւետարանչականի ծրագիրները՝ Հայաստան, Արցախ, Միջին Արեւելք եւ հոս Քանաքա ուր միասին դիմաւորեցինք եւ քաջալերեցինք ու նեցուկ կեցանք նոր Թորոնթօ հաստատուող հայորդիներու: Միհրանը՝ նաեւ կարծէք թռչուններէն ալ դաս սորվեցաւ: Ան տան պարտէզին մէջ նստած կ'ուրախանար թռչուններուն երգեցողութեամբ: Եւ ինքն ալ այդ տաղանդը բաժնեկցեցաւ տարբեր երգչախումբերու մէջ երգելով: Ան իր ձայնով, զԱստուած փառաբանեց, զԱստուած վկայեց ու իր պատկանած ազգին՝ Հայ մշակոյթը բարձր պահեց:

Սիրելի հաւատարկիցներ, Իրականութեան մէջ, մարդ արարածը սրբեղծուած չէ անձնակերպին եւ եսակերպին կեանք ապրելու, այլ սրբեղծուած է իր նմանին օգնելու եւ ձեռք երկարելու համար:

Մարկոսի Աւետարանին մէջ կը տեսնենք Տէր Յիսուսի պատուէրը՝ «Սիրէ ընկերդ քու անձիդ պէս»։ Սակայն չենք կրնար մեր նմանը սիրել եւ մեր նմանին օգնել անձնասիրութեամբ։ Կրնանք միայն այն ատեն

երբ մեր անձնասիրութիւնը կը փոխանակուի Քրիստոսասիրութեամբ որ կ' առաջնորդէ մարդ արարածը՝ մարդասիրութեան։

Յիսուսի պատուէրը շարք յարակ է. Ոչ միայն խօսքով սիրել, այլ գործով։ «Սիրէ զԱստուած քու ամբողջ էութեամբդ, սիրէ նաեւ քու ընկերդ քու անձիդ պէս»։ Միհրանը իրականացուց Տէր Յիսուսի պատուէրը եւ կարծէք այդ անձն էր որ ծնած էր ուրիշին համար եւ առաջին հերթին Աստուծոյ համար, ապա ընտանիքին, Եկեղեցիին, համայնքին եւ ետքը շրջապատին։ Ան կարեկցելով, տալով, ծառայելով եւ օգնելով կ' ուրախանար որովհետեւ ինչ որ կ' ընէր Աստուծոյ կ' ընէր, սիրով կ' ընէր եւ փառքը Աստուծոյ էր եւ ոչ թէ իր անձին։ Միհրանը՝ կիրագործէր նաեւ Տէր Յիսուսի այլ պատուէր մը՝ «երբ ողորմութիւն կ' ընես, ձախ ձեռքդ թող չիմանայ աջ ձեռքիդ ինչ տալը»։ Այլ խօսքով, Միհրանին մէջ տեսալ գործնական Հայ Քրիստոնէական կեանքի ապրելակերպ՝ հաւաքք եւ գործ ուր Յակոբոս առաքեալ կը շեշտէր թէ հաւաքքը առանց գործի մեռած է։ Այս պարճառաւ Վարդուկին հետ միասին իրենց տունը դարձուցին աղօթքի եւ ծառայութեան տուն։

Ժ. Միհրանը՝ իր սկզբունքներով եւ կեցուածքներով հաստատական անձ էր, որովհետեւ իր որոշումները կ' առնէր Աստուծոյ խօսքին ճշմարտութիւններուն համաձայն եւ քաջութեամբ կը կենար այդ ճշմարտութեան վրայ, առանց սակարկութեան։ Միեւնոյն ատեն ներող հոգի ունէր եւ միշտ ինծի ըսած է՝ թէ օր մը իւրաքանչիւր անձ պատասխան պիտի տայ Աստուծոյ իր խօսքերուն եւ գործերուն համար։

ԺԱ. Միհրանը եղաւ խոնարհ, տիպար, իրապաշտ, բայց քաջ եւ խիզախ Հայ, Աւետարանական եւ Քրիստոնեայ եղբայր մը, որ Աստուծմէ ստացած կանչը իրականացուց՝ աղօթքով, ջանքով, բայց՝ լուռ ու մունջ, առանց ձայնի, առանց թմբուկի, առանց փառք եւ պատիւ փնտռելու, բայց միշտ ժրաջան աշխատանքով ու անշահախնդիր նուիրուածութեամբ։ Անոր համար Հայութիւն եւ Քրիստոնէութիւն մէկ ամբողջացում էր։ Փաստ՝ Քրիստոնէական Հաւաքքի եւ Հայ դպրոցի ու մշակոյթի հանդէպ իր ունեցած անսակարկ նուիրումը։ Ան եղաւ եւ ապրեցաւ պարզ, համեստ, նաեւ ճշմարտութիւնը խօսող, նոյնիսկ եթէ մարդիկ իրմէ նեղուէին, իրեն համար հիմնական ու էականն էր՝ հաւատարիմ մնալ Տէր Յիսուս Քրիստոսի, Անոր Եկեղեցիին եւ Հայ ազգին։ Մէկ խօսքով եւ բառին իսկական առումով, Միհրան Ճիզմէճեան, Հայ եւ Քրիստոնեայ անձ մը որ փորձեց լաւագոյն կերպով ապրիլ Տէր Յիսուսի Լերան քարոզը արձանագրուած Մատթէոսի աւետարանին 5, 6, 7 գլուխներուն մէջ։ Ան եղաւ ինկածին, տկարին, կարօտեալին, հիւանդին, այրիին եւ որբին հետ։ Միշտ իր խօսքերուն մէջ կ' ըսէր թէ ամէն բան Աստուծոյ փառքին համար է։

Ամփոփեմ՝

Միհրանը եղաւ հայ ազգի մարդ, Քրիստոնէական հաւաքքի մարդ, Հայ Աւետարանական Եկեղեցիի մարդ, Աւետարանաչականի մարդ, հայ մշակոյթի մարդ, գիրքի եւ գրչի մարդ, ծառայող մարդ, ընտանիքը սիրող մարդ, համայնքը սիրող մարդ, Թորոնթոհայութիւնը սիրող մարդ, մարդը սիրող մարդ եւ մէկ բառով՝ գլխագիր Մարդ։

Միհրանին հոգին միշտ երիտասարդ մնաց, բայց ֆիզիքական մարմինը տարիքի բերմամբ տկարացաւ։ Անոր հոգին միշտ յօժար էր, սակայն վերջին տարիներուն՝ մարմինը տկար։ Յայտնութիւն Յովհաննուին մէջ կը կարդանք. «Երանելի են այն մեռելները որոնք Տէրոջմով կը ննջեն։ Այո՛, կ' ըսէ Հոգին, որ իրենց աշխատութենէն հանգչին ու իրենց գործերը իրենց ետեւէն կ' երթան» (14. 13)։ Իսկ Մատթէոսի Աւետարանի Ծառաներու առակին մէջ, կը տեսնենք թէ այն ծառան որ իր տաղանդը գործածեց, գնահատուեցաւ։

Կը հաւատանք որ Տէրը Իր զաւկին՝ Միհրան Ճիզմէճեանի կ' ըսէ. «Ապրի՛ս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ, դուն որ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ եղար, քեզ շարք բաներու վրայ պիտի կեցնեմ. մտիր քու տիրոջդ ուրախութեանը մէջ» (Մատթ. 25. 21)։

Յիշատակն արդարոյն, օրհնութեամբ եղիցի։ Ամէն

Վեր. Սերոբ Ճ. Մկրտիչեան
31 Հոկտեմբեր 2025

411 East Acacia Street,
Suite 200, Glendale, CA 91205
U.S.A.

SAVE THE DATES

2026

AEUNA & AEYF BIENNIAL

JUNE 25-28, 2026
MONTREAL, CANADA

D.C. METRO AREA

ARMENIAN EVANGELICAL FELLOWSHIP

Launch Event -
Saturday,
January 31, 2026,
4:00-5:30 p.m.

The AEUNA is excited to organize an Armenian Evangelical presence in the Washington, D.C. area by establishing a regular fellowship there. If you live in that region, or have loved ones who do, please reach out to **Badveli Heather Ohaneson** (badveliheather@amccpa.org) or **Rev. Ron Tovmassian** (fieldpastor@aeuna.org). Wherever you live, we ask for your prayers for Jesus' healing love to reach Armenians in Maryland, Virginia, and D.C.